

Groenbeleids- en groenstructuurplan Laarbeek 2011

Groene dorpen, Groene kracht

Groenbeleids- en groenstructuurplan Laarbeek 2011

Groene dorpen, Groene kracht

Datum:

1 juli 2011

Contactpersoon gemeente:

Michel Brands, beleidsadviseur groen

GROENBELEIDS- EN GROENSTRUCTUURPLAN | INHOUDSOPGAVE

1.	Voorwoord	7	5.	Groenbeleid	37
			5.1	Groenstructuren	37
2.	Inleiding	9	5.2	Kansen voor biodiversiteit	38
2.1	Aanleiding	9	5.3	Groen en water	38
2.2	Doelstelling	10	5.4	Groen en spelen	40
2.3	Werkwijze	10	5.5	Groen en recreatie	42
			5.6	Fysieke-, sociale-, verkeersveiligheid	42
3.	Het belang en de functies van Groen	13	5.7	Hondenbeleid	44
3.1	Maatschappelijke en economische betekenis	13	5.8	Markante punten	44
3.2	Biodiversiteit	14	5.9	Uitgiftebeleid	46
3.3	Functionaliteit	14	5.10	Uitgangspunten toepassen van groen en bomen	47
3.4	Andere plannen en Groen	14			
3.4.1	Ruimtelijke Ordening	14	6.	Beheer en onderhoud	49
3.4.2	Natuur en Landschap	14	6.1	Differentiatie in beheer	49
3.4.3	Water	16	6.2	Onkruidbestrijding	52
3.4.4	Recreatie en Toerisme	16	6.3	Omvorming en vervanging van groen	52
3.4.5	Spelen	18	6.4	Participatie en Communicatie	56
3.4.6	Verkeer en Vervoer	18	6.5	Integraal beheer van de openbare ruimte	58
3.4.7	Leefbaarheid in relatie tot de openbare ruimte	18			
			7.	Conclusies en aanbevelingen (9 actiepunten)	59
4.	Groenstructuur	21			
4.1	Landschappelijke karakteristiek Laarbeek	21	8.	Geraadpleegde literatuur	61
4.2	Inventarisatie en analyse Beek en Donk	22			
4.2.1	Historische ontwikkeling en stedenbouwkundige opbouw	22			
4.2.2	Infrastructuur	22			
4.2.3	Groene kwaliteiten en markante plekken	24			
4.3	Inventarisatie en analyse Aarle-Rixtel	24			
4.3.1	Historische ontwikkeling en stedenbouwkundige opbouw	24			
4.3.2	Infrastructuur	26			
4.3.3	Groene kwaliteiten en markante plekken	26			
4.4	Inventarisatie en analyse Lieshout	26			
4.4.1	Historische ontwikkeling en stedenbouwkundige opbouw	26			
4.4.2	Infrastructuur	28			
4.4.3	Groene kwaliteiten en markante plekken	28			
4.5	Inventarisatie en analyse Mariahout	28			
4.5.1	Historische ontwikkeling en stedenbouwkundige opbouw	28			
4.5.2	Infrastructuur	28			
4.5.3	Groene kwaliteiten en markante plekken	28			
4.6	Indeling groenstructuur	28			
4.6.1	Hoofdgroenstructuur	28			
4.6.2	Wijkgroen	30			
4.6.3	Overig groen	30			
4.7	Gewenste groenstructuur Beek en Donk	30			
4.8	Gewenste groenstructuur Aarle-Rixtel	32			
4.9	Gewenste groenstructuur Lieshout	32			
4.10	Gewenste groenstructuur Mariahout	34			

Bijlagen:

Bijlage 1: Uitkomsten bewonersenquête
Bijlage 2: Groenstructuurkaart Beek en Donk
Bijlage 3: Groenstructuurkaart Aarle-Rixtel
Bijlage 4: Groenstructuurkaart Lieshout
Bijlage 5: Groenstructuurkaart Mariahout
Bijlage 6: Criteria voor uitgifte van groen
Bijlage 7: Kaart onderhoudsniveaus Beek en Donk
Bijlage 8: Kaart onderhoudsniveaus Aarle-Rixtel
Bijlage 9: Kaart onderhoudsniveaus Lieshout
Bijlage 10: Kaart onderhoudsniveaus Mariahout

1. | VOORWOORD

‘Groene dorpen, groene kracht’ is de titel van dit Groenbeleidsplan. Een titel die in vier woorden aangeeft dat openbaar groen een grote rol speelt in de vier Laarbeekse dorpen Beek en Donk, Aarle-Rixtel, Lieshout en Mariahout. Want de vier dorpen ontleenen hun karakter en daarmee hun kracht in belangrijke mate aan het aanwezige groen. Het aanwezige groen is één van de belangrijkste redenen waarom het zo prettig wonen is in de Laarbeekse dorpen.

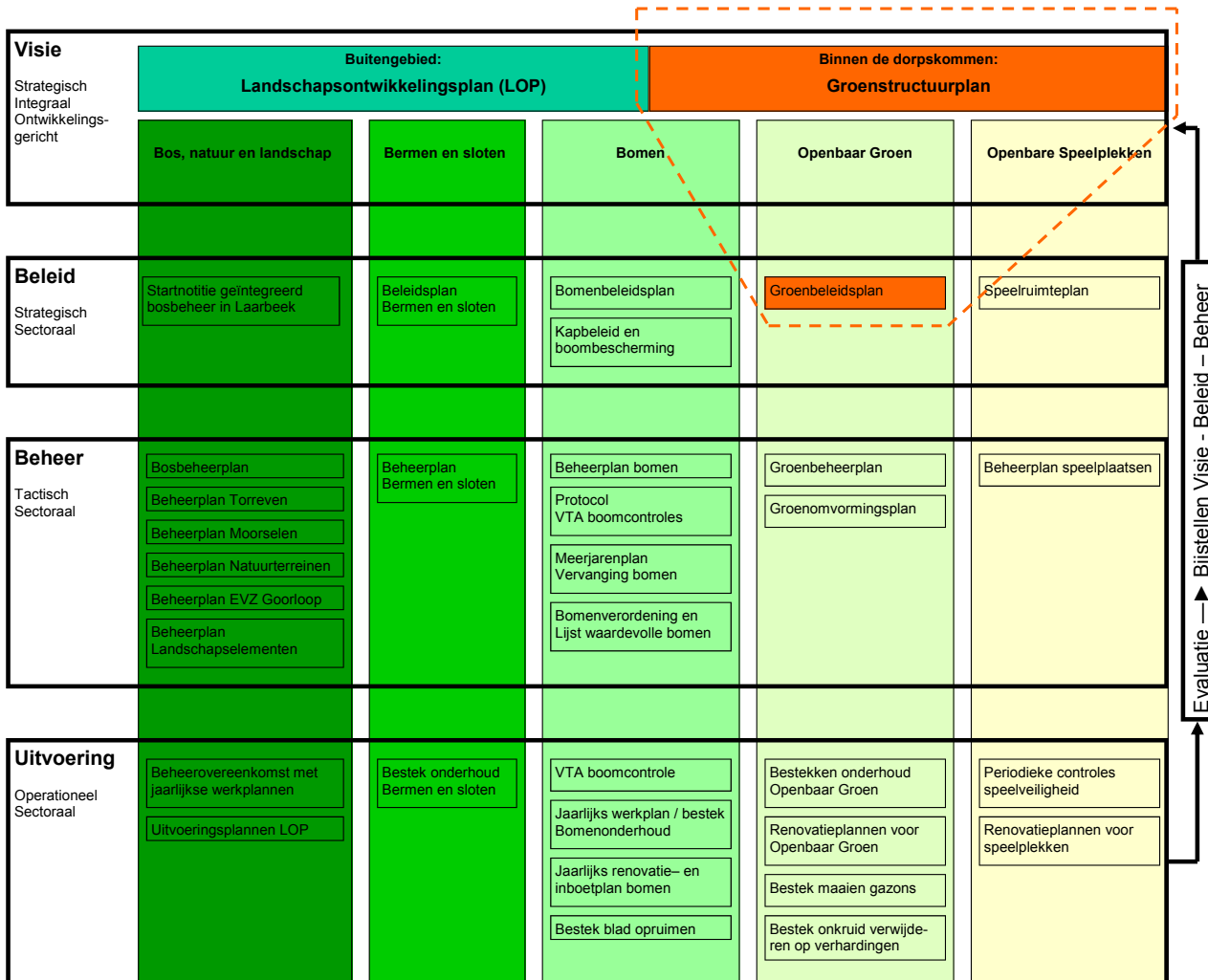
En het lijkt allemaal zo vanzelfsprekend. Een dorp met voldoende groen, een prettige woonomgeving, voldoende ruimte voor de kinderen om te spelen. De vogels ’s morgens vroeg horen fluiten of ’s avonds met de buren een barbecue op het buurtgrasveldje. Een beeld dat je in één van de Laarbeekse dorpen zomaar nog zou kunnen aantreffen. Maar voldoende openbaar groen is in ons drukbevolkte land anno 2011 geen vanzelfsprekendheid meer. En hoewel Laarbeek nog altijd een groene en landelijke gemeente is, staat groen ook hier steeds vaker onder druk.

Dat betekent keuzes maken. Maar wat is dan belangrijk? Wat maakt nu dat groene karakter van de Laarbeekse dorpen? En betekent dat dan dat alle groen even belangrijk is, of heeft het ene plantsoen een grotere waarde dan het andere? Op al die vragen geeft dit Groenbeleids- en -structuurplan antwoord. Als wethouder Openbare Ruimte ben ik blij met dit plan. Het geeft duidelijk aan welke kant Laarbeek op wil met haar groen en welke keuzes we daarin maken. Op het eerste gezicht logische keuzes, maar wel keuzes die we in het verleden nooit zo duidelijk hebben gemaakt en hebben opgeschreven. We krijgen meer structuur in ons openbaar groen en in de manier waarop we ermee omgaan en we hebben benoemd wat écht belangrijk is. Een helder verhaal, dat we zullen gebruiken om uit te leggen waarom we doen wat we doen.

In relatief korte tijd is dit plan tot stand gekomen. Volledig in eigen beheer opgesteld, met de input van diverse ambtelijke medewerkers én onze inwoners. Diverse burgers en belangengroepen hebben hun bijdrage geleverd en dat heeft mede geleid tot het plan dat er nu ligt. Het komt nu aan op de uitvoering. De vertaling van de uitgangspunten uit dit plan naar de praktijk van het plantsoen bij onze burgers voor de deur. Want het houdt natuurlijk niet op bij het schrijven van een plan. Het gaat uiteindelijk om de resultaten en om het behoud van de groene kracht van onze dorpen. Deze uitdaging gaan we als gemeentebestuur graag aan!

T.J.M. Biemans
Wethouder Openbare Ruimte gemeente Laarbeek

Schematisch overzicht groene plannen

2. | INLEIDING

De gemeente Laarbeek is een landelijke gemeente gelegen binnen de stedelijke invloedssfeer van de stadsregio Eindhoven-Helmond. Met haar groene en waterrijke karakter vormt Laarbeek dan ook een uitloopgebied voor de bewoners uit de stadsregio. Daarom wil Laarbeek zich verder ontwikkelen op het gebied van recreatie en toerisme. Ook aan de eigen inwoners wil Laarbeek een prettige woonomgeving kunnen bieden. De gemeentelijke groenvoorzieningen in de vier dorpen zijn hier een wezenlijk onderdeel van.

Groen steeds meer in de verdrukking (Piet van Thielplein in Beek en Donk)

Openbaar groen speelt een belangrijke rol in de karakteristieke dorps uitstraling van Beek en Donk, Aarle-Rixtel, Lieshout en Mariahout. Op de eerste plaats heeft groen een structurerende werking doordat belangrijke ontsluitingswegen worden benadrukt en stedenbouwkundige structuren worden ondersteund. Daarnaast draagt groen bij aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Het biedt de mogelijkheid om in te spelen en te recreëren en heeft ecologische waarde. Maar groen kan ook een bijdrage leveren aan educatie en sociale contacten. Deze functies maken dat groen een belangrijk onderdeel vormt van de gemeente en sterk bijdraagt aan de kwaliteit van de woonomgeving.

Dit Groenbeleidsplan richt zich alleen op het openbaar groen binnen de dorpskernen. Sportparken zijn hierin niet meegenomen. Voor het Laarbeekse buitengebied vormt het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) het beleidskader. Vanzelfsprekend is er een nauwe relatie tussen het LOP en dit Groenbeleidsplan. Afbeelding 1 geeft een schematisch overzicht van alle 'groene' plannen en hoe die zich tot elkaar verhouden. Dit Groenbeleidsplan heeft tevens alle kenmerken van een groenstructuurplan in zich. Daarmee worden twee vliegen in één klap geslagen en zowel visie als beleid in dit plan verwoord. De rode stippellijn in afbeelding 1 geeft dit weer.

Schematisch overzicht groene plannen

Het Groenbeleidsplan heeft in principe een looptijd van minimaal 6 jaar. Na vaststelling door de gemeenteraad wordt het groenbeleid doorvertaald in een Groenbeheerplan en groenonderhoudsbestekken.

2.1 | Aanleiding

Tot op heden beschikt de gemeente Laarbeek niet over een Groenbeleidsplan of –structuurplan. De behoefte aan zo'n plan neemt steeds meer toe. Onze burgers worden steeds mondiger en verwachten een duidelijke motivering bij de keuzes die de gemeente maakt met betrekking tot openbaar groen. Zonder duidelijk beleidskader zijn die motiveringen lastig te geven omdat een afwegingskader en een heldere koers en visie ontbreken. Ad hoc beslissingen liggen dan op de loer. Door het belang van groen duidelijk vast te leggen en belangrijke groenstructuren te benoemen kan openbaar groen ook een volwaardige rol spelen in relatie tot andere be-

Groen steeds meer in de verdrukking (Piet van Thielplein in Beek en Donk)

langen en thema's. Bij openbaar groen heeft iedereen zijn of haar eigen gevoel en beleving ('Groen is emotie'). Het thema is daarmee vaak subjectief. Een groenbeleidsplan kan die gevoelens kanaliseren en objectiveren door de waarde en status van openbaar groen duidelijk vast te leggen.

Een tweede, meer praktische aanleiding is dat het onderhoud van het openbaar groen binnen de dorpskommen in het laatste kwartaal van 2011 opnieuw aanbesteed moet worden. Het is daarom nu een logisch moment om voorafgaand aan die aanbesteding een helder beleid te formuleren. Wanneer we wijzigingen in onderhoudsmethodes of -frequenties aan willen brengen, kunnen deze meteen in de nieuwe bestekken worden meegenomen.

2.2 | Doelstelling

Dat we belang aan groen hechten is duidelijk, groen is echter niet vanzelfsprekend. Functies als woningbouw en parkeren vragen om steeds meer ruimte, waardoor groenstructuren steeds meer onder druk komen te staan. In dit groenbeleidsplan leggen we in structuur en beleid vast welk groen van belang is voor de uitstraling van Laarbeek en haar dorpen en welke kwaliteiten en functies deze structuren hebben. Hierdoor wordt een duurzame ontwikkeling van het groen in deze structuren gewaarborgd en wordt voorkomen dat dit groen een niet passende functie krijgt of verloren gaat.

Duidelijke groenstructuren benoemen (Schoolstraat, Beek en Donk)

Ook leggen we in dit groenbeleidsplan de inhoudelijke koers voor het groen in Laarbeek vast. Dan gaat het onder andere over hoe het openbaar groen onderhouden moet worden en hoe we de instandhouding waarborgen. Daarbij spelen natuurlijk ook de kosten van beheer en onderhoud een belangrijke rol. Elke beheervorm en onderhoudsmaatregel heeft immers zijn prijs. Inzet van duurere beheermaatregelen moet beperkt worden tot de plaatsen waar dat ook zinvol is. De financiële positie van Laarbeek staat onder druk waardoor de uitvoering van het groenbeleid zondermeer binnen de bestaande financiële kaders moet plaatsvinden. De ambitie is zelfs om juist door slim beleid te voeren tot kostenbesparingen te komen.

2.3 | Werkwijze

Dit Groenbeleidsplan is in relatief korte tijd tot stand gekomen en loopt min of meer parallel aan het opstellen van een bomenbeleidsplan. Beide plannen zullen daardoor goed op elkaar aansluiten en elkaar ondersteunen. Groen- en bomenbeleid kunnen alleen functioneren als er bestuurlijk én maatschappelijk draagvlak voor is. Daarom is er voor gekozen om vooraf via een aantal wegen informatie te verzamelen. Allereerst is er de melddesk openbare ruimte waaruit een beeld gehaald kan worden van de terugkerende klachten met betrekking tot groen en bomen. Daarnaast is er in maart 2011 gedurende een aantal weken voor alle inwoners van Laarbeek de mogelijkheid geweest om een tweetal bewonersenquêtes in te vullen. En tenslotte vormen natuurlijk de vakkennis en ervaringen van onze eigen medewerkers én enkele externe

partijen (o.a. IVN, Laarbeeks Landschap, heemkundekringen, buurtverenigingen) belangrijke input voor het groenbeleidsplan. Het concept van dit plan is besproken in de gemeentelijke klankbordgroep buitengebied waarin verschillende van deze externe partijen vertegenwoordigd zijn.

Melddesk openbare ruimte

In totaal zijn er tussen 15 april 2010 en 15 april 2011 bijna 1.500 meldingen geregistreerd. Hiervan waren er 328 'groen gerelateerd'. Dat betekent dat ongeveer 22% van alle meldingen over groen en bomen gaat. Klachten over het onderhoud van het groen domineren hierbij (44%). Dit komt overeen met het beeld uit de bewonersenquête. Het gaat dan vooral over groen dat er 'niet meer uitziet', 'één grote rotzooi is' en concrete verzoeken om onkruid weg te halen of overhangend groen te snoeien. De klachten over onderhoud zijn veelal een gevolg van een volgens veel mensen te lage onderhoudsfrequentie. Klachten over bomen komen met 36% op de tweede plaats en 12% van de 'groene' meldingen gaat over bladafval. 8% heeft betrekking op allerlei andere klachten over groen. Misschien wel de belangrijkste conclusie die we hieruit kunnen trekken is dat het nodig is om het soort beplanting in overeenstemming te brengen met de, in verband met de kosten, gewenste lage onderhoudsfrequentie. Ook communicatie over wat we als gemeente wel en niet doen en welk onderhoudsbeeld we acceptabel vinden in relatie tot de beschikbare middelen is belangrijk.

Bewonersenquêtes

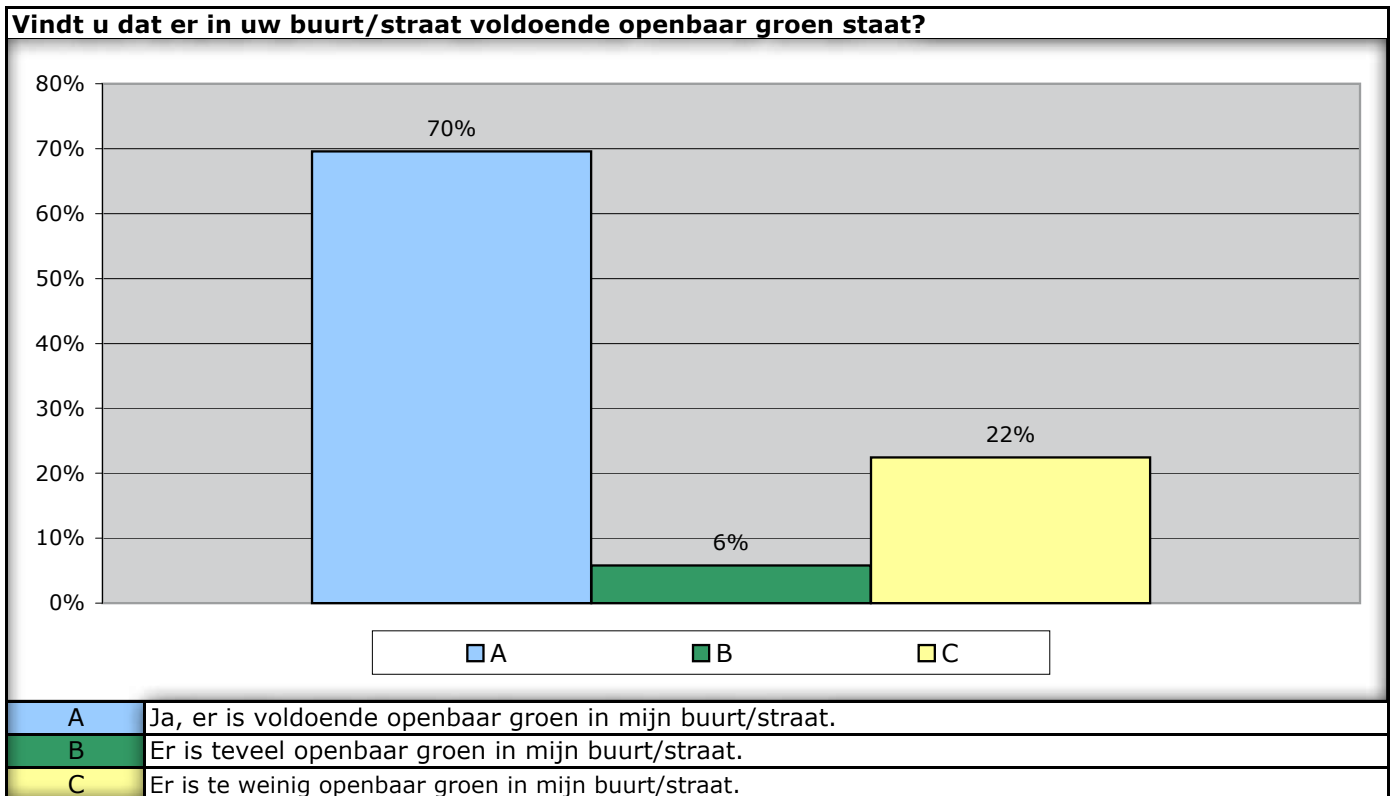
De bewonersenquêtes waren primair bedoeld om informatie te verzamelen. Het is dus nadrukkelijk geen representatieve steekproef waaruit gedetailleerde conclusies kunnen worden getrokken. Vooral mensen die niet tevreden zijn en mensen met interesse in groen zullen de enquêtes ingevuld hebben. Beide groepen lijken elkaar echter redelijk in evenwicht te houden en omdat er een redelijk aantal van 280 enquêtes (140 groen en 140 bomen) ingevuld is, kunnen er op hoofdlijnen wel enkele conclusies getrokken worden als input voor het groen- en bomenbeleid. In bijlage 1 wordt een uitgebreid overzicht gegeven van de uitkomsten van de bewonersenquête met betrekking tot openbaar groen. Enkele opvallende uitkomsten:

Een grote meerderheid van de mensen vindt dat er voldoende groen in de buurt/straat is. Gemiddeld geeft de Laarbeekse burger een 5,9 als cijfer voor de groenkwaliteit van de woonomgeving. Opvallend is dat Lieshout en Mariahout met een 6,4 en een 6,1 een voldoende scoren en Beek en Donk en Aarle-Rixtel met respectievelijk een 5,4 en een 5,9 niet. Deze cijfers sluiten aan op resultaten de veiligheidsmonitor die om de 2 jaar uitgevoerd wordt. Dit is een representatief onderzoek waarbij burgers hun mening geven over veiligheid in de breedste zin van het woord. Ook wordt de burgers gevraagd naar hun oordeel over het beheer van de openbare ruimte door de gemeente. Met betrekking tot groen scoorden Lieshout en Mariahout in 2009 een 7,9, Beek en Donk een 6,0 en Aarle-Rixtel een 5,7.

Grafiek waardering hoeveelheid openbaar groen

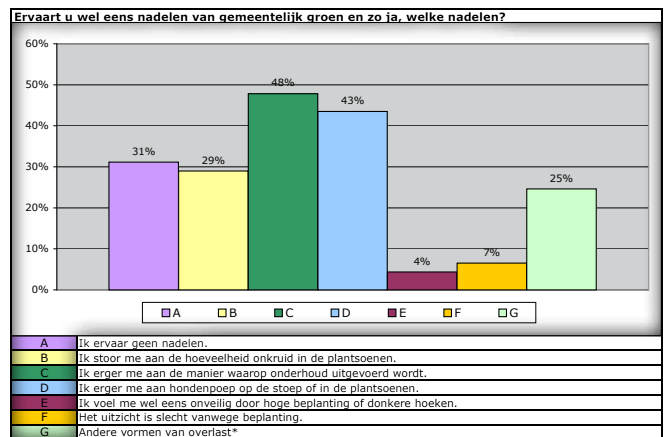
Duidelijke groenstructuren benoemen (Schoolstraat, Beek en Donk)

Grafiek waardering hoeveelheid openbaar groen

31% van de mensen geeft aan geen nadelen van gemeentelijk groen te ondervinden. Bij de mensen die aangeven dat ze wel nadelen ondervinden scoren de manier waarop het onderhoud uitgevoerd wordt (48%) en hondenpoepoverlast (43%) het hoogste. Ongeveer 1/3 van de mensen ergert zich aan de hoeveelheid onkruid in plantsoenen of noemt andere vormen van overlast.

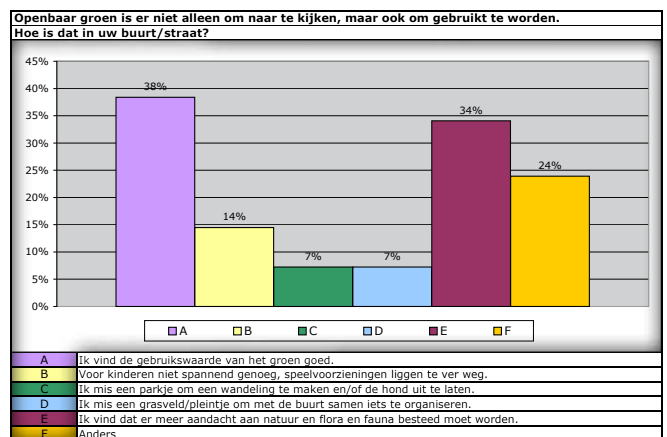
Grafiek nadelen en overlast van openbaar groen

Grafiek nadelen en overlast van openbaar groen

Met betrekking tot de gebruikswaarde van het openbaar groen is 38% van de mensen tevreden. Opvallend is dat 34% van mening is dat er meer aandacht aan natuur en flora en fauna besteed moet worden in het gemeentelijk groen.

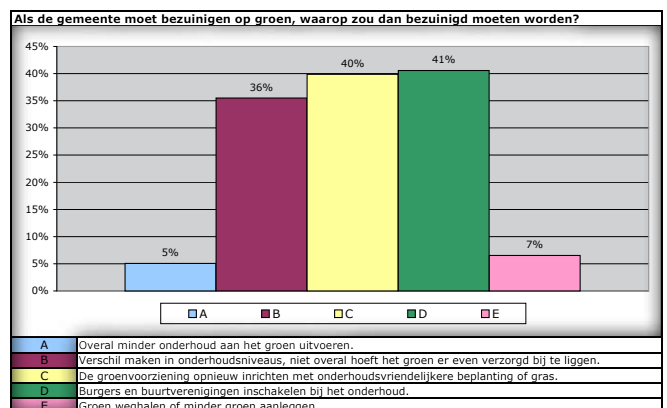
Grafiek waardering gebruikswaarde van openbaar groen

Grafiek waardering gebruikswaarde van openbaar groen

Wanneer er op groen bezuinigd moet worden, kiest 40% voor het herinrichten van plantsoenen met onderhoudsvriendelijkere beplanting of gras. 36% vindt dat er verschil gemaakt mag worden in onderhoudsniveaus en dat het groen niet overal hetzelfde bijgehouden hoeft te worden. 41% vindt dat bewoners en buurtverenigingen ingeschakeld zouden moeten worden bij onderhoud. Op de vraag of de mensen dan zelf bereid zijn om mee te helpen met het groenonderhoud antwoord 38% met ja. Dit percentage stijgt naar 75% als ze ook direct mee mogen beslissen over de inrichting. Ongeveer 1/4 van de mensen vindt groenonderhoud zondermeer een taak van de gemeente.

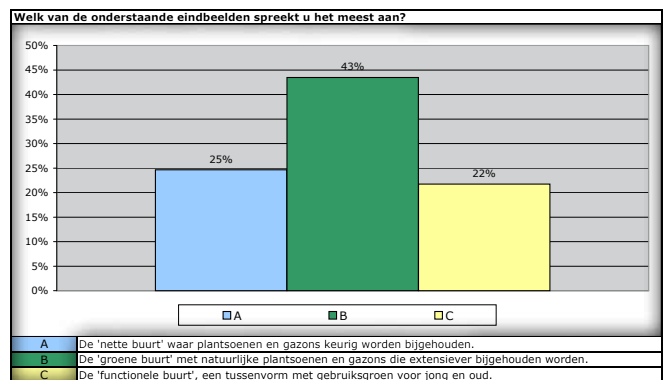
Grafiek mogelijkheden voor kostenbesparing bij groenonderhoud

Grafiek mogelijkheden voor kostenbesparing bij groenonderhoud

Tenslotte hebben we de mensen de vraag voorgelegd voor welk groen eindbeeld ze zouden kiezen. 25% kiest dan voor de goed onderhouden 'nette' buurt met ingerichte speelplekken en plantsoen met een hoge sierwaarde. 43% kiest voor de groene buurt waar natuur meer de ruimte krijgt, het onderhoud extensiever is en speelplekken een meer natuurlijk karakter hebben. 22% kiest voor de tussenvorm. Opvallend is dat de meeste mensen hier een duidelijke keuze maken en niet voor de 'veilige' tussenvorm kiezen. Het draagvlak voor een natuurlijkere buurt is in verhouding groot.

Grafiek keuze voor een eindbeeld

Grafiek keuze voor een eindbeeld

3. | HET BELANG EN DE FUNCTIES VAN GROEN

Groen wordt steeds belangrijker in onze drukke samenleving. Dat is in Laarbeek niet anders. Een groene omgeving wordt door bewoners erg gewaardeerd. We gebruiken groen om in te spelen en te recreëren, om te ontspannen en als aankleding van de woonomgeving of juist als camouflage van bedrijfsgebouwen. De druk op het groen wordt echter ook steeds groter omdat in steden en dorpen de ruimte beperkt is. Het is belangrijk om een goede balans tussen deze druk en het behoud van een groene omgeving te houden.

De gemeente Laarbeek heeft ongeveer 730.000 m² groen en 12.000 stuks bomen binnen de vier bebouwde kommen. Dat is ongeveer 0,55 boom en 34 m² groen per inwoner. Voor gemeenten van 20.000 tot 50.000 inwoners is ongeveer 35 m² groen per inwoner het gemiddelde. Laarbeek scoort hiermee dus iets onder het gemiddelde. Laarbeek moet dan ook zuinig zijn op haar groen om niet verder onder het gemiddelde te komen. Als gemeente die zich met groen profileert mag de ambitie zelfs zijn om juist boven dat gemiddelde te komen. Volgens de Nota Ruimte streeft het Rijk naar 75 m² openbaar groen per woning in nieuwbouwwijken. In Laarbeek is er per woning 85 m² groen. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat sommige wijken dit gemiddelde niet halen. Grotere groengebieden zoals de Groene Long in Beek en Donk halen het gemiddelde flink omhoog. Dit soort grotere groenzones in de bebouwde omgeving zijn van groot belang voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Het op peil houden van de hoeveelheid groen direct in de wijk/buurt is een belangrijk aandachtspunt voor Laarbeek.

De Groene Long in Beek en Donk

3.1 | Maatschappelijke en economische betekenis

Groen heeft een belangrijke maatschappelijke en economische betekenis. Woningen met uitzicht op een park of plantsoen worden gemiddeld hoger gewaardeerd dan vergelijkbare woningen die niet in zo'n groene omgeving staan. Hetzelfde geldt voor de waarde van bedrijfsgebouwen en het vestigingsklimaat. Een kwalitatief hoogwaardige en groene omgeving maakt het voor bedrijven aantrekkelijker om zich te vestigen. Voor het personeel van die bedrijven ontstaat een prettigere werkplek. Dit draagt weer bij aan een de geestelijke en lichamelijke gezondheid van werknemers en een vermindering van het ziekteverzuim. Uit onderzoek blijkt zelfs dat mensen in een ziekenhuis die uitzicht hebben op groen eerder het ziekenhuis verlaten dan mensen die uitzicht hebben op bijvoorbeeld een parkeerplaats (Bron: De waarde van Groen, ministerie van LNV, 2008).

De waarde van Groen

Ook nodigt een groene omgeving uit tot bewegen. Uit onderzoek is gebleken dat mensen in een groene leefomgeving eerder tot bewegen overgaan en dit ook langer volhouden (Bron: De waarde van Groen, ministerie van LNV, 2008). Ook voor kinderen is het belangrijk dat ze groen in hun woonomgeving hebben. Kinderen in een groene omgeving kunnen beter en veiliger buiten spelen. Daarnaast draagt spelen in een natuur-

De Groene Long in Beek en Donk

lijke omgeving ook bij aan de sociale, emotionele en motorische ontwikkeling en de fysieke gezondheid van kinderen. Voor volwassenen heeft groen een belangrijke sociale component. Een plek in de buurt waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten versterkt de onderlinge contacten en de sociale cohesie in de buurt. Openbaar groen speelt daar een belangrijke rol in.

Tenslotte is groen belangrijk voor de oriëntatie in de bebouwde omgeving. Een boom op een pleintje of de speelplek en het bosje aan het einde van de straat zijn belangrijke herkenningspunten voor mensen. De diversiteit van toegepaste beplantingen en bomen zorgt er bovendien voor dat onderscheid gemaakt kan worden. Daarmee draagt groen bij aan het karakter en de identiteit van een dorp als geheel en buurten afzonderlijk.

3.2 | Biodiversiteit

Het thema biodiversiteit is de afgelopen jaren hoog op de agenda komen te staan. Steeds meer wordt de aandacht gevestigd op de aanwezigheid van verschillende planten en dieren. Dat is niet alleen meer beperkt tot bos- en natuurgebieden, maar loopt door tot de eigen achtertuin. Dat betekent dat ook in de dorpen op vaak relatief eenvoudige manieren veel goeds gedaan kan worden voor de biodiversiteit. Door slimme keuzes te maken bij het aanplanten van groen kan de natuurwaarde aanzienlijk worden vergroot. Bijvoorbeeld door beplantingssoorten te gebruiken die interessant zijn voor vogels (besdragend) of bijen (nectar). Maar ook bij het beheer en onderhoud kan veel meer rekening worden gehouden met planten en dieren. Een extensiever, meer natuurgericht beheer geeft hogere natuurwaarden en is daarmee positief voor de biodiversiteit. Maar ook het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden op het juiste tijdstip is van belang. Daarmee kan het doorbreken van een levenscyclus van bepaalde soorten worden voorkomen. Te vroeg maaien van bloemrijke ruigtes kan bijvoorbeeld funest zijn voor de ontwikkeling van vlinders. Ook de combinatie van groen met water kan een grote meerwaarde geven voor de biodiversiteit.

Natuurlijk groen, goed voor de biodiversiteit (Groene Long, Beek en Dank)

3.3 | Functionaliteit

Naast het bieden van een prettige woonomgeving en een waarde voor de natuur, is groen op veel plaatsen ook functioneel. Denk aan gebruik als speelplek, plaats om te recreëren (wandelen, picknicken). Maar groen wordt ook gebruikt als verkeersgeleiding, om ruimte in te delen. En een andere functie van groen die in bebouwd gebied de laatste jaren steeds belangrijker is geworden is het afvangen van fijnstof. Openbaar groen en bomen spelen hier een grote rol in en zorgen voor een gezondere en schonere lucht. Tenslotte zal in de toekomst ook water steeds vaker een plaats in het groen gaan krijgen. We koppelen schoon hemelwater steeds vaker af en laten het in openbaar groen in de bodem infiltreren of we maken er waterbergingen en vijvers van. Voldoende ruimte voor groen betekent ook steeds vaker voldoende ruimte voor water.

3.4 | Andere plannen en Groen

Dit groenbeleidsplan staat niet op zichzelf. In verschillende beleidsdocumenten heeft groen al een plaats gekregen. Daarnaast zijn er verschillende plannen van de gemeente zelf én van andere overheden die invloed hebben op het te formuleren groenbeleid.

Relatie andere beleidsplannen met groenbeleid

3.4.1 | Ruimtelijke ordening

Structuurvisie Laarbeek 2010-2020 'Groeï in balans' (2010)

In de Structuurvisie Laarbeek is het ruimtelijk beleid op hoofdlijnen voor de gemeente Laarbeek tot 2020 omschreven. Hoewel op de hele gemeente (inclusief het buitengebied) gericht, geeft de Structuurvisie een aantal belangrijke uitgangspunten die ook voor het groenbeleid in de dorpskernen van belang zijn:

- Laarbeek wil een aantrekkelijke woongemeente zijn, ook voor de stedelijke regio ('Park ten opzichte van de stad' en 'Waterpoort van de Peel').
- Bij woningbouw wordt de nadruk vooral gelegd op kwaliteit en duurzaamheid van de woningen en de woonomgeving.
- De gemeente spant zich in voor verbetering van natuur, milieu en landschap en legt nieuwe natuur aan ter behoud en herstel van de biodiversiteit. In de woonkernen worden de groenvoorzieningen in woonwijken en op bedrijventerreinen goed onderhouden en in stand gehouden. Natuur- en belangenorganisaties worden betrokken en de inwoners worden uitgebreid geïnformeerd.
- De Groene Long in Beek en Donk, het park en Oranjeplein in Mariahout, het Floreffeplein en het Kuiperplein in Lieshout en het Heuvelplein en de Kouwenberg in Aarle-Rixtel zijn benoemd als plekken die groen moeten blijven en niet bebouwd mogen worden.
- De visuele kwaliteit van knooppunten, entrees, randen en belangrijke infrastructurele lijnen moet worden verbeterd. Een voorbeeld is de omgeving van de Bosscheweg, de Beekse Brug en de Lieshoutseweg in Beek en Donk. Groen kan hier een belangrijke rol in vervullen.

Visiekaart structuurvisie 'Groeï in balans'

3.4.2 | Natuur en Landschap

Flora- en faunawet (2002)

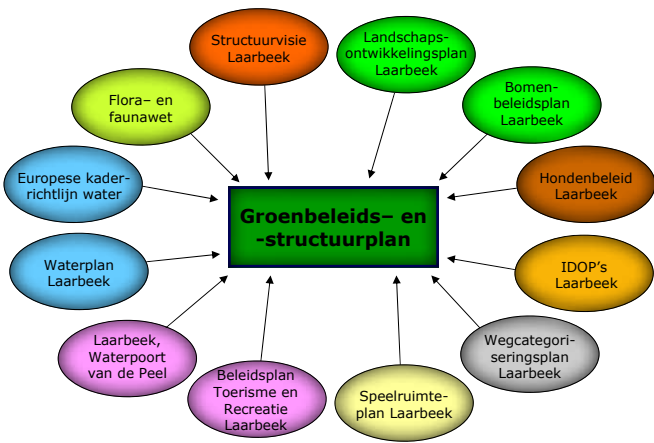
De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij Algemene Maatregel van Bestuur speciaal aangewezen plant- en diersoorten. De wet kent een algemene zorgplicht waarbij iedereen geacht wordt om handelingen die nadelig voor planten of dieren kunnen zijn achterwege te laten. Daarnaast kent de wet enkele verbodsbepalingen. Zo is het verboden om beschermde planten te plukken of te vernielen en beschermde dieren te vangen of te doden. Ook is het niet toegestaan om dieren te verontrusten en nest-, rust- of verblijfplaatsen van dieren te verstoren of vernietigen.

De waarde van Groen

Natuurlijk groen, goed voor de biodiversiteit (Groene Long, Beek en Donk)

Relatie andere beleidsplannen met groenbeleid

Visiekaart structuurvisie 'Groeï in balans'

Regulier beheer en onderhoud, waaronder het onderhoud van openbaar groen, is toegestaan. Hierop is de gedragscode 'Bestendig beheer groenvoorzieningen' uit 2008 van toepassing. In deze gedragscode is vastgelegd op welke manier zorgvuldig met aanwezige flora- en fauna moet worden omgegaan. In de praktijk betekent dit dat zorgvuldig uitgevoerde reguliere beheermaatregelen afgestemd op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna jaarrond kunnen worden uitgevoerd.

Zorgvuldig handelen betekent een verantwoordelijkheid voor zowel opdrachtgever als opdrachtnemer. De gemeente als opdrachtgever heeft de plicht haar kennis over eventueel aanwezige flora en fauna te delen met de opdrachtnemer. Het goed vastleggen van doelstellingen en duidelijk omschrijven van de uit te voeren werkzaamheden maakt ook onderdeel uit van de verantwoordelijkheid van de gemeente. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat zij beschikt over voldoende deskundigheid. Die kennis moet binnen het bedrijf aanwezig zijn, maar ook bij de mensen die feitelijk het werk uitvoeren. De opdrachtnemer dient vooraf een plan van aanpak in te dienen waarin hij aangeeft hoe hij zaken aanpakt. Daarbij wordt ook de eventuele informatie die door de gemeente beschikbaar is gesteld betrokken. Tenslotte heeft de opdrachtnemer een rapportageplicht en moeten calamiteiten of problemen als gevolg van flora en fauna direct gemeld worden bij de gemeente. Het verdient aanbeveling om deze eisen expliciet in het bestek op te nemen.

Landschapsontwikkelingsplan (2003)

In november 2003 heeft de gemeenteraad van Laarbeek het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) vastgesteld. In dit plan worden de kenmerken van het Laarbeekse landschap benoemd en wordt de gewenste ontwikkelingsrichting omschreven. Het gaat met name om ontwikkelingen in het buitengebied. Als belangrijkste kernkwaliteiten worden genoemd:

- de grote verscheidenheid in landschapstypen;
- de diversiteit in groenelementen welke voor de natuur waardevol zijn en tevens als 'mooi en prettig' worden ervaren;
- de cultuurhistorische waarden, die op verschillende plekken duidelijk waarneembaar zijn.

In het LOP is er voor gekozen om deze kernkwaliteiten als uitgangspunt te kiezen voor de ontwikkelingsrichting. Dit is doorvertaald tot de volgende uitgangspunten:

- het beter zichtbaar maken van de beken en beekdalen;
- het versterken van het gebiedseigen karakter door toepassing van het juiste beplantingssortiment;
- het benutten van zandpaden als ecologische linten met recreatief medegebruik.

Ontwikkelingskaart Landschapsontwikkelingsplan

Voor het Groenbeleidsplan zijn met name de randen van de dorpen en de overgangen naar het buitengebied van belang. Daar raken Landschapsontwikkelingsplan en Groenbeleidsplan elkaar. Vanuit de dorpen is vaak sprake van visuele relaties (uitzicht) met het buitengebied. Op enkele plaatsen komt het buitengebied min of meer het dorp in. Verder hebben dorpen vaak een historische relatie met het omliggende buitengebied.

Bomenbeleidsplan (in ontwikkeling)

Naar verwachting zal eind 2011 ook een gemeentelijk Bomenbeleidsplan gereed zijn. Het Bomenbeleidsplan heeft een nauwe relatie met het Groenbeleidsplan. Beide plannen grijpen in elkaar en worden in samenhang met elkaar opgesteld. Vooral de benoeming van de groenstructuren (zie hoofdstuk 3) zal doorvertaald worden in het Bomenbeleidsplan.

3.4.3 | Water

Europese Kaderrichtlijn Water (2000)

Een goede waterkwaliteit is voor van groot belang. Omdat water zich weinig aantrekt van landsgrenzen, is sinds 2000 de Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht. Deze moet ervoor zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa in 2015 op orde is. De KRW is erop gericht de kwaliteit van watersystemen te verbeteren, onder meer door lozingen aan te pakken. Verder is het de bedoeling het duurzaam gebruik van water te bevorderen en de verontreiniging van grondwater aanzienlijk te verminderen. Zowel de chemische als de ecologische kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater moet binnen bepaalde normen blijven. Met betrekking tot het beheer van openbaar groen is dat met name van belang als het gaat om de toepassing van chemische middelen, bijvoorbeeld voor onkruidbestrijding.

Water is erg karakteristiek voor Laarbeek (Zuid-Willemsvaart)

Waterplan Laarbeek (2004)

In het Waterplan Laarbeek is de gezamenlijke visie van de gemeente Laarbeek, waterschap Aa en Maas, Rijkswaterstaat, Brabant Water en de provincie Noord-Brabant vastgelegd. Voor het groenbeleidsplan zijn met name de volgende thema's van belang:

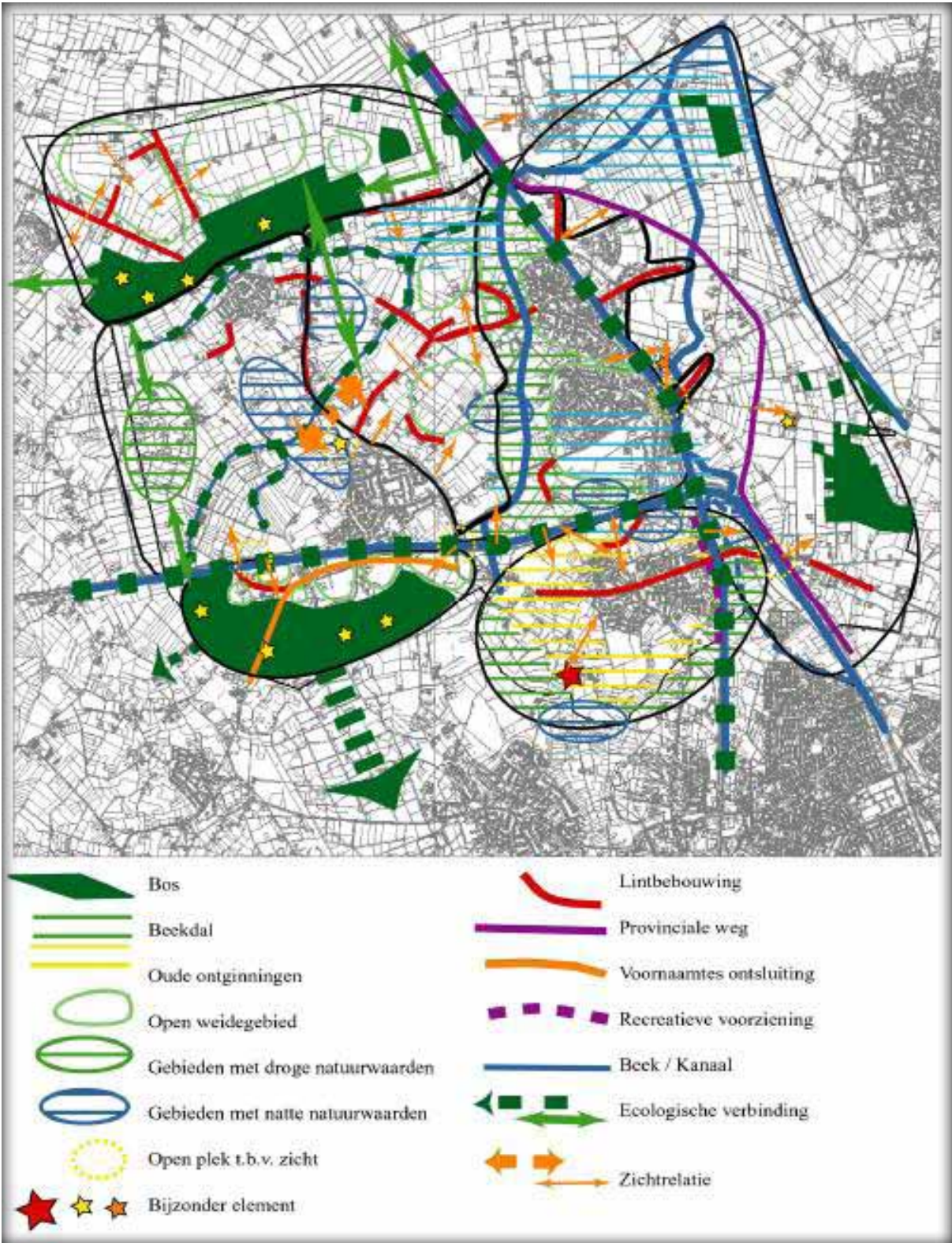
- natuur, ecologie en waterkwaliteit: doel is om schoon water en schone waterbodems te hebben met een goed functionerend ecosysteem;
- water als ordenend principe: voor een goed functionerend watersysteem is ruimte nodig, onder andere voor oppervlaktewater en waterberging. Daarnaast moet bij de inrichting van de ruimte door andere functies rekening worden gehouden met de specifieke kenmerken van het watersysteem.
- recreatie, beleving en cultuurhistorie van water: water trekt mensen aan: om te vissen, te schaatsen, te spelevaren etc. Daarnaast heeft water belevingswaarde: het is prettig om er langs te wandelen of te fietsen of er gewoon naar te kijken. In het waterplan zijn doelen gesteld om het gebruik van water op sommige locaties te ondersteunen. Daarnaast is een doel om de belevingsfunctie van water in de gemeente te versterken onder andere door de multifunctionaliteit van water zichtbaar te maken.

In 2011 wordt een nieuwe Watervisie voor Laarbeek opgesteld. De hierboven genoemde uitgangspunten, blijven echter grotendeels gehandhaafd.

3.4.4 | Recreatie en Toerisme

Visie 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel' (2007)

In 2007 werd de visie 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel' op-

Ontwikkelingskaart Landschapontwikkelingsplan

gesteld. Hierin is nadrukkelijk gekozen voor de positionering van Laarbeek als een echte watergemeente. De gemeente zet in op water als ruggengraat van ontwikkelingen en als drager van allerlei activiteiten. In de visie worden de volgende aanbevelingen gedaan die een raakvlak hebben met openbaar groen:

- het stedenbouwkundig markeren van de entrees bij de vier kernen;
- water moet voor de inwoners beter zichtbaar en beleefbaar worden;
- een structurele verbetering van natuur en landschap zorgt voor een beter woon- en leefklimaat, het trekt mensen aan en maakt de wandel- en fietsroutes aantrekkelijker;
- kunst en vormgeving kunnen een extra dimensie geven aan de opwaardering van de dorpsentrees en het waterthema expliciet naar voren brengen.

Visiekaart 'Waterpoort van de Peel'

Beleidsplan Toerisme en Recreatie Laarbeek (2009)

Het 'Beleidsplan Toerisme en Recreatie Laarbeek 2009-2012' gaat vooral in op de economische effecten van toerisme en recreatie in Laarbeek. Routegebonden recreatie doet het goed in Laarbeek en het aantal overnachtingsplaatsen groeit, maar andere vormen van dagrecreatie blijven achter. Laarbeek wil daarop meer inzetten. Wandelen en fietsen en de toervaart hebben een gunstig toekomstperspectief. De kwaliteit van deze producten hangt nauw samen met de groene en landelijke uitstraling van Laarbeek.

3.4.5 | Spelen

Speelruimteplan Laarbeek (1999)

Het speelruimteplan gaat in op het planmatig ontwerpen, aanleggen en in stand houden van speelvoorzieningen in de openbare ruimte. Beschreven wordt het belang van spelen, de relatie met andere beleidsterreinen, basisvoorwaarden voor de bespeelbaarheid van de woonomgeving en het onderhoud van speelvoorzieningen. Vervolgens is per kern de situatie met betrekking tot speelvoorzieningen in beeld gebracht. Er is zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve analyse gemaakt. In kwantitatieve zin is geconstateerd dat er geen grote knelpunten in Laarbeek zijn met betrekking tot het aantal kinderen per speelplek en de spreiding van de speelplekken over de kernen. Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat de kinderen de Laarbeekse speelplekken als voldoende tot goed beoordelen.

Speeltoestel, kenmerkend voor Laarbeekse speelplekken

In het speelruimteplan is een checklist opgenomen aan de hand waarvan getoetst kan worden of bestaande speelplekken voldoen en welke randvoorwaarden gelden voor toekomstige speelplekken. Het gaat dan om zaken als capaciteit, spreiding, situering, oppervlakte, betrokkenheid buurt, inrichting en onderhoud. Wanneer renovatie van bestaande speelplekken aan de orde is, zal altijd bekeken worden of de voorziening nog aansluit bij de behoeften van de buurt. Bij nieuwbouwwijken wordt speelruimte reeds in de planfase meegenomen. En bij verzoeken voor nieuwe speelplekken

gaat daar altijd de overweging aan vooraf of zo'n speelplek nodig en/of wenselijk is.

In het speelruimteplan is bepaald dat er een beheerplan voor het onderhoud en de vervanging van speeltoestellen zou worden opgesteld. Hieraan is geen invulling gegeven. Wel worden speeltoestellen periodiek op veiligheid gecontroleerd en vinden (niet planmatige) renovaties plaats.

3.4.6 | Verkeer en Vervoer

Wegcategoriseringsplan (2009)

In het gemeentelijk verkeer- en vervoersbeleid zijn de ontwikkelingen met betrekking tot mobiliteit in beeld gebracht en is omschreven hoe het wegennet van Laarbeek er uitziet. Met name de weg categorisering is van belang voor het groenbeleid. Er wordt onderscheid gemaakt tussen erftoegangswegen en gebiedsontsluitingswegen. Bij erftoegangswegen geldt een maximum snelheid van 30 km/uur binnen de kom en 60 km/uur buiten de kom. Voor gebiedsontsluitingswegen geldt een snelheid van 50 km/uur binnen de kom en 80 km/uur buiten de kom. Laarbeek bestaat uit grote verblijfsgebieden met alleen maar erftoegangswegen. Alleen de N279, de N272, de N615, de Oranjelaan/Kanaaldijk en de Provinciale Weg/Ginderdoor/Mariastraat/Rooijseweg zijn aangewezen als gebiedsontsluitingsweg.

Met betrekking tot verkeer geldt dat groenvoorzieningen geen verkeersonveilige situaties mogen veroorzaken. Sterker nog, een heldere groenstructuur kan de wegstructuur ondersteunen en juist helpen verkeersonveilige situaties te voorkomen.

Kaartje weg categorisering

3.4.7 | Leefbaarheid in relatie tot de openbare ruimte

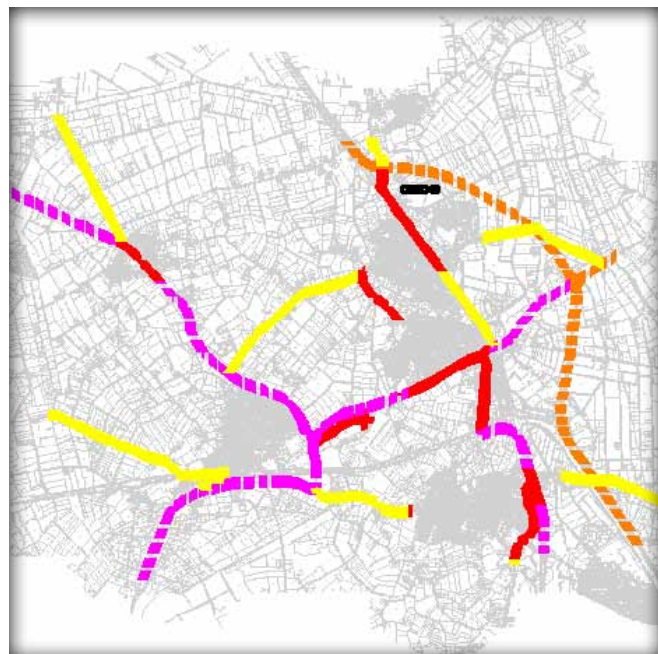
Integrale Dorpsontwikkelingsprogramma's (2006-2009)

De afgelopen jaren zijn er voor alle dorpen zogenaamde Integrale Dorpsontwikkelingsprogramma's opgesteld. De plannen hebben betrekking op verbetering van de leefbaarheid en sociale cohesie. Er worden in dat kader ook voorstellen gedaan ter verbetering van de fysieke woonomgeving. Op een aantal punten zijn er raakvlakken met de openbare groenvoorziening:

- In het IDOP Beek en Donk is er aandacht voor het verdwijnen van steeds meer groen, het meer benutten van de Groene Long en de toegankelijkheid van groen en water. Verfraaiing van de provinciale wegen om het dorp, de dorpsentrees, het Piet van Thielplein, de Donkse kerk en het industrieterrein verdienen aandacht.
- In het IDOP Aarle-Rixtel wordt het dorp betiteld als groen, landelijk, rustig, historisch en romantisch. Die sfeer moet behouden blijven waarbij de recreatieve- en toeristische potentie moet worden benut.
- Lieshout wordt in het IDOP ook omschreven als een groen, landelijk dorp. Vooral de Heuvel in het centrum van het dorp moet het huidige karakter behouden.
- Het IDOP Mariahout vraagt aandacht voor verbreding van de speelvoorziening op het Oranjeplein (reeds gerealiseerd) en het creëren van een aantrekkelijk dorpshart.

Visiekaart 'Waterpoort van de Peel'

Kaartje wegategorisering: gebiedsosluitingswegen en belangrijkste erftoegangs-
wegen

Water is erg karakteristiek voor Laarbeek (Zuid-Willemsvaart)

Speeltoestel, kenmerkend voor Laarbeekse speelplekken

Hondenbeleid (2000)

In 2000 is een nota opgesteld waarin het beleid met betrekking tot het voorkomen van overlast van hondenpoep is vastgelegd. In Laarbeek moeten honden binnen de bebouwde kom aangelijnd zijn en geldt er een opruimplicht voor hondenpoep. Er zijn een aantal uitzonderingen:

- Er zijn speciale hondenpaden aangelegd waar honden aangelijnd uitgelaten mogen worden en waarbij de poep niet opgeruimd hoeft te worden. Deze hondenpaden worden door de gemeente schoon gehouden. Ook in de goot langs de weg mag een hond poepen, zonder dat het opgeruimd hoeft te worden.
 - Er zijn speciale uitrenveldjes aangelegd waarbinnen honden mogen worden losgelaten.
 - Op speciaal aangewezen plaatsen in of nabij een speelplek, zandbak, vijver of plantsoen kan een hondenverbod gelden.
-
- *Hondenbeleid: hondenpaden*
 - *Hondenbeleid: verboden voor honden*

Hondenbeleid: hondenpaden

Hondenbeleid: verboden voor honden

4. | GROENSTRUCTUUR

4.1 | Landschappelijke karakteristiek Laarbeek

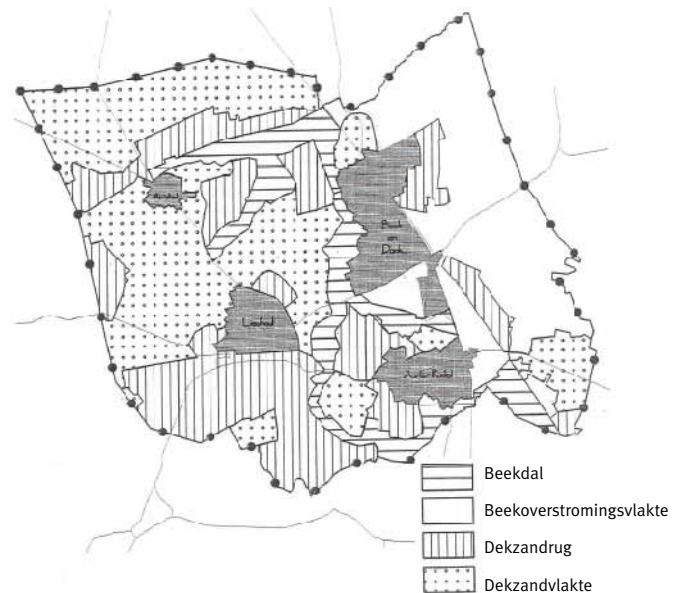
Landschappen zijn veelal ontstaan op basis van de natuurlijke ondergrond (bodemopbouw en grondwater). De hogere, droog gelegen gronden werden als eerste bewoond en ontgonnen. Bij nattere, laag gelegen gronden gebeurde dat pas veel later. Laarbeek ligt in de zogenaamde Centrale Slenk, een brede verzakking tussen twee breuklijnen waarvan de Peelrandbreuk ten oosten van Laarbeek de belangrijkste is. Deze Centrale Slenk is een dik pakket dekzand dat bestaat uit dekzandruggen en lager gelegen dekzandvlaktes. Het dekzandpakket wordt doorsneden door het beekdalsysteem van de Aa. Onder invloed van de wind en het beekdalsysteem zijn landduinen en donken (verhogingen in het landschap) ontstaan. De gemeente bestaat grotendeels uit (zwak) lemige zandgronden. In de beekdalen komen voornamelijk beekerdgronden en moerige gronden voor. Op de hogere delen, aan weerszijden van de beekdalen hebben zich in de loop der eeuwen nederzettingen en dorpen ontwikkeld. Hier liggen ook de oude bouwlanden (bolle akkers) die door eeuwenlange bemesting met heideplaggen zijn ontstaan.

Natuurlijke ondergrond Laarbeek

Het hoogste punt van Laarbeek ligt in het zuidwesten van de gemeente (Molenheide). Het gebied loopt vervolgens af naar het noordoosten (beekdal van de Aa). Het totale beekdalsysteem is noordoost gericht en wordt gevormd door de Heieindse Loop, de Donkersvoortse loop, de Goorloop, de Aa en de Broek Aa. Volkomen los van deze structuur staat de infrastructuur. Hierbij domineren de twee kanalen; de Zuid-Willemsvaart en het Wilhelminakanaal en de provinciale weg N279 die Den Bosch via Veghel met Helmond verbindt. De verbindingen tussen de vier Laarbeekse dorpen onderling worden gevormd door lokale doorgaande wegen en provinciale wegen. De lintbebouwing is zeer kenmerkend. De kernen Lieshout, Aarle-Rixtel en Donk zijn ontstaan vanuit deze structuur. Beek en Mariahout hebben zich meer ontwikkeld vanuit een radiale structuur. Op diverse plaatsen in Laarbeek komen driehoekige pleintjes voor. Deze worden ook wel 'plaatse' of 'heuvel' genoemd. Vroeger werd hier het vee dat op de omliggende gronden graasde bijeen gedreven om vervolgens naar de stal gebracht te worden. Rond een aantal van deze 'heuvels' hebben zich de kernen ontwikkeld. Voorbeelden zijn het Heuvelplein in Beek en Donk en de Kouwenberg in Aarle-Rixtel.

- *De Kouwenberg in Aarle-Rixtel*
- *Het Heuvelplein in Beek en Donk*

Tot begin 20e eeuw bestond het landschap uit de driedeling akkergronden, beekdalgronden en 'woeste' gronden. De 'woeste' gronden bestonden voornamelijk uit uitgestrekte heidevelden met moerassen en vennen. Er bestond een duidelijke relatie tussen deze drie landschappelijke eenheden. Met de uitvinding van de kunstmest verdween deze relatie en daarmee verdwenen er ook steeds meer heidevelden. De moderne technieken maakten het bovendien mogelijk om deze gebieden te ontginnen. Veel moerassen en vennen werden ontwaterd en geschikt gemaakt voor de landbouw.

Natuurlijke ondergrond Laarbeek

De Kouwenberg in Aarle-Rixtel

Het Heuvelplein in Beek en Donk

Veel heidevelden werden bebost om op die manier stuthout voor de mijnen te krijgen. Het Mariahouts bos (voormalige Lieshoutse heide) is hier een voorbeeld van. Kenmerkend voor deze jonge ontginningen is de grote schaal van het landschap en de rationele rechthoekige vormen van de percelen. Oudere ontginningen zijn veel kleinschaliger en veel grilliger van vorm. Ditzelfde patroon is ook te ontdekken in de wegenstructuren. Veel wegen in Laarbeek zijn beplant met bomen waardoor duidelijke laanstructuren zijn ontstaan. Ook zijn er diverse landschapselementen in de vorm van houtwallen, bosjes, poelen en dergelijke. Door de aanwezigheid van deze groenelementen komt er structuur in het landschap en kunnen relaties van de dorpen met het omliggende buitengebied geaccentueerd worden.

4.2 | Inventarisatie en analyse Beek en Donk

4.2.1 | Historische ontwikkeling en stedenbouwkundige opbouw

Beek en Donk bestaat oorspronkelijk uit twee afzonderlijke kernen. De groenzone tussen de kernen (de Groene Long) heeft geleid tot een ruimtelijke structuur waarin de kernen nog duidelijk herkenbaar zijn. Ten noorden van de Groene Long bevindt zich de kern Donk. Donk is ontstaan in de vorm van een bebouwingslint op een rivierdonk tussen de Aa en de Goorloop (de huidige Kapelstraat). Het historische bebouwingslint wordt door de Zuid-Willemsvaart doorsneden waardoor een barrière is ontstaan tussen het oostelijke en westelijke deel van Donk. In het westelijke deel is in de 20e eeuw is het Piet van Thielplein ontstaan. Dit verharde plein heeft zich met diverse winkelvoorzieningen ontwikkeld tot het centrum van Donk.

- *De Kapelstraat in Donk*

Het oostelijke deel van Donk ('over de brug') bestaat vooral uit het bedrijventerrein Bemmer. Het historische lint en de Zuid-Willemsvaart en omgeving zijn beeld- en structuurbepalend voor Donk. Vooral de historische industriële gebouwen van onder andere Van Thiel (draadnagelfabriek) langs de Zuid-Willemsvaart springen in het oog. Ten oosten van deze oorspronkelijke industriële bebouwing is vanaf de jaren '90 van de vorige eeuw het bedrijventerrein Bemmer ontstaan. Hier wordt de komende jaren een verdere uitbreiding tussen de Vonderweg en de provinciale weg N279 voorzien.

- *Historische industriële bebouwing langs de Zuid-Willemsvaart*
- *Historische kaart (± 1900) Beek en Donk*

Ten zuiden van de Groene Long is Beek gelegen. Deze kern is ontstaan als een bebouwingslint op een oeverwal van de Aa. Het Heuvelplein is in een latere periode gevormd tot de kern van Beek en kenmerkt zich door een authentiek historisch dorpsbeeld. Ten westen van het historische dorpsgebied staat een oude kerktoeren, tegenwoordig ingesloten door woonwijken en maatschappelijke voorzieningen. Deze 'Oude toren' is het laatste restant van het vroegere dorp Beek, dat in de middeleeuwen naar de rand van de akker werd verplaatst, waarbij de kerk eenzaam achterbleef. Nabij het Heuvelplein

werd een nieuwe kerk gebouwd. Na de tweede wereldoorlog is een bedrijventerrein (Beekerheide) ontstaan tussen het gemengde bebouwingslint van Beek, de Zuid-Willemsvaart en het Wilhelminakanaal.

Zicht op de 'Oude Toren' in Beek

De uitbreidingen van 'Beek' en 'Donk' hebben in de loop van de 20ste eeuw rond de historische kernen, langs en tussen oude agrarische linten, plaatsgevonden. Hierdoor zijn 'Beek' en 'Donk' meer en meer naar elkaar toegegroeid. Momenteel scheidt alleen de Groene Long de twee oorspronkelijke kernen nog. De eerste grotere uitbreidingen vonden in de jaren '60 plaats tussen het Heuvelplein in Beek en de Groene Long en tussen de Kapelstraat en de Groene Long in Donk. Ook werd ten zuidwesten van het Heuvelplein in Beek een woonbuurt rond de Klaproosstraat gerealiseerd. In de jaren '70 werd het gebied tussen het Heuvelplein in Beek en de Lieshoutseweg bebouwd. Ook ontstonden in de jaren '70 woonbuurten tussen de Koppelstraat en de Zuid-Willemsvaart ('t Slotje, Hugo Thijssenplein, Jacob van Ruijsdaelplantsoen). Ten noorden van de Kapelstraat in Donk werd rond de Oude Bemmerstraat een begin gemaakt van de wijk De Voorbeemd. In de jaren '80 en begin '90 werd deze woonwijk voltooid. Ook werden woningen gerealiseerd aan de andere kant van de Zuid-Willemsvaart bij de Tuinstraat.

In Beek werd in de tweede helft van de jaren '70 – begin jaren '80 de groene woonwijk De Regt gebouwd. In de jaren '80 en '90 werden ook diverse open plekken in de kernen Beek en Donk bebouwd. Voorbeelden zijn de Kloostertuin, het Wethouder Notenplein, het Antoniusplein en de Baron van Leefdaelstraat. Begin jaren '90 werd begonnen met de woonwijk Laarsche Velden ten westen van de historische kern van Beek. Hier werd tot 2010 gebouwd. De komende jaren wordt ten noorden van deze woonwijk het uitbreidingsplan De Hoge Regt gerealiseerd. Ook wordt er op dit moment woningbouw gerealiseerd ten zuiden van de Lieshoutseweg in het nieuwbouwplan De Beekse Akkers. Vervangende nieuwbouw wordt gerealiseerd op het Rembrandtplein en zorgcentrum De Regt aan de Otterweg.

Nieuwbouw op De Beekse Akkers in Beek en Donk

4.2.2 | Infrastructuur

De belangrijkste historische wegenstructuur van Donk wordt gevormd door de Lekerstraat–Mgr. Verhagenstraat–Kapelstraat. In Beek zijn de belangrijkste historische wegen de Gemertseweg–Brandstraat–Kerkstraat–Heuvelplein–Pater Becanusstraat. Vanuit de historische kern van Beek vormt de Dokter Timmerslaan de oorspronkelijke historische verbinding naar Lieshout. De Oranjelaan vormt de historische verbinding met Aarle-Rixtel. Ook het Berkendijkje dat vanaf het Heuvelplein richting Aarle-Rixtel loopt is zo'n historische verbinding. Het Berkendijkje is nu grotendeels ingericht als een fietspad. Langs de Zuid-Willemsvaart maakt de Bosscheweg deel uit van de oorspronkelijke verbinding tusschen Den Bosch en Helmond (N279). De provinciale weg N279 is begin 21e eeuw omgelegd waardoor de belangrijkste noord-zuid verbinding niet meer door Beek en Donk loopt. De Bos-

De Kapelstraat in Donk

Historische industriële bebouwing langs de Zuid-Willemsvaart

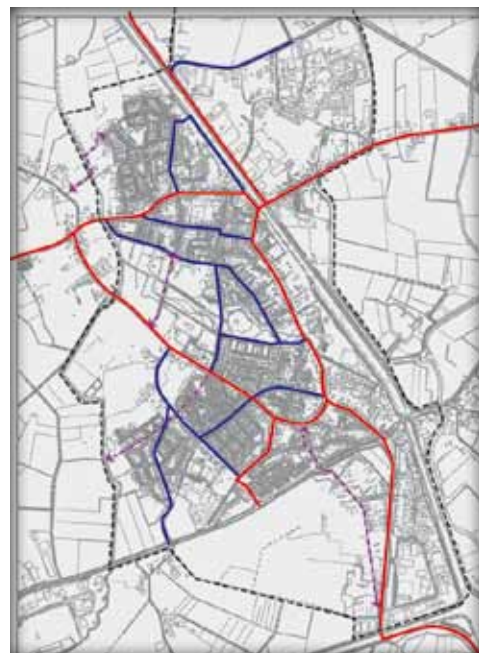
Historische kaart (± 1900) Beek en Donk

Zicht op de 'Oude Toren' in Beek

Nieuwbouw op De Beekse Akkers in Beek en Donk

Huidige wegenstructuur Beek en Donk

scheweg heeft daarmee zijn doorgaande functie verloren. Ook de belangrijkste oost-west verbinding loopt niet meer door Beek. De Gemertseweg is vanaf de Beekse Brug over de Zuid-Willemsvaart ten zuiden van de historische kern van Beek doorgetrokken richting Lieshout (N615). Zowel de N279 als de N615 zijn in het wegcategoryeringsplan als gebiedsontsluitingsweg aangegeven.

Huidige wegenstructuur Beek en Donk

In de huidige situatie vormt de Koppelstraat-Brandstraat de belangrijkste ontsluitingsweg van Beek en Donk. Deze weg verbindt Beek en Donk (en de beide bruggen over de Zuid-Willemsvaart) met elkaar. Ook de Kapelstraat, Pater Becanusstraat, Heereindsestraat, Dokter Timmerslaan, Orchideestraat, Oranjelaan, Mgr. Verhagenstraat en de Boscheweg ten noorden van de Donkse Brug hebben een belangrijke ontsluitingsfunctie voor Beek en Donk. Deze wegen zijn als dorpsontsluitingsweg op afbeelding 13 aangeduid. De Muzenlaan, Molenstraat, Zaagmolenweg, Nieuwstraat, Slotstraat en Nachtegaallaan vormen in de huidige situatie de belangrijkste wijkontsluitingswegen in Beek. Een karakteristieke langzaamverkeersroute loopt vanaf de splitsing Otterweg–Pater Becanusstraat via de wijk De Regt en de wijk Laarsche Velden via een brug over de Goorloop naar het buitengebied.

Fietsroute Otterweg-De Regt-Laarsche Velden

De Otterweg en de Burgemeester van der Weidenlaan vormen als wijkontsluitingswegen de verbinding tussen Beek en Donk. In de kern Donk vormen de Lage Heesweg, het Piet van Thielplein, de Schoolstraat, De Pater de Leeuwstraat, Burgemeester Seelenlaan en Oude Bemmerstraat de wijkontsluitingswegen. De Vonderweg vormt de wijkontsluitingsweg van het bedrijventerrein Bemmer. Alle overige straten in Beek en Donk zijn aan te merken als woonstraten.

4.2.3 | Groene kwaliteiten en markante plekken

Beek en Donk staat bekend als 'tuindorp'. Dat beeld wordt in belangrijke mate bepaald door de Groene Long met daarin de Muziektuin. De Groene Long loopt van de Goorloop in het westen tot aan de Zuid-Willemsvaart in het oosten. Aan de overkant van de Zuid-Willemsvaart sluit de Groene Long aan op landgoed Eyckenlust. De Groene Long is qua groen het meest markante element in Beek en Donk. Ook door de inwoners wordt grote waarde aan dit groengebied gehecht. De Koppelstraat doorsnijdt de Groene Long ter hoogte van de Muziektuin. Deze straat is met de dubbele rij eiken erg karakteristiek voor Beek en Donk. Een historisch gezien markante plek is natuurlijk het Heuvelplein in Beek. Hoewel het plein verhard is, zijn de bomen van groot belang voor de dorps- en groene uitstraling van dit plein. Het Piet van Thielplein in Donk is een veel jonger plein met een bijna stedelijke uitstraling. Verharding domineert en functionaliteit als bijvoorbeeld parkeer- en evenementenplein is erg belangrijk. Ook hier geldt dat met name de bomen van belang zijn voor de uitstraling en leefbaarheid van het plein.

- *De Muziektuin in Beek en Donk*
- *Groene kwaliteiten en markante plekken in Beek en Donk*

Aan de westkant van Beek en Donk stroomt de Goorloop. Deze waterloop is aangewezen als ecologische verbindingzone. Dat betekent dat groen en natuur een belangrijke rol spelen langs deze waterloop en dat daarvoor een strook van gemiddeld 25 meter breed natuurlijk wordt ingericht. Aan de westkant van Beek is een nog bredere zone langs de Goorloop natuurlijk ingericht.

Ook zijn er waterbergingen gerealiseerd waarop het hemelwater uit de aangrenzende woonwijken wordt geloosd en bestaat er de mogelijkheid om rond te wandelen. Een soortgelijke zone zal in de toekomst ook ten westen en ten noorden van de kern Donk (Voorbeemd) gerealiseerd worden. De hele zone langs de Goorloop wordt daarom als groene kwaliteit aangemerkt. Karakteristiek voor de wijk De Voorbeemd is de groenzone ter hoogte van De Peppel die vanuit het buitengebied via de Beukenlaan tot diep in de wijk doorloopt.

Groenzone Voorbeemd ter hoogte van De Peppel in Beek en Donk

4.3 | Inventarisatie en analyse Aarle-Rixtel

4.3.1 | Historische ontwikkeling en stedenbouwkundige opbouw

Het huidige Aarle-Rixtel is een dorp dat oorspronkelijk uit twee los van elkaar liggende nederzettingen bestond: Aarle en Rixtel. Aarle is ontstaan uit een op een zandplateau tot ontwikkeling gekomen agrarische nederzetting. Dit zandplateau bestond uit de akkergebieden Opstal en Strijp en werd begrensd door de beekdalen van de Aa in het oosten en de Broekloop (de huidige Goorloop) in het westen. De aanleg van de Zuid-Willemsvaart rond 1830 sneed een deel van de nederzetting af, maar zorgde er ook voor dat Aarle een bescheiden industriële ontwikkeling doormaakte. Met name op het gebied van klokkengieterij (Petit & Fritsen) en de textielindustrie (Artex). Met de aanleg van het Wilhelminakanaal in 1925 werd opnieuw een klein deel van Aarle afgesneden. De nederzetting Rixtel lag iets ten zuidoosten van Aarle ter hoogte van waar nu Artex gevestigd is. Rixtel bestond oorspronkelijk uit slechts enkele boerderijen en is pas in de loop van de 20e eeuw aan Aarle vastgegroeid.

Historische kaart (± 1900) Aarle-Rixtel

De eerste bebouwing van Aarle vond plaats rond de Kouwenberg, het driehoekige plein dat nu nog steeds het centrum van het dorp vormt. Aarle ontwikkelde zich tot eind jaren '50 van de vorige eeuw in een lintvormige structuur langs de belangrijkste wegen. Langs die lintvormige structuur is iets verder naar het oosten een tweede driehoekig plein ontstaan: het huidige Heuvelplein.

De Kouwenberg in Aarle-Rixtel

De lintvormige structuur met de twee pleinen vormt ook vandaag de dag nog steeds de karakteristiek van Aarle-Rixtel. Langs en tussen deze lintstructuur zijn na de Tweede Wereldoorlog diverse woonbuurten ontwikkeld. In de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw werden planmatige uitbreidingen rond de Laarweg-Hagelkruisweg en in de omgeving van de

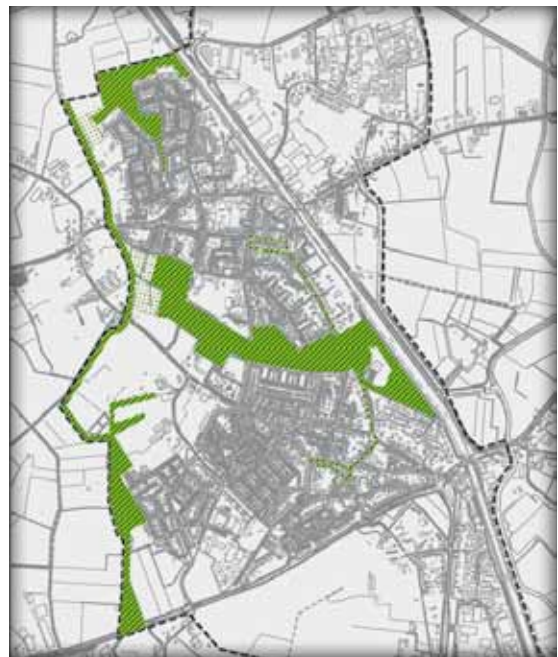
Fietsroute Otterweg-De Regt-Laarsche Velden

Groenzone Voorbeeld ter hoogte van De Peppel in Beek en Donk

De Muziektuin in Beek en Donk

Groene kwaliteiten en markante plekken in Beek en Donk

De Kouwenberg in Aarle-Rixtel

Historische kaart (± 1900) Aarle-Rixtel

Mariastraat gerealiseerd. In de jaren '60 en '70 ontstonden de uitbreidingen rond het Terlingenplein, de Phaffstraat en De Koude Maas. Vervolgens werden in de jaren '70 ten zuiden van de Bosscheweg-Lieshoutseweg de buurten 'De Koppel' en 'Broekeling' gerealiseerd. Ten noorden van de Lieshoutseweg-Hagelkruisweg werd het bedrijventerrein 'Torenakker' gerealiseerd. Begin jaren '80 volgde de buurt 'Opstal' en in de jaren '80 en '90 de buurt 'Duivenakker' met bijbehorend kleinschalig bedrijventerrein. De laatst gerealiseerde uitbreiding van Aarle-Rixtel is de ruim opgezette buurt 'Strijp' die in 2005 gereed kwam. Momenteel wordt er op twee locaties langs de Molenstraat gebouwd: het plan Het Klavier en Woonpark Zonnetij. Ook worden er appartementen gerealiseerd op een inbreidingslocatie aan de Dorpsstraat (Plan Patronaat).

4.3.2 | Infrastructuur

De belangrijkste historische wegenstructuur wordt gevormd door de Klokkengieterstraat, de Dorpsstraat, de Lieshoutseweg, de Bosscheweg en de Kerkstraat. Ook de Helmondseweg is een belangrijke oude verbindingsweg tussen Aarle-Rixtel en Helmond. Richting het noorden vormde de Beekseweg de oudste verbinding. Later werd langs de Zuid-Willemsvaart de Kanaaldijk aangelegd. Deze weg vormt een belangrijke verkeersverbinding op regionale schaal. Via de Oranjelaan sluit deze weg aan op de provinciale weg N615 die van Beek en Donk naar Lieshout loopt. De Kanaaldijk is in het wegcategoryplan als gebiedsontsluitingsweg aangegeven.

- *Huidige wegenstructuur Aarle-Rixtel*
- *De Dorpsstraat in Aarle-Rixtel*

De Kanaaldijk loopt oostelijk langs Aarle-Rixtel. Het dorp zelf wordt ontsloten via de Klokkengieterstraat-Dorpsstraat-Lieshoutseweg die de Kanaaldijk verbindt met de N615 bij Lieshout. Over de Zuid-Willemsvaart loopt deze weg als Albers Pistoriusstraat verder richting Bakel. De Klokkengieterstraat-Dorpsstraat-Lieshoutseweg, de Bosscheweg en de Helmondseweg hebben zich in de loop der tijd verder ontwikkeld tot belangrijkste ontsluitingswegen van Aarle-Rixtel. Op afbeelding 16 zijn deze wegen dan ook als dorpsontsluitingsweg aangeduid. De Beekseweg, Kerkstraat, Laarweg, Molenweg, Janssensstraat, Klokstraat, Mariastraat, Kannelustweg en De Duivenakker vormen in de huidige situatie de belangrijkste wijkontsluitingswegen. De overige straten zijn aan te merken als woonstraten.

4.3.3 | Groene kwaliteiten en markante plekken

Twee van de meest markante (groene) plekken in Aarle-Rixtel zijn de Kouwenberg en het Heuvelplein. In beide gevallen gaat het om pleintjes met gras en een karakteristieke boombeplanting geplaatst in driehoeksvorm. Deze plekken hebben naast de visueel aantrekkelijke waarde ook cultuurhistorische waarde. De brede groenzone vanaf de Bosscheweg richting de Zwanendreef is eveneens karakteristiek. Enerzijds vanwege de omvang, anderzijds omdat juist in deze groenzone het oorspronkelijke tracé van de weg naar Helmond heeft gelegen. Tenslotte vormt het groengebied met waterberging in het plan 'Strijp' een waardevolle groenplek. Hierin is de zichtlijn vanaf de Janssensstraat richting kasteel Croy karakteristiek.

- *Groengebied met waterberging in het plan 'Strijp'*
- *Groene kwaliteiten en markante plekken in Aarle-Rixtel*

4.4 | Inventarisatie en analyse Lieshout

4.4.1 | Historische ontwikkeling en stedenbouwkundige opbouw

De oorsprong van Lieshout gaat terug naar de 12e en 13e eeuw en lag bij het huidige buurtschap 't Hof. Later heeft de kern zich meer naar de noordelijk van 't Hof gelegen zandgronden verplaatst. Daar heeft Lieshout zich, evenals Beek en Aarle, als agrarische nederzetting ontwikkeld vanuit een driehoekig plein (Heuvel). Van hieruit liepen de belangrijkste wegen naar de omliggende dorpen. Vlakbij de Heuvel staat de Lieshoutse kerk met een gracht er omheen. Dit is een historische locatie waar vroeger het herenhuis Ribbius heeft gestaan.

De poort naar de kerk in Lieshout

Met de aanleg van het Wilhelminakanaal in 1925 kreeg Lieshout aan de zuidkant een harde fysieke grens. De ontwikkeling van de bierbrouwerij van Bavaria heeft ook zijn stempel op de ontwikkeling van Lieshout gedrukt. De zuidoostkant van Lieshout wordt volledig omsloten door het terrein van de brouwerij. Daardoor heeft Lieshout zich qua woningbouw voornamelijk in noordelijke en westelijke richting ontwikkeld. Bavaria heeft inmiddels een dusdanig grote schaal bereikt dat de brouwerij beeldbepalend is voor Lieshout.

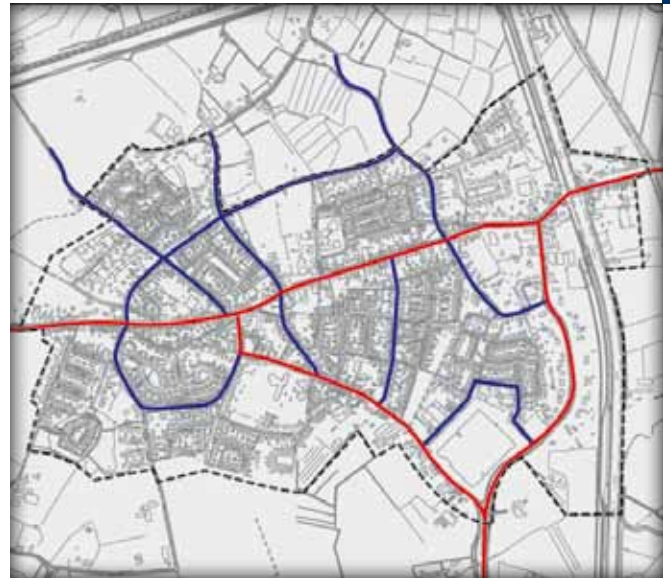
Historische kaart (± 1900) Lieshout

De bebouwing van Lieshout heeft zich vanuit de Heuvel in eerste instantie in een lintvormige structuur langs de belangrijkste wegen ontwikkeld. De lintvormige structuur met de Heuvel als middelpunt vormt ook vandaag de dag nog steeds de karakteristiek van Lieshout. Langs en tussen deze lintstructuur zijn na de Tweede Wereldoorlog diverse woonbuurten ontwikkeld. In de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw werd aan de noordwestkant als eerste woningbouw in de omgeving van het Kuiperplein gerealiseerd. In de jaren '60 en '70 kwam daar aan de westkant een woonbuurt rond de Florefestraat bij. Vervolgens werden in de jaren '70 ten noorden en ten zuiden van de Baverdestraat woningen gerealiseerd. Ook ontstond er aan de zuidkant een kleinschalig bedrijventerrein Papenhoef. In de jaren '80 werd tussen de Vogelenzang en de Schutsstraat woningbouw gerealiseerd. Begin jaren '90 werd een begin gemaakt met de woonbuurt Nieuwenhof waar tot begin 21e eeuw woningen gebouwd zijn. De laatst gerealiseerde uitbreidingen in Lieshout zijn de buurt Revershof en enkele kleinere inbreidingslocaties zoals Prinsenhof en Lankelaar. Rond 2005 werd het nieuwe bedrijventerrein De Stater gerealiseerd. Naast een grote uitbreiding voor Bavaria is hier ook ruimte voor andere bedrijven.

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan een nieuw bestemmingsplan voor de woningbouw voor de komende jaren: Nieuwenhof-Noord.

De Dorpsstraat in Aarle-Rixtel

Huidige wegenstructuur Aarle-Rixtel

Groengebied met waterberging in het plan 'Strijp'

Groene kwaliteiten en markante plekken in Aarle-Rixtel

De poort naar de kerk in Lieshout

Historische kaart (± 1900) Lieshout

4.4.2 | Infrastructuur

De belangrijkste historische wegenstructuur wordt gevormd door de Dorpsstraat (richting Nijnsel), de Molenstraat (richting Gerwen) en de Ribbiusstraat (richting Beek). Vroeger vormde de Burgemeester Van den Heuvelstraat de verbinding richting Aarle. Die weg werd echter afgesneden door de aanleg van het Wilhelminakanaal en de ontwikkeling van Bavaria. De buiten de dorpskom van Lieshout gelegen Herendijk vormt de historische verbindingsweg naar Donk. Na de aanleg van het Wilhelminakanaal werd de wegenstructuur rond Lieshout flink aangepast. Het doorgaande verkeer van Gemert richting Eindhoven rijdt tegenwoordig via de provinciale weg N615 ten zuidoosten van Lieshout. Verkeer naar het noordwesten gaat via de Provinciale Weg richting Mariahout en Nijnsel. Beide wegen zijn in het wegcategoryeringsplan als gebiedsontsluitingsweg aangegeven.

Huidige wegenstructuur Lieshout

Hoewel de doorgaande wegen inmiddels om het dorp heen lopen, vindt de ontsluiting van Lieshout zelf nog steeds plaats via de Dorpsstraat, Molenstraat en Ribbiusstraat. Dit zijn dan ook de wegen die als dorpsontsluitingsweg op afbeelding 19 zijn opgenomen. De Schutsstraat, Vogelenzang, Floreffestraat, Burgemeester Mostermanslaan, Papenhoef, Burgemeester Van den Heuvelstraat, Servaasstraat, Baverdestraat, Ruitjensakker, De Ploeg en De Stater vormen in de huidige situatie de belangrijkste wijkontsluitingswegen. De overige straten zijn aan te merken als woonstraten.

De Ribbiusstraat in Lieshout

4.4.3 | Groene kwaliteiten en markante plekken

Het centrum van Lieshout wordt nog altijd gevormd door de onlangs gerenoveerde Heuvel. Hoewel het een verhard plein met kiosk is, zorgen met name de bomen voor het groene en dorps karakter van dit plein. De twee grootste groene pleinen in Lieshout zijn het Floreffeplein en het Kuiperplein. Vlakbij de Heuvel ligt langs de Ribbiusstraat de kerk met gracht, eveneens een markante plek in Lieshout waar groen en water een belangrijke rol spelen. Nog twee karakteristieke elementen vormen de beide molens en hun directe omgeving.

- *Groene kwaliteiten en markante plekken in Lieshout*
- *Het Floreffeplein in Lieshout*
- *Molen De Leest aan de Molenstraat in Lieshout*

4.5 | Inventarisatie en analyse Mariahout

4.5.1 | Historische ontwikkeling en stedenbouwkundige opbouw

Mariahout is een ontginningsdorp dat in het begin van de 20e eeuw is ontstaan op de heideontginningen langs de Rooyseweg en de Veghelsedijk. In 1933 werd op de heide een kerk geopend, die later het centrum van het dorp werd. Rond de kerk werden een Mariagrot, een Processiepark en een openluchttheater aangelegd. Daarnaast werden in de dorpskern ook een school en een klooster gebouwd.

Mariahout is ontwikkeld als typisch heideontginningsdorp rond de Mariastraat. Kenmerkend zijn de harde contouren

naar het omliggende landschap, in tegenstelling tot de oudere kernen die van oudsher veel meer verweving met het landschap kennen.

Historische kaart (± 1900) Mariahout

Langs de Mariastraat verschenen ook de eerste woningen van Mariahout. In de jaren '50 en '60 werden woningen gerealiseerd bij de Bernadettestraat en de Julianastraat. De uitbreidingen in de jaren '70 en '80 vonden plaats aan de noordoostkant van Mariahout, tussen de Julianastraat en de Tuindersweg. Vanaf halverwege de jaren '80 tot en met begin 21e eeuw werd er aan de zuidwestkant van Mariahout woningbouw gerealiseerd in het plan Meerven. Begin jaren '90 ontstond er langs de Wilhelminastraat een bedrijventerrein. De woningbouw voor de komende jaren zal plaatsvinden in het plan 'D'n Hoge Suute' tussen de Tuindersweg en de Wilhelminastraat.

4.5.2 | Infrastructuur

De hoofdontsluiting van Mariahout wordt gevormd door de weg Ginderdoor-Mariastraat, die zich direct ten noorden van de kern splitst in Veghelsedijk en Rooyseweg. Ginderdoor vormt de verbinding met Lieshout, de Veghelsedijk en Rooyseweg zijn van oudsher de verbinding met Veghel en Nijnsel-Sint-Oedenrode. De Mariastraat, Rooyseweg, Veghelsedijk en Ginderdoor zijn in afbeelding 22 dan ook benoemd tot dorpsontsluitingswegen.

Huidige wegenstructuur Mariahout

Het dorp wordt verder ontsloten door de straten Meerven en Knapersven aan de zuidwestkant en Tuindersweg en Wilhelminastraat aan de noordoostkant. Deze wegen komen allemaal uit op de Mariastraat. In de huidige situatie zijn deze zes straten als wijkontsluitingswegen aangemerkt. Alle overige straten zijn aan te merken als woonstraten.

De Mariastraat in Mariahout

4.5.3 | Groene kwaliteiten en markante plekken

Mariahout heeft nog altijd een erg groen hart. Het Processiepark rond de kerk vormt nog steeds een grote en bijzondere groene plek in Mariahout. Alle openbare voorzieningen (kerk, Mariagrot, Dorpshuis, school en openluchttheater) liggen in of grenzend aan dit groengebied. Aan de overkant van de Mariastraat ligt het centrale dorpsplein: het Oranjeplein. Op een deel van dit plein speelt groen een belangrijke rol. Karakteristiek voor Mariahout is verder het bosgebied dat ingesloten wordt door de Rooyseweg en de Veghelsedijk. Dit bosgebied kent een hoog recreatief medegebruik.

Groene kwaliteiten en markante plekken in Mariahout

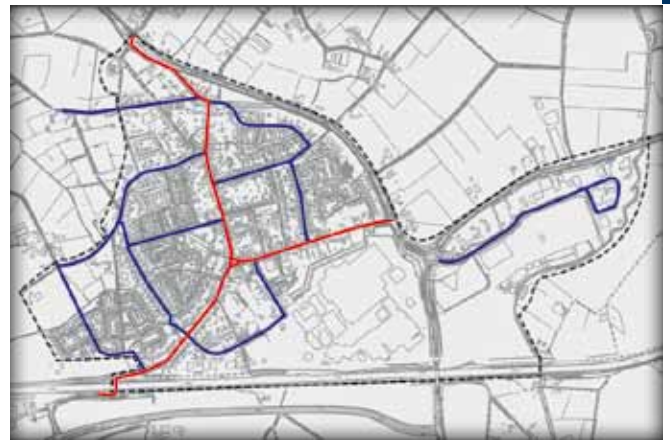
4.6 | Indeling groenstructuur

4.6.1 | Hoofdgroenstructuur

Op basis van de inventarisatie en analyse van de vier Laarbeekse dorpen is er voor gekozen om per dorp een groenstructuur te benoemen die bestaat uit drie niveaus. De belangrijkste is de hoofdgroenstructuur. Het gaat om groen dat op het schaalniveau van het totale dorp het aanzien, de uitstraling

De Ribbiusstraat in Lieshout

Huidige wegenstructuur Lieshout

Het Florefflein in Lieshout

Groene kwaliteiten en markante plekken in Lieshout

Molen De Leest aan de Molenstraat in Lieshout

Historische kaart (± 1900) Mariahout

en het karakter bepaalt. Dit groen is vaak ook bedoeld om de stedenbouwkundige opbouw en historische structuur van een dorp te versterken en de huidige structuur te accentueren.

De hoofdgroenstructuur bestaat uit groenvlakken (parken en plantsoenen) en lijnstructuren (wegen met beplanting). De groenvlakken kunnen heel divers van inrichting zijn. Dat is erg afhankelijk van de functies die het groen vervult. Voor de lijnstructuren geldt dat ze met een eenduidige boombeplanting in de vorm van bomenrijen en/of bomengroepen geaccentueerd dienen te worden. Ook de onderbeplanting zal een eenduidig en rustig beeld moeten geven. Een veelheid aan beplantingssoorten moet worden voorkomen omdat daarmee de eenheid in het beeld verstoord wordt. Groen dat deel uitmaakt van de hoofdgroenstructuur moet duurzaam zijn en voor een langere periode de functie kunnen vervullen.

Hoofdgroenstructuur: eenduidigheid en een rustig beeld in de onderbeplanting

4.6.2 | Wijkgroen

De tweede categorie die benoemd is, is het wijkgroen. Dit groen is niet direct van belang in de totale uitstraling van het dorp, maar heeft wel een belangrijke functie op wijk- of buurtniveau. Ook hier geldt dat rust en eenduidigheid in de beplanting en de boomsoorten beter bijdragen aan het gewenste beeld.

Ook wijkgroen bestaat uit groenvlakken en lijnstructuren. De lijnstructuren worden gevormd door het groen langs de buurtontsluitingswegen. Een duurzame groeninrichting die gedurende langere tijd kan functioneren is ook hier van belang.

In veel woonwijken of -buurten liggen kleine en grotere groene pleintjes. Deze pleintjes hebben een belangrijke functie als speel- en ontmoetingsplek. Verdichting in bebouwing waarbij deze groene pleintjes verloren gaan, hebben een negatief effect op de leefbaarheid van de wijk of buurt en zijn onwenselijk. Daarom zijn ook deze groene pleintjes als wijkgroen aangemerkt.

Wijkgroen: het Lage Heesplein in Beek en Donk

Tenslotte liggen er in elk dorp grotere houtsingels en groenstroken die een afscherpende werking hebben (landschappelijke inpassing). Dat geldt bijvoorbeeld bij dorpsranden, bij overgangszones tussen verschillende wijken of buurten of rond bedrijventerreinen. Dit soort groenelementen zijn ook aangemerkt als wijkgroen.

4.6.3 | Overig groen

Tenslotte blijft de categorie overig groen over. Dit is openbaar groen dat in de diverse woonstraten staat, maar ondergeschikt is aan andere functies. Het groen heeft slechts een zeer locale functie in de 'aankleding' van de buurt. Dit groen maakt geen deel uit van de hoofdgroenstructuur of het wijkgroen en is dan ook niet opgenomen op de groenstructuurkaarten en in de tekst per kern. Overig groen mag een gevarieerdere samenstelling hebben en veranderingen in dit groen zijn relatief

makkelijk door te voeren zonder dat dit ten koste gaat van de (groen)structuur en het karakter van het dorp. Ook kan bij dit groen makkelijker overwogen worden om het in gebruik te geven, door bewoners in te laten richten en/of hen in te schakelen bij het onderhoud.

Overig groen: groenstrook Lange Akker in Aarle-Rixtel

4.7 | Gewenste groenstructuur Beek en Donk

Hoofdgroenstructuur

Het belangrijkste onderdeel van de hoofdgroenstructuur van Beek en Donk is zonder twijfel de Groene Long. Dit centrale park vormt het groene hart van Beek en Donk. In een krans ligt daar het (grotendeels historische) wegenpatroon omheen. De Koppelstraat, Kapelstraat, Heereindsestraat, Pater Becanusstraat en het Heuvelplein vormen dan ook de belangrijkste lijnstructuren in Beek en Donk. Vanuit deze krans lopen de andere ontsluitingswegen Brandstraat–Oranjelaan, Dokter Timmersstraat–Orchideestraat, Herendijk, Mgr. Verhagenstraat en Bosscheweg richting het buitengebied.

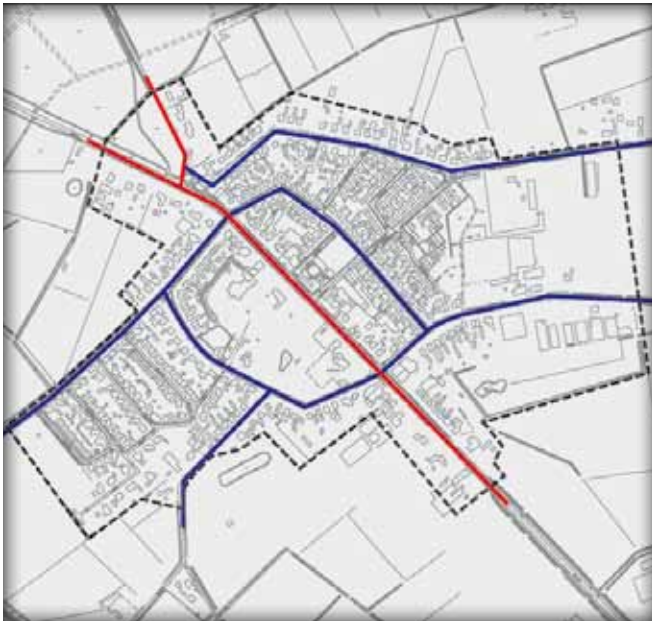
De Koppelstraat in Beek en Donk

De Koppelstraat is met de dubbele eikenrij erg karakteristiek. Langs de andere wegen is het aantal boom- en beplantingssoorten nog te divers. Bij renovaties kan hier een verbetering gemaakt worden door duidelijk te kiezen voor maar één boomsoort per straat.

Naast de Groene Long zijn de belangrijkste groenvlakken in de hoofdgroenstructuur van Beek en Donk de beide pleinen; het Heuvelplein in Beek en het Piet van Thielplein in Donk. Vooral het Piet van Thielplein is functioneel ingericht ten behoeve van andere functies zoals parkeren en kermisterrein. Beide pleinen zouden een wat groenere uitstraling mogen hebben. De boomstructuur op en langs beide pleinen zorgt momenteel voor het (beperkte) groene beeld en het is dan ook belangrijk die te behouden en te versterken. Aan de westkant van Beek en Donk is de Goorloop met de daarlangs gelegen ecologische verbindingzone onderdeel van de hoofdgroenstructuur. In het noorden geldt dat voor de groenzone rond en in de wijk De Voorbeemd. Voor de laatste geldt dat die in de wijk een meer cultureel karakter heeft en plaats biedt aan een groot speelveld. Naar de rand toe wordt de groenzone natuurlijker. Een directe aansluiting van deze groenzone op de ecologische verbindingzone langs de Goorloop is wenselijk.

De groenzone langs de Goorloop is primair op natuur en waterberging gericht. Een goede ontsluiting zorgt ervoor dat deze zone ook gebruikt kan worden voor extensieve vormen van recreatie en natuurbeleving. Het beleid is er op gericht om langs de totale Goorloop een dergelijke zone te ontwikkelen. Met name ter hoogte van de monding van de Trekgraaf is een betere aansluiting tussen Goorloop en Groene Long gewenst. Het beeld is daar op dit moment met volkstuintjes en een paardenbak erg rommelig en daardoor is ook de natuurlijke verbinding tussen Goorloop en Groene Long niet optimaal.

De Goorloop ter hoogte van de Lage Heesweg en de Groene Long

Huidige wegenstructuur Mariahout

De Mariastraat in Mariahout

Groene kwaliteiten en markante plekken in Mariahout

Hoofdgroenstructuur: eenduidigheid en een rustig beeld in de onderbeplanting

Wijkgroen: het Lage Heesplein in Beek en Donk

Overig groen: groenstrook Lange Akker in Aarle-Rixtel

Bij de geplande uitbreiding van het bedrijventerrein Bemmer wordt langs de provinciale weg N279 een royale groenzone gerealiseerd met ruimte voor waterberging. Deze groenzone en de daaraan grenzende bedrijfsgebouwen dienen een hoogwaardige uitstraling te krijgen. Langs de drukke N279 krijgt Laarbeek daarmee een unieke kans om zich te presenteren. Het ligt dan ook voor de hand om deze nieuwe groenzone op te nemen in de hoofdgroenstructuur.

Wijkgroen

Naast de hoofdgroenstructuur worden de wijkontsluitingswegen (Muzenlaan, Molenstraat, Zaagmolenweg, Nieuwstraat, Slotstraat, Nachtegaallaan, Otterweg, Burgemeester Van der Weidenlaan, Lage Heesweg, Schoolstraat, Pater de Leeuwstraat, Burgemeester Seelenlaan, Oude Bemmerstraat en Vonderweg) duidelijker met groen geaccentueerd. Hetzelfde geldt voor de langzaamverkeersroute tussen de Otterweg en de Goorloop, het Berkendijkje, de IJsweg en het pad van De Wingerd naar de Warandweg ter hoogte van de wijk De Voorbeemd. *De Burgemeester Seelenlaan in Beek en Donk*

De ontwikkeling van de nieuwbouwwijk De Beekse Akkers is met de eerste fase inmiddels goed op gang gekomen. Voor de totale nieuwbouwwijk is een stedenbouwkundig plan gemaakt dat voor wat betreft groen uitgaat van een concept van lanen en parkensnoeren. Deze structuren bepalen in belangrijke mate het karakter van de wijk De Beekse Akkers. Hetzelfde geldt voor het groen aan de randen van deze nieuwbouwwijk. Daarom worden deze groenelementen nu reeds benoemd als wijkgroen.

Aan de randen van Beek en Donk liggen op een aantal plaatsen afschermende groenstroken. Dat is bijvoorbeeld het geval langs de Lieshoutseweg, langs de Oranjelaan, langs de Zuid-Willemsvaart en langs de Schoondonkseweg ter hoogte van bedrijventerrein Bemmer. Deze groenstroken zijn eveneens als wijkgroen aangemerkt. Hetzelfde geldt voor een groot aantal grote en kleinere pleintjes die in de diverse wijken en buurten liggen.

Groenstructuurkaart Beek en Donk (in bijlage 2 is een groter exemplaar opgenomen)

4.8 | Gewenste groenstructuur Aarle-Rixtel

Hoofdgroenstructuur

De hoofdgroenstructuur van Aarle-Rixtel wordt grotendeels opgehangen aan het historische wegenpatroon. Dat wil zeggen dat de Klokkengieterstraat-Dorpsstraat-Lieshoutseweg, de Bosscheweg en de Helmondseweg de belangrijkste lijnstructuren vormen in Aarle-Rixtel. Op dit moment is het aantal boom- en beplantingssoorten langs deze straten nog te divers. Bij renovaties moet hier meer eenheid in gebracht worden zodat in iedere straat maar één boomsoort toegepast wordt.

De belangrijkste groenvlakken in de hoofdgroenstructuur zijn de beide pleintjes (Kouwenberg en Heuvelplein), de brede groenzone tussen Bosscheweg en Zwanendreef en het groengebied in het plan Strijp. De beide pleintjes dienen hun hui-

dige groene karakter (gras met een driehoekige bomenstructuur) te behouden. Voor de groenzone tussen de Bosscheweg en de Zwanendreef geldt dat deze een wat hoogwaardiger en meer parkachtig karakter zou mogen krijgen. Het groengebied in de woonbuurt Strijp dient juist zijn natuurlijke karakter te behouden. Op deze plaats komt natuur en water op een fraaie manier erg dicht bij de woonomgeving. De zichtlijn vanaf de Janssensstraat richting kasteel Croy moet gevrijwaard blijven van hoog opgaande beplanting of andere hoge elementen.

Zichtlijn vanaf de Janssensstraat richting kasteel Croy

Wijkgroen

De belangrijkste verbindingsweg (Kanaaldijk) en de wijkontsluitingswegen (Beekseweg, Kerkstraat, Laarweg, Molenweg, Janssensstraat, Klokstraat, Mariastraat, Kannelustweg en De Duivenakker) zijn als lijnstructuren binnen het wijkgroen benoemd. Deze lijnstructuren dienen duidelijker met groen geaccentueerd te worden.

Evenals in Beek en Donk liggen in Aarle-Rixtel in nagenoeg alle woonbuurten kleine en grotere groene pleintjes. Ook liggen aan de randen Aarle-Rixtel op een aantal plaatsen afschermende groenstroken. Dat is bijvoorbeeld het geval langs de Opstal, rond bedrijventerrein Torenakker en langs de Kanaaldijk. Zowel de groene pleintjes als de afschermende groenstroken zijn als groenvlakken binnen het wijkgroen aangemerkt.

- *Onze Lieve Vrouwe plein in Aarle-Rixtel*
- *Groenstructuurkaart Aarle-Rixtel (in bijlage 3 is een groter exemplaar opgenomen)*

4.9 | Gewenste groenstructuur Lieshout

Hoofdgroenstructuur

De hoofdgroenstructuur van Lieshout bevindt zich voornamelijk langs het historische wegenpatroon en langs de randen van het dorp. Daarnaast zijn er enkele markante plekken die opgenomen worden in de hoofdgroenstructuur. De Heuvel met de van daaruit lopende Dorpsstraat, Molenstraat en Ribbiusstraat zijn de belangrijkste lijnstructuren in Lieshout. Langs een groot deel van deze wegen staan al lindebomen. Daarom is de keuze voor de linde als boomsoort om de hoofdgroenstructuur te versterken een logische. In de onderbeplanting zal meer eenheid gebracht moeten worden.

De belangrijkste groenvlakken in de hoofdgroenstructuur zijn de groene pleinen Floreffeplein en Kuiperplein, de kerk met gracht en de omgeving van de beide molens. Het Floreffeplein en het Kuiperplein dienen onbebouwd te blijven en hun groene karakter te behouden. Dat wil zeggen dat het grote grasvelden blijven. De randen van deze groene pleinen dienen wat meer geaccentueerd te worden met bomen.

Kerk met gracht in Lieshout: een parkachtige uitstraling met meer 'kleur' is wenselijk

Bij de kerk met kerkgracht mag de parkachtige uitstraling van de omgeving best een wat hogere kwaliteit krijgen. Dat past bij deze karakteristieke centrumplek. Hetzelfde geldt voor de

De Koppelstraat in Beek en Donk

De Goorloop ter hoogte van de Lage Heesweg en de Groene Long

De Burgemeester Seelenlaan in Beek en Donk

Groenstructuurkaart Beek en Donk

Zichtlijn vanaf de Janssenstraat richting kasteel Croy

Groenstructuurkaart Aarle-Rixtel

omgeving van de beide molens. Wel moet hier terughoudend worden omgegaan met de toepassing van (hoge) bomen in verband met de windvang van de molens.

Aan de randen van Lieshout bevinden zich op diverse plaatsen brede groenzones en beplante grondwallen. Dat is het geval langs de Provinciale Weg en rond het bedrijventerrein van Bavaria en De Stater. De zuidoostkant van deze bedrijventerreinen hebben een groene begrenzing waarbij ook water een belangrijke rol speelt: het Wilhelminakanaal en de Goorloop met ecologische verbindingzone. Deze totale groenzone heeft een afschermende werking en zorgt voor een scheiding tussen wegen en bedrijventerrein enerzijds en woonbebouwing of buitengebied anderzijds. Het accent bij deze groenzones ligt op natuur en landschappelijke inpassing. Ter hoogte van de waterzuivering van Bavaria mag de groenzone nog wat versterkt worden. Aan de westkant van Lieshout liggen twee beukenbosjes die eveneens tot de hoofdgroenstructuur worden gerekend. Ook hier ligt het accent op behoud van de natuurlijke en landschappelijke waarde.

Beplante grondwal rond bedrijventerrein Bavaria

Wijkgroen

Het lijnvormige wijkgroen in Lieshout ligt langs de doorgaande weg richting Mariahout (Provinciale Weg) en de wijkontsluitingswegen (Schutsstraat, Vogelenzang, Floreffestraat, Burgemeester Mostermanslaan, Papenhoef, Burgemeester Van den Heuvelstraat, Servaasstraat, Baverdestraat, Ruitjensakker, De Ploeg en De Stater). Deze wegen worden duidelijker met groen geaccentueerd. Groenvlakken komen binnen het wijkgroen in Lieshout veel minder voor dan in Beek en Donk of Aarle-Rixtel. Op slechts enkele plaatsen liggen groene pleintjes. Deze worden tot het wijkgroen gerekend.

Groenstructuurkaart Lieshout (in bijlage 4 is een groter exemplaar opgenomen)

4.10 | Gewenste groenstructuur Mariahout

Hoofdgroenstructuur

De hoofdgroenstructuur van Mariahout wordt gevormd door het Processiepark en het Oranjeplein in het centrum van het dorp en het Mariahoutbos aan de noordkant. De Mariastraat verbindt deze groene vlakken met elkaar maar zou zelf een wat groener karakter mogen hebben. Een duidelijke boomstructuur zou daar aan kunnen bijdragen. Rond het centrum ligt een ringstructuur van wegen (Bernadettestraat en Julianastraat). Deze wegen maken eveneens deel uit van de hoofdgroenstructuur. In de Bernadettestraat moet goed gekeken worden naar de inmiddels (te) groot geworden bomen. De Julianastraat is onlangs gedeeltelijk gerenoveerd en van nieuwe bomen voorzien.

Bernadettestraat als onderdeel van de ringstructuur van wegen in Mariahout

Wijkgroen

Naast de hoofdgroenstructuur worden de overige wijkontsluitingswegen (Meerven, Knapersven, Tuindersweg en Wilhelminastraat) duidelijker met groen geaccentueerd. Dit zijn de lijnstructuren binnen het wijkgroen. Buiten de grotere groenvlakken in het centrum van het dorp (hoofdgroenstructuur) is er maar weinig openbaar groen in Mariahout in de vorm van groene pleintjes. Aan de Koperwiek ligt een trapveldje en aan de Geelgors een speelterreintje. Bij de Nieuwe Erven ligt openbaar groen waarvan een deel wordt opgenomen in het nieuwe uitbreidingsplan D'n Hoge Suute. Dit totale groenelement wordt aangemerkt als wijkgroen. Hetzelfde geldt voor de groensingel achter het bedrijventerrein aan de Wilhelminastraat.

Groenstructuurkaart Mariahout (in bijlage 5 is een groter exemplaar opgenomen)

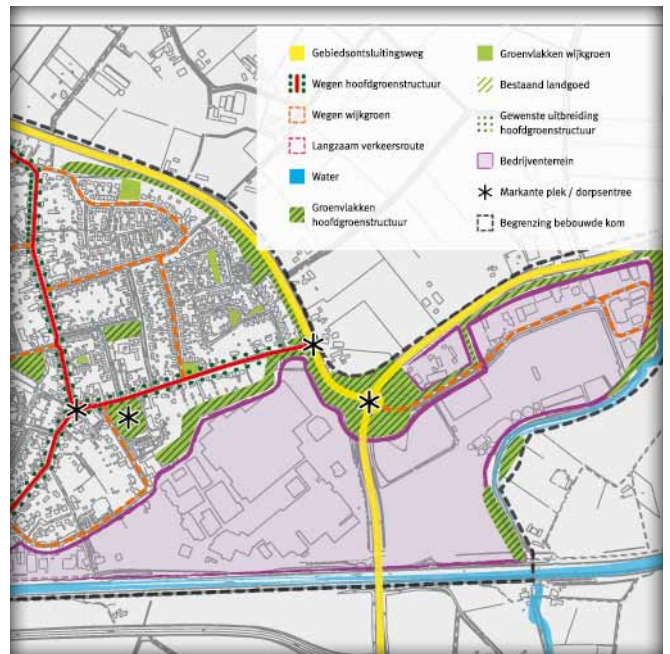
Onze Lieve Vrouwe plein in Aarle-Rixtel

Kerk met gracht in Lieshout: een parkachtige uitstraling met meer kleur is wenselijk

Beplante grondwal rond bedrijventerrein Bavaria

Groenstructuurkaart Lieshout

De Bernadettestraat als onderdeel van de ringstructuur van wegen in Mariahout

Groenstructuurkaart Mariahout

5. | GROENBELEID

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten en belangrijkste keuzes die de gemeente Laarbeek maakt voor het groen omschreven. Op basis van deze keuzes wordt het groen de komende jaren ingericht en onderhouden. Voor Laarbeek relevante beleidsthema's worden hierna omschreven. Het gaat dan om de bescherming, de ontwikkeling en het gebruik van het groen.

5.1 | Groenstructuren

In het vorige hoofdstuk zijn de groenstructuren van de vier Laarbeekse dorpen omschreven. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de hoofdgroenstructuur, wijkgroen en overig groen. De hoofdgroenstructuur en het wijkgroen zijn het belangrijkste openbaar groen in het dorp. De inrichting en het beheer van dit groen moet het belang van dit groen onderstrepen. Dat wil zeggen dat de inrichting helder en eenduidig moet zijn. Structuren accentueer je door rust en eenheid in het beeld te creëren. Ook dienen deze structuren duidelijk aangezet te zijn met bijvoorbeeld bomen van enig formaat. Tenslotte is duurzaamheid van de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen belangrijk. De bomen en de beplanting wordt aangebracht met het doel dat die gedurende een lange reeks van jaren de functie kan blijven vervullen.

Het overige groen is in het vorige hoofdstuk niet expliciet benoemd. Uiteraard is dit groen wel van belang, met name voor de bewoners van de betreffende straat of buurt. Uitgangspunt is om hier groenvoorzieningen te hebben die aansluiten bij de wensen van de bewoners. Meer diversiteit en afwisseling is op deze locaties niet erg zolang het aan de wensen van de bewoners voldoet. Ook de duurzaamheid van deze groenvoorziening is van minder belang dan bij de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen. Daarom biedt met name dit overige groen kansen voor meer participatie met burgers. Hier wordt in paragraaf 5.4 nader op ingegaan.

De patrijs als Laarbeekse ambassadeur voor biodiversiteit

Beleidskeuzes

- De hoofdgroenstructuur en het wijkgroen zijn het belangrijkste openbaar groen in de Laarbeekse dorpen. Dit groen wordt daarom opgenomen op de zogenaamde Groene Kaart waardoor voor verwijdering een kapvergunning nodig is. Ook zal een compensatieregeling worden uitgewerkt.
- De hoofdgroenstructuur en het wijkgroen worden zoveel mogelijk beschermd middels een passende bestemming in de betreffende bestemmingsplannen.
- Alleen functies die zich verdragen met het groene karakter en geen kwalitatieve of kwantitatieve aantasting vormen zijn toelaatbaar in de hoofdgroenstructuur. Daarbij kan gedacht worden aan speelvoorzieningen, wandel- of fietspaden, dierenweide, volkstuinten, e.d.
- De inrichting en het beheer van de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen is gericht op eenduidigheid, herkenbaarheid en duurzaamheid met bomen en beplantingen van enig formaat.

5.2 | Kansen voor biodiversiteit

Biodiversiteit is de verzamelnaam voor de totale variatie aan levensvormen en leefgebieden. Van bacteriën en schimmels tot planten en grote dieren en van tropische regenwouden tot Laarbeekse akkers en weilanden. Veel levensvormen op aarde zijn afhankelijk van elkaar en ook de mens kan niet zonder andere planten en dieren. Biodiversiteit is dus ook voor ons van levensbelang. Door wereldwijde klimaatverandering, toename van consumptie, vervuiling en grote druk op natuurgebieden en natuurlijke hulpbronnen wordt de biodiversiteit ernstig bedreigd. Biodiversiteit is de afgelopen jaren dan ook hoog op de agenda komen te staan. Evenals vele andere organisaties heeft ook Laarbeek de internationale Countdown 2010 verklaring ondertekend. Dat betekent dat ook Laarbeek zich actief wil inzetten om de achteruitgang van planten- en diersoorten te stoppen. Om het begrip biodiversiteit wat meer een gezicht te geven heeft Laarbeek in 2010 de patrijs als ambassadeursoort gekozen.

De patrijs als Laarbeekse ambassadeur voor biodiversiteit

Het groen in de dorpen heeft ook potentie om de biodiversiteit in Laarbeek te vergroten. In de grotere groenzones, aan de randen van de dorpen en in de verbindingen met het buitengebied liggen de grootste kansen. Een meer natuurlijke inrichting met bloemrijke vegetatie en ruigte maken een gebied veel aantrekkelijker voor vogels, vlinders en kleine zoogdieren als egel en eekhoorn. Dit zijn ook herkenbare soorten die de beleving en waardering van natuur in de gemeente verhogen. Naast de groengebieden spelen ook doorgaande boomstructuren, zoals bijvoorbeeld langs de Koppelstraat in Beek en Donk, een belangrijke rol in de biodiversiteit. Van vleermuizen is bijvoorbeeld bekend dat ze dergelijke structuren gebruiken als vliegroutes.

- *De Groene Long in Beek en Donk: een gebied met een grote biodiversiteit*
- *Oeverzone langs de Goorloop ter hoogte van Beek en Donk*

In de Groene Long in Beek en Donk liggen op het vlak van biodiversiteit kansen voor aan water gebonden dieren zoals vissen, amfibieën en libellen. Maar ook vogels, vlinders, kleine zoogdieren en vleermuizen komen er voor. Ook de groenzones langs de Goorloop en bij De Voorbeemd zijn van groot belang voor de biodiversiteit. In Aarle-Rixtel liggen de kansen vooral in de groenzones aan de randen van het dorp en in de wijk Striyp. In Lieshout is de randzone langs de Provinciale weg, het bedrijventerrein De Stater en de Goorloop het meest kansrijk voor verhogen van de biodiversiteit. Ter hoogte van de te ontwikkelen wijk Nieuwenhof Noord wordt een groenzone met waterberging ingericht waar ook biodiversiteit een belangrijk aspect bij de inrichting zal zijn. In Mariahout is vooral het Processiepark, het Mariahout bos en de groenzone met waterberging in het nieuwbouwplan D'n Hoge Suute van belang voor de biodiversiteit.

Bloemrijke bermen kennen een hoge biodiversiteit

Ook op een lager schaalniveau zijn vaak heel eenvoudige maatregelen denkbaar die de biodiversiteit ten goede komen. Bijvoorbeeld de toepassing van besdragende beplan-

ting heeft een enorm positieve invloed op de vogelstand. Bloemrijke bermen of randjes langs beplantingen zijn erg interessant voor vlinders en bijen. En een hoopje met blad of takjes biedt een perfecte overwinteringsplaats voor egels. Dit soort maatregelen zijn niet alleen een aangelegenheid van de gemeente, maar zijn ook heel makkelijk door burgers zelf te nemen. Biodiversiteit begint immers al in de eigen tuin. Om burgers meer te betrekken bij het vergroten van de biodiversiteit is het belangrijk dat de gemeente burgers informeert over de keuzes die worden gemaakt. Daarbij kunnen de burgers ook actief worden gestimuleerd om zelf mee te helpen aan het vergroten van de biodiversiteit. Organisaties als het lokale IVN kunnen daar ook een belangrijke rol in spelen.

Ook het naleven van de Flora- en faunawet (2002) is onderdeel van het bevorderen van biodiversiteit. Deze wet vereist onder andere dat er zorgvuldig wordt gewerkt. Wat zorgvuldig is, is vastgelegd in zogenaamde gedragscodes. Voor het beheer van groenvoorzieningen hebben de Vereniging Stadswerk Nederland en de Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners (VHG) zo'n gedragscode opgesteld. Dit betekent onder andere dat de gemeente als opdrachtgever beschikbare informatie over de aanwezige flora en fauna beschikbaar stelt aan uitvoerende partijen. De opdrachtnemer stemt hier vervolgens zijn werkzaamheden op af en instrueert zijn personeel. Soms kan dat betekenen dat afgeweken moet worden van reguliere werkmethodes of dat het beheer moet worden aangepast.

Beleidskeuzes

- Bij de aanleg van nieuw groen wordt voor beplantingssoorten gekozen die kunnen zorgen voor een grotere biodiversiteit. Ook inrichtingsplannen worden zo ontworpen dat ze leiden tot een hogere waarde voor flora en fauna. Het zorgen voor verschillende gradiënten (hoog-laag, droog-nat, zon-schaduw) speelt hierbij een belangrijke rol.
- De biodiversiteit van bestaand groen binnen de bebouwde kommen wordt actief vergroot door grotere groenvoorzieningen en groenvoorzieningen aan de randen van de dorpen natuurvriendelijker te beheren.
- Burgers worden actief geïnformeerd over biodiversiteit en worden betrokken bij het verhogen van de biodiversiteit.
- De gemeente Laarbeek werkt volgens de goedgekeurde 'gedragscode bestendig beheer groenvoorzieningen' om schade aan flora en fauna te voorkomen.

5.3 | Groen en water

Laarbeek profileert zich als 'Waterpoort van de Peel'. Water speelt ook een belangrijke rol in Laarbeek. Twee belangrijke Brabantse kanalen kruisen elkaar in Laarbeek, er stromen diverse beken door Laarbeek en bedrijven als Brabant Water (drinkwaterwinning) en de rioolwaterzuivering hebben ook allemaal raakvlakken met water. Veel natuurwaarden zijn in Laarbeek ook gekoppeld aan water. Daarbij kan gedacht worden aan de vele vennen en poelen, maar ook aan de ecologische verbindingen die vaak gekoppeld zijn aan waterlopen. Veelal liggen deze kansen in het buitengebied, maar ook binnen de bebouwde kommen of aan de randen ervan zijn er

De Groene Long in Beek en Donk: een gebied met een grote biodiversiteit

Oeverzone langs de Goorloop ter hoogte van Beek en Donk

Bloemrijke bermen kennen een hoge biodiversiteit

mogelijkheden om de meerwaarde van water en groen samen te brengen.

Daarnaast is op een duurzame manier omgaan met water de afgelopen jaren steeds belangrijker geworden. Op het vlak van afvalwaterbeheer worden in nieuwbouwsituaties alleen nog maar gescheiden rioolstelsels aangelegd. Dat betekent dat het schone hemelwater niet meer vermengd wordt met het huishoudelijk afvalwater. Het laatste gaat naar de rioolzuivering, het hemelwater blijft zoveel mogelijk in het gebied om op een natuurlijke manier in de grond te trekken (infiltreren). Ook bij bestaande bebouwing geldt het uitgangspunt dat bij rioolrenovaties het hemelwater 'afgekoppeld' wordt. In de toekomst zullen we dus meer ruimte voor water moeten reserveren. Dat betekent dat er ook in het openbaar groen ruimte gevonden moet worden voor waterberging. Water zal in de toekomst steeds nadrukkelijker ook in de woonomgeving beleefbaar zijn.

Water in de Groene Long in Beek en Donk

Binnen de kern Beek en Donk liggen waarschijnlijk de meeste kansen om combinaties van groen en water te maken. In de Groene Long speelt water een hoofdrol. De diverse vijvers met elk hun eigen karakter geven dit gebied niet alleen een groen, maar ook een blauw karakter. Voor de Groene Long is een Masterplan opgesteld dat leidend blijft voor de inrichting van de diverse parkdelen. Ook worden waar mogelijk maatregelen genomen om de doorstroming van het water in de vijvers te verbeteren. Hiervoor zal ook afgekoppeld hemelwater gebruikt worden. De Groene Long wordt de komende jaren een steeds belangrijker gebied als het gaat om de berging van hemelwater.

Aan de westkant van Beek en Donk ligt de Goorloop die meer en meer ook de daadwerkelijke grens van het dorp wordt. Een brede zone waarin het samenspel tussen groen, natuur en water leidend is, is hier uitgangspunt van beleid. Ter hoogte van de wijk Laarsche Velden is in 2011 zo'n zone inclusief waterberging gerealiseerd. Op het Lieshoutse bedrijventerrein De Stater is hetzelfde gebeurd langs de Goorloop. Daar kan echter ter hoogte van de zuivering van Bavaria nog een flinke verbetering worden gemaakt. In de nabije toekomst is het de bedoeling om ook ter hoogte van de wijk De Voorbeemd een dergelijke zone te realiseren.

Ook voor de overige dorpen zijn onderzoeken gedaan naar geschikte locaties voor waterberging. Soms zijn dat kleinschalige locaties, maar meestal gaat het om grotere gebieden aan de rand van het dorp.

Beleidskeuzes

- Binnen het openbaar groen (vooral in de grotere groengebieden) is ook ruimte voor waterberging. Waar nodig wordt openbaar groen hiervoor omgevormd.
- Het beheer van een waterberging wordt afgestemd op de omgeving en het onderhoudsniveau van de openbare ruimte. Bij een intensief onderhoud past ook een waterberging of vijver die intensief onderhouden wordt. Bij een

natuurgericht beheer wordt ook de waterberging extensiever onderhouden.

- Waterberging wordt zoveel mogelijk met andere functies zoals natuur/biodiversiteit, spelen en recreatie/natuurbeleving gecombineerd.
- Waar nodig worden gronden aangekocht om groen-blauwe zones in te richten voor waterberging én natuur.

5.4 | Groen en spelen

In alle Laarbeekse dorpen zijn speelplekken aanwezig. Over het algemeen gaat het om openbare groenvoorzieningen waar speeltoestellen geplaatst zijn. Een prettige groene inrichting van deze speelplekken is belangrijk. Het maakt de speelplek tot een aantrekkelijke omgeving om te spelen en te verblijven.

Naast de specifiek ingerichte speelplekken bieden ook andere (groene) plekken in de dorpen spelaanleiding. Deze informele plekken bieden kinderen de mogelijkheid om zelf te ontdekken en samen te spelen. De laatste jaren worden steeds meer speelterreinen aangelegd waar dit ontdekken en ontwikkelen wordt gestimuleerd. Hoogteverschillen en elementen als zand, water, boomstammen en keien bieden kinderen de mogelijkheid om hun eigen spel te maken en hun fantasie te gebruiken. Als deze 'speelaanleidingen' ook nog eens in een natuurlijke omgeving gesitueerd zijn, komen de kinderen ook veel directer in contact met de natuur en leren ze die waarderen.

- *Natuurlijk spelen in het plan 'Strijp' in Aarle-Rixtel*
- *De onlangs gerealiseerde natuurspeelplaats aan de Lage Heesweg in Beek en Donk*

De groene ruimte biedt tal van mogelijkheden om het accent de komende jaren meer op dit natuurlijke spelen te leggen. De speelomgeving in de wijk Strijp in Aarle-Rixtel en de onlangs tot stand gekomen natuurspeelplaats aan de Lage Heesweg in Beek en Donk bewijzen het succes van deze nieuwe manier van spelen. Vooral kinderen in de leeftijdsgroep van 6 tot 16 jaar beleven er veel plezier aan. Ook bosjes bieden vaak de mogelijkheid om hutten te bouwen of verstoppertje te spelen. Sloopjes en waterbergingen bieden ook tal van uitdagende speelmogelijkheden. Vanzelfsprekend is de veiligheid hierbij een belangrijk aandachtspunt. Maar zolang die veiligheid niet in het gedrang komt, kunnen bijvoorbeeld hutten die door kinderen gebouwd zijn en gebruikt worden gerust blijven staan.

Met name voor kinderen tot 6 jaar blijven speelplekken met speeltoestellen in de directe omgeving van hun woning nodig. Deze kinderen zijn minder mobiel en spelen vaak nog onder begeleiding van hun ouders. Een bankje bij zo'n speelplek waar de ouders kunnen gaan zitten is dan ook een welkome aanvulling op het speeltoestel. Eenvoudige en relatief kleine speelplekken vanaf 100 m² kunnen al voldoende zijn voor deze doelgroep. De spreiding van speelplekken voor 0-6 jarigen over de dorpen is redelijk goed. Er is echter geen sprake van volledige gebiedsdekking omdat de actieradius van jonge kinderen (en hun ouders) vaak niet groter is dan 100 tot 150 meter. Voor volledige gebiedsdekking zouden dit soort

Water in de Groene Long in Beek en Donk

Natuurlijk spelen in het plan 'Strijp' in Aarle-Rixtel

De onlangs gerealiseerde natuurspeelplaats aan de Lage Heesweg in Beek en Donk

speelplekken dus op maximaal 300 meter van elkaar mogen liggen. Dat is op veel plaatsen niet het geval waardoor er voor de leeftijdscategorie 0-6 jaar sprake is van 'witte vlekken'.

Trapveld met speeltoestellen aan De Peppel in Beek en Donk

De actieradius van kinderen tot 12 jaar is al aanzienlijk groter en ligt rond de 400 meter. Speelplekken gericht op deze leeftijdsgroep mogen dus maximaal 800 meter van elkaar liggen. Deze speelplekken moeten wel groter zijn omdat bewegingsspel voor deze leeftijdsgroep een grote rol speelt. Speelplekken of trapveldjes voor deze doelgroep moeten 500 tot 3.000 m² groot zijn. Voor kinderen uit de leeftijdsgroep 6-12 jaar is de spreiding van de speelplekken in Laarbeek evenwichtig en nagenoeg gebiedsdekkend.

Skateramp als ontmoetingsplek voor de leeftijdsgroep 12-18 jaar

Voor kinderen van 12 jaar tot 18 jaar volstaat meestal een trapveld met een ontmoetingsplek. De actieradius van kinderen in deze leeftijdscategorie is groter dan 800 meter. Dat betekent dat het aantal locaties beperkt kan blijven. Voorzieningen om te zitten en een afvalbak zijn belangrijk op deze plekken. De skateramps die in de Laarbeekse dorpen staan, vervullen hier ook een belangrijke rol in. Belangrijk is om deze plekken te scheiden van de speelgelegenheden voor de jongere kinderen. De aanwezigheid van oudere kinderen schrikt hen vaak af waardoor ze niet durven te gaan spelen.

Beleidskeuzes

- Wanneer speeltoestellen voor kinderen van 6-12 jaar op de grotere speelplekken aan vervanging toe zijn, is het plaatsen van een nieuw speeltoestel niet langer vanzelfsprekend. Waar mogelijk en wanneer er draagvlak voor is in de buurt, zal ingezet worden op het creëren van meer natuurlijke speelaanleidingen en minder speeltoestellen.
- Voor kinderen in de leeftijdscategorie van 0-6 jaar wordt gestreefd naar een grotere gebiedsdekking met minder 'witte vlekken'. Bij groenrenovaties worden er extra speelplekken voor kinderen tot 6 jaar gecreëerd op plaatsen waar ruimte is. Voorwaarde is wel dat er in de buurt behoefte aan is vanwege de aanwezigheid van veel jonge kinderen.
- Per kern is er minimaal één ontmoetingsplek voor jongeren van 12-18 jaar.
- Bij de ontwikkeling van nieuwbouw wordt uitgegaan van voldoende speelvoorzieningen. Daarbij wordt voor kinderen van 0-6 jaar een actieradius van maximaal 150 meter aangehouden en voor kinderen van 6-12 jaar een actieradius van maximaal 400 meter.

5.5 | Groen en recreatie

In Laarbeek zijn recreatie en toerisme belangrijke speerpunten van beleid. De recreatieve waarde van Laarbeek heeft in belangrijke mate te maken met de groene en landelijke uitstraling van de gemeente. Groen genereert dus recreatief gebruik en dat betekent dat recreatief gebruik binnen het groen ook gefaciliteerd moet worden. Maar welke vormen van recre-

atie zijn vanuit groen gezien wel en niet wenselijk?

Recreatieve voorzieningen in het groen (terras Piet van Thielplein)

Extensieve recreatievormen zoals bijvoorbeeld wandelen, fietsen, trimmen of skaten hebben op het groen nagenoeg geen negatieve invloed. Intensief gebruik voor bijvoorbeeld evenementen is echter niet overal wenselijk. Vooral in groengebieden waar een natuurgericht beheer van toepassing is, kunnen geluid- of lichtproducerende activiteiten of activiteiten met veel bezoekers een negatieve invloed hebben. In openbaar groen dat intensief of standaard onderhouden wordt, heeft ook een intensiever gebruik voor evenementen geen negatieve invloed op het groen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een kermis of rommelmarkt op het grasveld midden in het dorp. Belangrijk is dus dat het karakter (intensief of extensief) van de recreatievorm of het evenement aansluit bij het karakter van een groengebied. Dat wil zeggen dat een georganiseerde excursie of speurtocht prima inpasbaar is in een groengebied dat natuurgericht wordt beheerd, maar een popconcert of kermis bijvoorbeeld niet.

Beleidskeuzes

- Extensieve vormen van (routegebonden) recreatie zijn in het openbaar groen in de hele gemeente toegestaan.
- Intensieve vormen van recreatie en evenementen in het openbaar groen zijn mogelijk wanneer ze aansluiten op het karakter van het groengebied waar ze in plaatsvinden.

5.6 | Fysieke-, sociale-, verkeersveiligheid

In de openbare ruimte en dus ook in het openbaar groen speelt veiligheid een grote rol. Veiligheid is echter een breed begrip. We maken onderscheid tussen fysieke veiligheid, sociale veiligheid en verkeersveiligheid. Met fysieke veiligheid wordt bedoeld dat groen- en speelvoorzieningen geen gevaarlijke situaties mogen opleveren. Deze vorm van veiligheid heeft vooral te maken met de zorgplicht die de gemeente als beheerder van de openbare ruimte heeft. Wanneer die zorgplicht niet goed ingevuld wordt, kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schades aan derden of eigendommen van derden. Voor het groenbeheer betekent dat concreet dat bomen en speelvoorzieningen regelmatig gecontroleerd moeten worden op hun veiligheid. De bevindingen dienen vastgelegd te worden en geconstateerde gebreken of onveilige situaties moeten verholpen worden.

Sociale veiligheid heeft vooral met het veiligheidsgevoel van mensen te maken. Donkere steegjes, hoge beplantingen en groenvoorzieningen die slecht te overzien zijn, geven veel mensen een onveilig gevoel. Zeker in de avonduren. Overzichtelijke plantsoenen en lagere beplanting waar overheen gekeken kan worden, kunnen voorkomen dat dat gevoel van onveiligheid ontstaat. Ook de aan- of afwezigheid van openbare verlichting speelt een belangrijke rol. Openbare verlichting kan echter ook storend werken op 'groene' waarden zoals natuur en biodiversiteit omdat het nooit meer écht donker

Skateramp als ontmoetingsplek voor de leeftijdsgroep 12-18 jaar

Recreatieve voorzieningen in het groen (terras Piet van Thielplein)

Trapveld met speeltoestellen aan De Peppel in Beek en Donk

wordt. Bij de keuze om wel of geen openbare verlichting aan te brengen moet dus rekening gehouden worden met de mate waarin die waarden aanwezig zijn.

Beplanting in een bocht langs de weg mag niet te hoog worden

Verkeersveiligheid is ook in Laarbeek erg belangrijk. Groen mag de verkeersveiligheid niet in de weg staan. Sterker nog, groen kan juist bij de inrichting van de openbare ruimte bijdragen aan een betere verkeersveiligheid. Door beplantingen op een slimme manier toe te passen kunnen bijvoorbeeld visuele versmallingen of asverspringingen worden gevormd waardoor de snelheid van het verkeer omlaag gaat. Bij kruisingen mag het groen het uitzicht niet belemmeren zodat de kruisingen voldoende overzichtelijk blijven.

Beleidskeuzes

- De gemeente geeft op een verantwoorde manier invulling aan haar zorgplicht. Voor bomen wordt die invulling nader uitgewerkt in het Bomenbeleidsplan.
- Speelplekken voldoen aan de daaraan door de Voedsel- en Warenautoriteit (VWA) gestelde veiligheidseisen. Er wordt een logboek bijgehouden en noodzakelijke reparaties worden uitgevoerd. Een afgekeurd speeltoestel wordt gerepareerd of weggehaald.
- Er komt geen nieuwe openbare verlichting in de grotere groengebieden waar een natuurgericht beheer van toepassing is. Waar dit wel het geval is wordt gestreefd naar verwijdering.
- Vanwege de verkeersveiligheid mag beplanting bij kruisingen of andere punten waar overzicht belangrijk is, niet hoger worden dan 80 centimeter.
- Bij de (her)inrichting van openbaar groen vormen sociale- en verkeersveiligheidsaspecten, zoals de hoogte van beplantingen, een uitgangspunt voor de keuze van de toe te passen beplantingssoorten.

5.7 | Hondenbeleid

Uit de bewonersenquête die ter voorbereiding op dit Groenbeleidsplan is gehouden is opnieuw gebleken dat hondenpoep in de openbare ruimte nog steeds één van de grootste ergernissen van mensen is. Hondenpoep onder de schoenen en stankoverlast zijn de belangrijkste ergernissen. Maar veel hondenpoep op steeds dezelfde plaats leidt ook tot verrijking en daarmee een verhoogde onkruiddruk en ongewenste verrijking. Op gazons, speelterreinen en markante plekken is hondenpoep absoluut ongewenst. Daar moet op zijn minst een opruimplicht gelden, maar een verbod voor honden is ook te overwegen. Voor speelplekken geldt overigens onder het huidige beleid al een verbod voor honden. Op locaties waar een natuurvriendelijk beheer wordt gevoerd, moet verrijking worden tegengegaan en is hondenpoep eveneens ongewenst.

Hondenpad in Laarbeek

Met het bestaande hondenbeleid is goed invulling te geven aan bovenstaande uitgangspunten. Niettemin is het opvolgen van het beleid helaas niet voor iedere hondenbezitter een

vanzelfsprekendheid. Eigenlijk is hier alleen wat aan te doen door handhavend op te treden en hondenbezitters op hun verantwoordelijkheid voor hun eigen woonomgeving te wijzen. Ook is het belangrijk om te zorgen voor goede voorlichting. En tenslotte moeten de hondenpaden en plekken waar honden niet mogen komen duidelijk aangegeven zijn. Wat dat laatste betreft is een controle van alle hondenpaden en verbodslocaties een goede zaak. Ook zijn sommige hondenpaden in de loop van de afgelopen 10 jaar gewijzigd of zelfs opgeheven als gevolg van nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen.

Beleidskeuzes

- Er geldt een verbod voor honden of een opruimplicht voor hondenpoep op gazons, speelterreinen, markante plekken en op locaties waar een intensief of natuurgericht beheer van toepassing is.
- De locaties van de hondenpaden en de verbodslocaties zoals genoemd in het hondenbeleid moeten worden geëvalueerd en worden aangepast aan de actuele en feitelijke situatie en de uitgangspunten van dit groenbeleidsplan.

5.8 | Markante punten

In de Laarbeekse openbare ruimte komen diverse markante punten voor. Het zijn veelal plekken met historische betekenis of met een grote belevingswaarde omdat er bijvoorbeeld veel verkeer passeert. Het zijn dan ook bij uitstek locaties waar Laarbeek zich goed mee kan presenteren naar buiten toe. Dit biedt dus kansen om de Laarbeekse identiteit te versterken. Groen kan hier een belangrijke rol bij spelen. Diverse andere gemeenten hebben er de afgelopen jaren voor gekozen om markante groenplekken (bijvoorbeeld rotondes) te laten 'sponsoren'. Bedrijven richten de locatie in en onderhouden die in ruil voor reclame. Een ongewenst effect kan dan wel zijn dat niet de gemeente Laarbeek in de etalage wordt gezet, maar het sponsorende bedrijf.

Rotondes als markante punten met een belangrijke rol voor hoogwaardig groen

Voor alle dorpen geldt dat de entrees bij de belangrijkste ontsluitingswegen als markante punten worden aangemerkt. In Beek en Donk gaat het dan om de omgeving van de Beekse Brug en de kruising Oranjelaan-Kerkstraat, de gehele Lieshoutseweg met de toegangswegen Muzenlaan, Orchideestraat en Berkendijkje, de Bosscheweg en de omgeving van de Donkse brug en de toegangswegen Kapelstraat en Pater Becanusstraat ter hoogte van de Goorloop. Een toekomstig markant punt moet de nieuwe aansluiting op de Oranjelaan worden die de nieuwe wijk De Beekse Akkers en het bedrijventerrein Beekerheide gaat ontsluiten. Ook de zone langs de N279 ter hoogte van het te ontwikkelen bedrijventerrein Bemmer IV kan bij uitstek benut worden om de gemeente Laarbeek letterlijk en figuurlijk 'in de etalage te zetten'. In de kern Beek en Donk vormen de Muziektuin, het Heuvelplein en het Piet van Thielplein de markante punten.

- *De Lieshoutseweg in Beek en Donk: opwaarderen met groen is gewenst*

Beplanting in een bocht langs de weg mag niet te hoog worden

Hondenpad in Laarbeek

Rotondes als markante punten met een belangrijke rol voor hoogwaardig groen

De Lieshoutsweg in Beek en Donk: opwaarderen met groen is gewenst

De entree van Aarle-Rixtel bij de splitsing Helmondseweg-Boscheweg

De entree van Mariahout bij de Splitsing Rooijseweg-Vegelsedijk

- *De entree van Aarle-Rixtel bij de splitsing Helmondseweg-Bossheweg*

De belangrijkste entrees van het dorp Aarle-Rixtel zijn de Albers Pistoriusstraat ter hoogte van de Aa, de kruising Kanaaldijk-Klokkengietersstraat, de omgeving rond de kruising Helmondseweg-Bossheweg en de Lieshoutseweg. De meest markante punten in Aarle-Rixtel zijn de twee groene pleinen Kouwenberg en Heuvelplein.

De meest markante plek langs de doorgaande wegen bij Lieshout is ongetwijfeld de Bavariarotonde. Met een opvallend kunstwerk is dit een echte eyecatcher. De omgeving van deze rotonde dient aan te sluiten bij dit markante karakter. De dorpsentrees van Lieshout liggen bij de kruisingen Sonseweg-Molenstraat en Ribbiusstraat-Provinciale Weg en de rotonde Dorpsstraat-Provinciale Weg-Herendijk. Deze rotonde biedt een ideale kans om deze dorpsentree ook met groen op te waarderen. In de dorpskern van Lieshout zijn de vier meest markante punten de Heuvel, de kerk met kerkgracht en de beide molens.

De entree van Mariahout bij de splitsing Rooijseweg-Veghelsedijk

De belangrijkste dorpsentrees van Mariahout liggen langs de Mariastraat ter hoogte van huisnummer 1 en bij de splitsing Rooyseweg en Veghelsedijk. De Mariagrot is ongetwijfeld het meest markante punt in Mariahout. Het Oranjeplein vormt het hart van Mariahout, maar heeft door de veelheid aan functies en voorzieningen een erg rommelig karakter. Een kwaliteitslag en een goede groene inpassing is wenselijk.

Beleidskeuzes

- De dorpsentrees en markante plekken in de Laarbeekse dorpen, zoals die zijn aangegeven op de groenstructuurkaarten worden qua beleving en (groene) uitstraling opgewaarderd zodat ze bijdragen aan een positieve uitstraling en beeldvorming van Laarbeek.
- Voor het groensortiment bij dorpsentrees en markante plekken wordt gekozen voor bijzondere beplantingssoorten met een hogere sierwaarde en een grotere maat.
- ‘Sponsors’ van het groen bij dorpsentrees en markante plekken in ruil voor reclame is mogelijk onder de voorwaarde dat de reclame bescheiden van aard is en ondergeschikt is aan de kwalitatieve uitstraling.

5.9 | Uitgiftebeleid

Regelmatig komen er bij de gemeente verzoeken binnen om stukjes openbaar groen te mogen gebruiken (huren) of kopen. Tot op heden worden dergelijke verzoeken door een aantal betrokken ambtenaren beoordeeld en vervolgens ter besluitvorming voorgelegd aan het college. Dit gebeurt naar alle eer en geweten, maar willekeur ligt op de loer omdat duidelijke en objectieve afwegingscriteria ontbreken. Dit groenbeleidsplan is bij uitstek het instrument om dergelijke criteria vast te leggen.

De belangrijkste groenelementen zijn in hoofdstuk 3 be-

noemd. Groen dat onderdeel uitmaakt van de hoofdgroenstructuur of is benoemd als wijkgroen komt niet voor uitgifte in aanmerking. Voor alle overige groen kan per locatie een afweging worden gemaakt of verhuur of verkoop mogelijk is. Praktische zaken als de ligging van kabels en leidingen, verkeersveiligheid, eventuele toekomstige ontwikkelingen en dergelijke spelen een belangrijke rol bij de beslissing om groen al dan niet uit te geven. Het uitgeven van stukjes groen die deel uitmaken van een groter geheel is veelal niet wenselijk omdat daardoor vreemde en onlogische begrenzingen ontstaan. Ook wordt versnippering in de hand gewerkt. Ook wanneer het groen van belang is voor de aankleding van de woonomgeving is uitgifte ongewenst.

De ligging van groen in de hoofdgroenstructuur of in het wijkgroen is de eerste en belangrijkste afweging die gemaakt moet worden. Als dat niet het geval is, wil dat niet per definitie zeggen dat het groen in gebruik gegeven kan worden. Het is aan te bevelen om criteria op te stellen om tot een zo objectief mogelijke beoordeling te komen. Daarbij moet uitgifte van groen alleen mogelijk zijn als de bijdrage van het groen aan de uitstraling van de openbare ruimte minimaal is. Een keuze voor uitgifte van openbaar groen moet altijd goed en met inhoudelijke argumenten gemotiveerd worden.

Om te voorkomen dat er nieuwe plannen gerealiseerd worden met stukken restgroen die later weer uitgegeven worden, is het van belang om nieuwe plannen hierop te toetsen. Dit kan door te bekijken of in de plannen kleine stukken groen aanwezig zijn die geen onderdeel uitmaken van een structuur. Het betreft kleine stukjes groen zonder enige samenhang met andere groenelementen. Dergelijke stukjes kunnen dan beter op voorhand mee verkocht worden.

Soms komt het voor dat burgers bewust of onbewust gemeentegrond in gebruik nemen. Bijvoorbeeld als uitbreiding van de tuin, verbreding van een oprit op het doorsteken van groen voor achteruitgangen. Bij het bekijken van luchtfoto's blijkt dat dit in Laarbeek veelvuldig voorkomt. De gemeente moet dit illegale gebruik binnen 20 jaar formeel constateren, anders verjaart het illegaal gebruik en wordt de burger eigenaar. De gemeente heeft dan geen zeggenschap meer over de grond. Om te voorkomen dat dit gebeurt, zou onderzocht moeten worden waar zich illegaal gebruik van gemeentegrond voordoet. Waar de ingebruikname past binnen het uitgiftebeleid zal het gelegaliseerd moeten worden. Waar dat niet het geval is, kan de gemeente de betreffende burgers sommeren de situatie terug te brengen in oorspronkelijke staat.

Beleidskeuzes

- Groen dat onderdeel uitmaakt van de hoofdgroenstructuur of dat is aangemerkt als wijkgroen komt niet voor verkoop of verhuur in aanmerking.
- Om verzoeken om huur of koop van overig groen zo objectief mogelijk te kunnen beoordelen zijn criteria opgesteld die zijn opgenomen in bijlage 6.
- Illegaal in gebruik nemen van openbaar groen wordt niet toegestaan. Bestaand illegaal gebruik wordt in beeld gebracht en getoetst aan de opgestelde criteria.

5.10 | Uitgangspunten toepassen van groen en bomen

Zowel bij nieuwe ontwikkelingen als bij herinrichting is het belangrijk om tot een goede keuze te komen van de toe te passen beplanting en bomen. Enerzijds om de gewenste uitstraling te realiseren en anderzijds met het oog op het toekomstige beheer en de duurzaamheid van het groen in Laarbeek. De belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn:

- De vitaliteit van de beplanting moet optimaal kunnen zijn;
- De beplanting moet zo effectief en efficiënt mogelijk kunnen worden beheerd;
- Overlast van beplanting voor omwonenden moet zoveel mogelijk worden beperkt;
- De beplanting en de bomen moeten zoveel mogelijk kunnen uitgroeien tot hun soorteigen groeivorm (habitus);
- De beplanting moet zoveel mogelijk bijdragen aan een verhoging van de biodiversiteit.

Bovenstaande uitgangspunten leiden tot de volgende richtlijnen voor de toepassing van groen en bomen in Laarbeek:

- Het juiste groen op de juiste plek: Door de keuze voor bepaalde beplantingstypen en –soorten af te stemmen op de plaatselijke groeiomstandigheden (bodem, vocht), de plaats in de groenstructuur en de gewenste beeldkwaliteit ontstaat een beheerbare groenvoorziening.
- Voldoende diversiteit in het sortiment: Om een monocultuur te voorkomen is het belangrijk om voldoende diversiteit in de beplanting aan te brengen. Daarmee wordt het risico op ziekten en plagen gespreid en ontstaat een grotere biodiversiteit.
- Grotere groeneenheden hebben de voorkeur boven kleinere groeneenheden: Het toepassen van grote plantvakken in plaats van meerdere kleine plantvakken heeft het voordeel dat de beplanting robuuster is en over het algemeen sneller sluit. Kleinere plantvakken zijn gevoeliger voor doorlopen, vernieling of uitval van beplanting.
- Beheerbewust toepassen van beplanting: Door te kiezen voor beplanting van eenzelfde beheertype (bijvoorbeeld vakken met gazon of bodembedekkers) wordt de diversiteit van de werkzaamheden beperkt en kan het beheer efficiënter en aaneengesloten plaatsvinden.
- Geen bomen planten waar eigenlijk geen plaats voor is: een boom die als jonge boom prima past, maar bij het volwassen worden problemen op gaat leveren kan beter op voorhand niet geplant worden.
- Geen bomen planten komt soms ten goede aan bomen die er wel staan: Om een fraaie boom op te laten vallen en een hogere belevingswaarde te geven, kan het soms verstandig zijn om meer bomen of beplanting in de omgeving juist achterwege te laten.
- Beter één grote boom dan meerdere kleintjes: De meest waardevolle bomen in de openbare ruimte zijn vaak oude grote en monumentale bomen. Plant daarom ook bomen die de ruimte hebben om uit te kunnen groeien tot zo'n toekomstig monument. Ook in straatprofielen wordt de voorkeur gegeven aan één rij grotere bomen met een goede groeiplaats boven de toepassing van twee rijen kleinere bomen.
- Zorg voor een goede ondergrondse groeiruimte: De onder-

grondse groeiruimte voor bomen bepaalt in belangrijke mate de uiteindelijke beeldkwaliteit en eventuele overlast in de toekomst. Ingezet wordt daarom op duurzame groeiplaatsen die bij voorkeur niet verstoord worden door de aanwezigheid van kabels en leidingen.

Het moge duidelijk zijn dat het hier gaat om richtlijnen. Bij de inrichting van de openbare ruimte moet echter met veel meer belangen rekening worden gehouden. Daardoor is het niet altijd mogelijk om van een optimale situatie uit te gaan. Het is echter wel de leidraad bij nieuwe aanleg of herinrichting van de openbare ruimte waar afhankelijk van de situatie, onderbouw van kan worden afgeweken.

Beleidskeuzes

- Bij de planvorming voor nieuwe woonwijken is de landelijke norm van 75 m² openbaar groen per woning het uitgangspunt.
- In het nog op te stellen 'Handboek inrichting openbare ruimte' worden de in deze paragraaf genoemde richtlijnen vertaald naar concrete technische uitgangspunten.
- De technische uitgangspunten voor groen waarborgen een duurzame groene uitstraling van de hoofdgroenstructuur en van het wijkgroen. Dat betekent dat er in de hoofdgroenstructuur en (in mindere mate) bij het wijkgroen minder ruimte is voor compromissen dan bij overig groen.

6. | BEHEER EN ONDERHOUD

6.1 | Differentiatie in beheer

De openbare ruimte heeft verschillende functies. Centrumgebieden met winkelvoorzieningen vragen bijvoorbeeld om een representatieve uitstraling, terwijl in de woonwijken veel meer aandacht moet zijn voor een prettige en sociale woonomgeving die bruikbaar is om te spelen en te recreëren. In grotere groengebieden en op overgangen naar het buitengebied spelen natuurwaarden weer een belangrijkere rol. Deze verschillen in het gebruik van de openbare ruimte maken dat ook het gewenste verzorgingsbeeld van elk gebied anders kan zijn.

Tot op heden zijn er in Laarbeek geen verschillen gemaakt met betrekking tot de onderhoudsintensiteit. Dat betekent dat alle plekken met dezelfde beplantingstypen ook op dezelfde manier worden bijgehouden. Vaak sluit dit niet aan op de in hoofdstuk 3 benoemde groenstructuur en op de functies van de openbare ruimte. Ook wordt hiermee onvoldoende rekening gehouden met de wensen van de bewoners. Dat neemt niet weg dat het onmogelijk is om het groenbeheer zo uit te voeren dat het iedereen naar de zin is. Openbaar groen is in vele opzichten wezenlijk anders dan een particuliere tuin. Dat geldt voor de functies, maar ook voor de wijze waarop onderhoud plaatsvindt. Wel ligt er een taak voor de gemeente om deze verschillen duidelijk te communiceren en uit te leggen waarom het groenonderhoud plaatsvindt zoals het plaatsvindt.

Onderhoudsniveaus

Om meer evenwicht te krijgen tussen de status en de functies van de openbare ruimte en het gewenste verzorgingsbeeld wordt er met betrekking tot groen gekozen voor een drietal onderhoudsniveaus: intensief, standaard en natuurgericht.

Intensief

Onderhoud levert een duidelijke bijdrage aan de uitstraling van de locatie. Het kwaliteitsbeeld heeft een verzorgde, representatieve uitstraling en kruidengroei mag slechts minimaal plaatsvinden.

Standaard

Onderhoud is gericht op het realiseren van een functioneel, maar sober kwaliteitsbeeld waarbij groen zoveel mogelijk kan uitgroeien tot een sluitende en vlakvullende beplanting en waarbij in beperkte mate kruidengroei geaccepteerd wordt.

Natuurgericht

Onderhoud is gericht op een kwaliteitsbeeld waarin natuurwaarden en natuurbeleving een meerwaarde geven. Een 'rui-gere' omgeving met natuurlijke kruidengroei en groen dat zoveel mogelijk kan uitgroeien tot zijn natuurlijke vorm past hierbij.

Bij het werken met onderhoudsniveaus is het belangrijk dat het beplantingstype aansluit bij het gewenste onderhoudsniveau. Zo is het niet mogelijk om bijvoorbeeld rozenperken na-

Intensief: voorbeeldfoto's

Standaard: voorbeeldfoto's

Natuurgericht: voorbeeldfoto's

tuurgericht te onderhouden. Andersom past een kruidenrijke grasvegetatie of bosplantsoen niet bij een intensief onderhoudsniveau. Een beheergroep als ‘intensief bosplantsoen’ zoals die nu nog in Laarbeek voorkomt is daarmee per definitie niet inpasbaar. Waar gekozen wordt voor bosplantsoen is het bijbehorende onderhoudsniveau natuurgericht of eventueel standaard. Waar beplantingstypen niet aansluiten op het gewenste onderhoudsniveau is omvorming noodzakelijk. Alleen dan kan het gewenste kwaliteitsbeeld en meestal ook een besparing op de onderhoudskosten worden gerealiseerd.

Funcctiegebieden

Naast de benoeming van drie onderhoudsniveaus is het ook noodzakelijk om functiegebieden te benoemen. Aan elk functiegebied kan vervolgens een onderhoudsniveau gekoppeld worden. Bij het bepalen van de functiegebieden zijn de in hoofdstuk 3 omschreven groenstructuur en de in hoofdstuk 4 benoemde markante punten belangrijke uitgangspunten. Deze geven aanleiding om in elk geval twee functiegebieden te benoemen: wegen uit de hoofdgroenstructuur en markante punten en dorpsentrees. Daarnaast is ook gekeken naar de klachtenregistratie. Daaruit blijkt dat er een duidelijke piek zit in het aantal klachten over groenonderhoud op groene pleintjes bij seniorenwoningen. Het gaat vaak om mensen die relatief veel aan huis gebonden zijn en bijna continue geconfronteerd worden met het groen in hun directe woonomgeving. Als dat groen dan niet aan de verwachtingen voldoet, leidt dat snel tot ergernissen en klachten. Er is daarom voor gekozen om deze locaties als apart functiegebied te benoemen zodat hier ook keuzes met betrekking tot het gewenste onderhoudsniveau gemaakt kunnen worden. Verder worden de woongebieden en bedrijventerreinen als aparte functiegebieden benoemd. Tenslotte is er voor gekozen om de grotere groenzones en dorpsranden als apart functiegebied te benoemen. Hier is het gebruik veel minder intensief en liggen vaak de beste kansen voor verbetering van de biodiversiteit. Een overzicht van de oppervlaktes van de zes functiegebieden per dorp is opgenomen in tabel 1.

Tabel 1: Overzicht functiegebieden

Toepassing onderhoudsniveaus

De drie benoemde onderhoudsniveaus kunnen op verschillende manieren worden toegepast op de zes functiegebieden. Diverse scenario's zijn denkbaar. In tabel 2 zijn ter indicatie een vijftal scenario's en de huidige situatie naast elkaar gezet. Per functiegebied geven de letters A (intensief), B (standaard) en C (natuurgericht) aan hoe het betreffende functiegebied in het aangegeven scenario onderhouden wordt. De laatste drie kolommen geven aan wat de geraamde kosten van het betreffende scenario zijn en wat de procentuele afwijking is ten opzichte van het beschikbare budget in de huidige situatie. De tabel geeft een beeld van de mogelijke verschuivingen en hoe die verschuivingen staan in relatie tot het beschikbare budget. De percentages mogen niet één op één als ‘bezuiniging’ geïnterpreteerd worden omdat de besparing vaak groter is, maar deels weer ingezet wordt om het onderhoud van andere functiegebieden te intensiveren.

Tabel 2: Scenario's voor de keuze voor een onderhoudsniveau

Scenario 2 sluit het beste aan bij de wens voor een goed verzorgde hoofdgroenstructuur, markante punten die ook in een goed onderhouden omgeving goed tot hun recht komen en representatieve dorpsentrees. Met een intensief beheer wordt een representatief beeld geleverd dat de uitstraling van Laarbeek ten goede komt. Er is sprake van een duidelijke opwaardering ten opzichte van de huidige situatie. Met een intensief beheer van de groene pleintjes bij seniorenwoningen wordt in belangrijke mate tegemoet gekomen aan de klachten. De woonwijken hebben door het standaard onderhoudsniveau een functionele, maar sobere inrichting. Qua beeld zal het onderhoudsniveau vergelijkbaar zijn met het onderhoudsbeeld van dit moment. Bij bedrijventerreinen is hetzelfde onderhoudsniveau van toepassing. Een lager onderhoudsniveau zou kunnen leiden tot een lagere omgevingskwaliteit en dat komt het vestigingsklimaat niet ten goede. Bovendien wordt op de Laarbeekse bedrijventerreinen ook veel gewoon, waardoor het veelal gemengde woon-werk omgevingen zijn. De robuuste groenzones en de randen van de dorpen krijgen een meer natuurlijke uitstraling waarbij een natuurgericht beheer passend is.

Tenslotte heeft scenario 2 een goede verhouding tussen kwaliteit en het beschikbare budget. Door op de ene plaats het onderhoud te intensiveren en op de andere plaats juist te extensiveren zal de omschakeling naar drie onderhoudsniveaus kostenneutraal doorgevoerd kunnen worden. Eén en ander betekent dus dat het onderhoudsniveau in de woongebieden en op de bedrijventerreinen vergelijkbaar blijft met het huidige onderhoudsniveau. Het onderhoudsniveau van de robuuste groenzones en de dorpsranden gaat wat naar beneden. Daarmee ontstaat financieel ruimte om elders het onderhoudsniveau te kunnen verhogen.

Tabel 2 geeft een indicatie van de kosten bij een verdere differentiatie van het groenbeheer. Voor het daadwerkelijke beheer volgens één van de scenario's is een verdere detaillering van de functiegebieden en het beheerregime noodzakelijk. Bovendien zal het gewenste onderhoudsniveau in een nog op te stellen beheerplan en de onderhoudsbestekken vertaald moeten worden naar concrete onderhoudsmaatregelen en -frequenties.

Beleidskeuzes

- Op basis van de benoemde groenstructuur en het gebruik van de openbare ruimte wordt onderscheid gemaakt in drie onderhoudsniveaus: intensief, standaard en natuurgericht.
- Er worden zes functiegebieden benoemd met het bijbehorende onderhoudsniveau. Voor elk dorp is dit op een onderhoudskaart aangegeven (zie bijlagen 7 t/m 10).
- Groen op markante punten en bij dorpsentrees, groenpleintjes bij seniorenwoningen en het groen langs de wegen van de hoofdgroenstructuur wordt intensief onderhouden.
- Groen in de woongebieden en op de bedrijventerreinen wordt standaard onderhouden.
- Robuuste groenzones en het groen langs de dorpsranden worden natuurgericht onderhouden.

Oppervlaktes van de diverse functiegebieden per dorp in m2 x 1.000

	Markante punten en dorpsentrees	Groene pleintjes seniorenwoningen	Wegen hoofd-groenstructuur	Groen in de woongebieden	Groen op bedrijventerreinen	Robuuste groen-zones en randen	Totaal
Beek en Donk	40	19	26	224	30	48	387
Aarle-Rixtel	2	6	5	102	5	41	161
Lieshout	15	5	5	64	5	54	148
Mariahout	5	3	5	8	0	13	34
Totaal	62	33	41	398	40	156	730

Tabel 1: Overzicht functiegebieden

Scenario's voor de keuzes voor een onderhoudsniveau

	Markante punten en dorpsentrees	Groene pleintjes seniorenwoningen	Wegen hoofd-groenstructuur	Groen in de woongebieden	Groen op bedrijventerreinen	Robuuste groen-zones en randen	Totaal oppervlakte	Schatting onderhoudskosten (x 1.000 euro)	percentage van het beschikbare budget	Vershil
Aantal m2 (x 1.000)	62	33	41	398	40	156	730	-	-	-
Huidige situatie	B	B	B	B	B	B	-	513	100%	0%
Scenario 1	A	A	A	A	A	B	-	594	116%	+16%
Scenario 2	A	A	A	B	B	C	-	510	99%	-1%
Scenario 3	A	A	B	B	B	C	-	504	98%	-2%
Scenario 4	A	B	B	B	C	C	-	494	96%	-4%
Scenario 5	B	B	B	B	C	C	-	485	95%	-5%

Uitgangspunten voor bovenstaande tabel:

De oppervlakte van het momenteel aanwezige openbaar groen is in totaal 730.000 m2

Het totale budget voor onderhoud van dit openbaar groen bedraagt momenteel € 513.000,-

Voor de differentiatie in drie onderhoudsniveaus zijn de volgende aannames gedaan:

- Onderhoudsniveau A (intensief) betekent 20% meer budget om onderhoud te intensiveren (gemiddeld € 0,84 / m2);
- Onderhoudsniveau B (standaard) betekent hetzelfde budget om onderhoud uit te voeren (gemiddeld € 0,70 / m2);
- Onderhoudsniveau C (natuurgericht) betekent 20% minder budget om onderhoud te extensiveren (gemiddeld € 0,56 / m2).

Tabel 2: Scenario's voor de keuze voor een onderhoudsniveau

6.2 | Onkruidbestrijding

De aanwezigheid van onkruid is één van de meest storende effecten op het beeld van de openbare ruimte. Veel inwoners relateren de kwaliteit van het beheer aan de hoeveelheid onkruid op de verharding of in het groen. Onkruidbestrijding is dan ook het belangrijkste onderdeel van het totale groenbeheer. De onkruidbestrijding kan op meerdere manieren ter hand worden genomen.

Inrichting van de openbare ruimte

Om onkruidgroei preventief te voorkomen is het op de eerste plaats zaak om de openbare ruimte zo in te richten dat onkruid zo min mogelijk kans krijgt. Door beplantingen toe te passen die snel 'sluiten' wordt onkruidgroei voorkomen. Immers, waar beplanting staat kan geen onkruid staan. Voor verhardingen geldt dat er bij de aanleg ook door de bril van de beheerder gekeken moet worden. Onkruidgroei op verhardingen doet zich met name voor op verhardingen die niet of weinig gebruikt worden. Het is dan ook belangrijk om je af te vragen of verharding er überhaupt moet liggen en of de breedte van de verharding goed is. Daarnaast speelt de materiaalkeuze een belangrijke rol. Een klein formaat straatstenen betekent veel voeglengte en dus ook veel potentiële plaatsen waar onkruid kan groeien. En tenslotte zijn locaties rond obstakels in de verharding (lantaarnpalen, verkeersborden, straatmeubilair) plekken waar onkruidgroei zich vaak manifesteert.

- *Een gesloten plantvak: onkruid krijgt weinig kans*
- *Onkruid op de stoep*

Wel of geen chemische onkruidbestrijding?

Bij het beheer van de openbare ruimte maakt de gemeente Laarbeek slechts zeer beperkt gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen. In de beplantingen worden geen chemische middelen meer toegepast. Alleen op verhardingen worden nog chemische middelen toegepast. Dat gebeurt volgens de zogenaamde DOB-methode (Duurzaam Onkruid Beheer op verhardingen). Hierbij wordt alleen daar waar onkruid staat een bestrijdingsmiddel gespoten. Deze methode van selectief bestrijden van onkruid stelt onder andere eisen aan de weersomstandigheden, het materieel waarmee het middel wordt toegediend en locaties waar nooit chemische middelen mogen worden toegepast. Hiermee wordt de afspoeling naar het milieu en het oppervlaktewater zo veel mogelijk beperkt.

De kans bestaat dat het gebruik van chemische middelen in de toekomst geheel wordt verboden. Dit heeft onder andere ook te maken met het uitgangspunt dat gemeenten in 2010 voor 75% en in 2015 voor 100% duurzaam moeten inkopen. Chemische bestrijdingsmiddelen passen niet in dat beeld van duurzaamheid. De DOB-methode wordt echter op dit moment wel erkend als duurzaam. Of dit zo zal blijven is onzeker en sterk afhankelijk van het nationale ambitieniveau op dit terrein. Het staat elke gemeente echter vrij om haar eigen ambitieniveau hoger te stellen. Verschillende gemeenten in het land hebben de principiële keuze gemaakt om geen chemische middelen meer te gebruiken. Daarbij wordt er óók bewust gekozen voor het accepteren van hogere kosten en/of een verminderde beeldkwaliteit. In 2008 en 2009 heeft Laarbeek

proeven gedaan met onkruidbestrijding door middel van heet water. Deze proeven zijn succesvol verlopen. Het kwaliteitsbeeld was nagenoeg gelijk aan het kwaliteitsbeeld op locaties waar het onkruid chemisch is bestreden. De kosten van alternatieve methoden als deze zijn echter vier tot vijf keer hoger dan de kosten van chemische onkruidbestrijding. Vanwege de kosten én omdat de DOB-methode als duurzaam wordt aangemerkt kiezen de meeste gemeenten nog altijd voor chemische onkruidbestrijding op verhardingen. Omdat de DOB-methode erkend wordt als duurzaam en milieuschade tot een uiterst minimum beperkt blijft kiest Laarbeek er voor om de komende jaren op verhardingen nog volgens de DOB-methode te blijven werken.

Beleidskeuzes

- *Bij onkruidbestrijding in beplantingen worden geen chemische middelen toegepast.*
- *Onkruidbestrijding op verhardingen wordt chemisch uitgevoerd volgens de DOB-methode.*
- *Bij de aanleg van nieuw groen, nieuwe verhardingen en renovaties in de openbare ruimte wordt zoveel mogelijk ingezet op een inrichting die bijdraagt aan het voorkomen van onkruidgroei.*

6.3 | Omvormingen en vervanging van groen

Openbaar groen is continu in ontwikkeling. Het is levend materiaal waarvan de kwaliteit op enig moment afneemt of dat na verloop van tijd afsterft. Op zo'n moment of wanneer het groen niet meer aan het gewenste kwaliteitsbeeld en/of het functioneel gebruik voldoet, is vervanging noodzakelijk.

Vervanging vanwege de kwaliteit van de beplanting

Elke beplanting heeft een bepaalde levenscyclus waarbij de kwaliteit van de beplanting op een gegeven moment afneemt. De diverse beplantingstypen hebben een levensduur die varieert van een half jaar tot 75 jaar. Daarnaast maken ook andere factoren vervanging noodzakelijk. Denk daarbij aan intensief gebruik van bijvoorbeeld gazons of speelterreinen, ziektes en plagen en vandalisme, vernieling of andere schades.

- *Bosplantsoen dat aan vervanging toe is*
- *Heestervak dat aan vervanging toe is*

Vervanging vanwege veranderingen in de gebruiks- en/of belevingswaarde

Naast kwaliteit zijn ook de gebruiks- en belevingswaarde van belang. Beheer heeft immers ook betrekking op inrichting van de openbare ruimte en het reguleren en stimuleren van het dagelijks gebruik. De gebruiker bepaalt daarbij waar behoefte aan is. Beheeren betekent dan ook dat continue wordt bekeken of de inrichting voldoet aan de functie en de behoeftes. Wanneer dat niet meer het geval is, wordt de inrichting bijgesteld en wordt groen eventueel vervangen.

- *Onlangs omgevormd van bosplantsoen naar pas ingezaaid gras (Klaproosstraat, Beek en Donk)*
- *Lange Akker in Aarle-Rixtel: dit was enkele jaren geleden nog bosplantsoen*

Een gesloten plantvak: onkruid krijgt weinig kans

Onkruid op de stoep

Bosplantsoen dat aan vervanging toe is

Heestervlak dat aan vervanging toe is

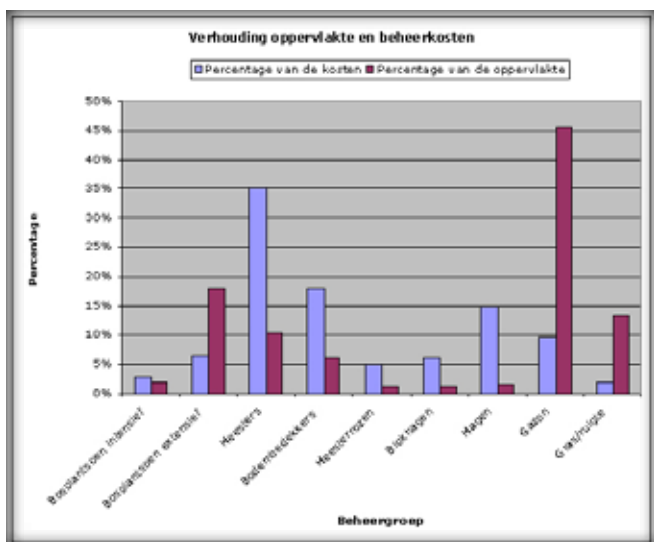
Onlangs omgevormd van bosplantsoen naar pas ingezaaid gras (Klaproosstraat, Beek en Donk)

Lange Akker in Aarle-Rixtel: dit was enkele jaren geleden nog bosplantsoen

Omvormingen

Door de keuze om met verschillende onderhoudsniveaus te gaan werken is het van belang dat de inrichting van het openbaar groen ook wordt afgestemd op het gewenste onderhoudsniveau. Als beplantingstypen niet aansluiten bij het gewenste onderhoudsniveau is omvorming noodzakelijk. Alleen dan kan het gewenste kwaliteitsbeeld gerealiseerd worden en een eventuele besparing op de onderhoudskosten worden behaald. Er moet dus eerst een eenmalige investering worden gedaan om vervolgens een structurele besparing op de beheerkosten te kunnen realiseren. Waar die investeringen het meeste effect hebben is afhankelijk van de totale oppervlakte van een beheergroep in relatie tot de kosten van het onderhoud ervan. Onderstaande grafiek geeft dit weer.

Verhouding tussen oppervlakte en beheerkosten

Uit de grafiek blijkt dat bijvoorbeeld voor het onderhoud van de beheergroepen Heesters en Bodembedekkers (iets meer dan 15% van de totale oppervlakte groen) ruim 50% van het totale budget nodig is. Dit zijn dus relatief dure beheergroepen. Gazon en Bosplantsoen zijn juist goedkope beheergroepen. Voor 15% van het beschikbare budget wordt ruim 60% van de oppervlakte groen onderhouden. Het is te simpel om te pleiten voor grootschalige omvorming naar gras. Het zou een erg saai en eentonig beeld geven en ook erg slecht zijn voor de biodiversiteit. Maar door gericht en selectief grotere oppervlaktes dure beheergroepen om te vormen naar goedkopere beheergroepen, kunnen wel middelen worden vrijgemaakt. Die kunnen vervolgens worden ingezet om juist op markante plekken en bij dorpsentrees te kiezen voor dure beheergroepen om op die manier accenten aan te kunnen brengen. Daardoor zal de kwaliteit van het groen en de openbare ruimte en de beheerbaarheid ervan toenemen. Ter illustratie zijn in tabel 3 de kosten van een aantal omvormingsmogelijkheden vermeld. De gebruikte bedragen zijn afgeleide eenheidsprijzen van de laatste aanbesteding van het groen- en gazononderhoud.

Tabel 3: Kostenindicatie diverse omvormingsmogelijkheden

Om een beeld te geven van de mogelijkheden die omvorming kan bieden, wordt in tabel 4 een voorstel gedaan voor planmatig omvormen van openbaar groen. Voorgesteld wordt om

de komende jaren 42.000 m² openbaar groen om te vormen naar een goedkope beheertype. Daar staat tegenover dat ruim 7.000 m² groen omgevormd kan worden naar een duurder beheertype. Daardoor kunnen op de markante plekken en bij dorpsentrees accenten in het groen aangebracht worden die de uitstraling van de locatie verbeteren. De totale omvormingskosten komen op ruim € 335.000,-. Door per saldo een besparing van ruim € 52.000,- op de beheerkosten te realiseren kunnen de omvormingen bekostigd worden. De terugverdientijd bedraagt ongeveer 6,5 jaar.

Tabel 4: Voorstel voor planmatig omvormen van een deel van het openbaar groen

Tot op heden is in Laarbeek geen specifiek budget beschikbaar voor de vervanging van groen. Er is in de begroting een bedrag van ongeveer € 85.000,- opgenomen voor de aanschaf van plantmateriaal en materiaal en werken door derden. Een deel van dat budget wordt jaarlijks ingezet voor de hoogst noodzakelijke groenrenovaties en inboet van beplanting. Dit gebeurt incidenteel en op ad-hoc basis.

Om renovaties en omvormingen uit te kunnen voeren zijn structureel financiële middelen nodig. Een reële manier om tot een jaarlijks renovatiebudget te komen is het afschrijven op groen. Dat kan door op basis van het areaal, de verwachte levensduur en de vervangingskosten een theoretisch jaarlijks benodigd budget te bepalen. Vooralsnog zijn er echter geen aanvullende financiële middelen beschikbaar voor groenrenovaties en zullen de benodigde middelen dus uit het reguliere groenbudget moeten worden vrijgemaakt. Alleen door middel van omvormingen is dat mogelijk. De komende jaren zal de focus dan ook gelegd worden op die omvormingen. In tabel 5 is het voorstel zoals omschreven in tabel 4 financieel vertaald. Er is voor gekozen om de omvormingen over een periode van 8 jaar uit te smeren. Jaarlijks wordt ongeveer 1/8 deel van de voorziene omvormingen gerealiseerd en jaarlijks wordt ook ongeveer 1/8 deel van de besparing op de onderhoudskosten gerealiseerd. De middelen die vrijvallen door deze besparing worden ingezet voor de omvormingen. Daarnaast zijn van 2012 tot en met 2018 aanvullende middelen nodig die beschikbaar zijn binnen het reguliere groenbudget door het hiervoor genoemde bedrag van € 85.000,- gedeeltelijk in te zetten voor de omvormingen.

Tabel 5: Financiële consequenties van het omvormingsvoorstel uit tabel 4

Om de vervanging van groen in de toekomst gestructureerd en planmatig aan te pakken is een verder uitgewerkt vervangingsplan (eventueel als onderdeel van het nog op te stellen Groenbeheerplan) nodig. Daarnaast is het aan te raden om eventuele aanbestedingsvoordelen bij het groenbeheer in te zetten voor renovaties en omvormingen zodat meer en sneller structurele besparingen kunnen worden gerealiseerd.

Kostenindicatie van diverse omvormingsmogelijkheden:				
Soort omvorming	Huidige beheerkosten per m2	Enmalige omvormingskosten per m2	Toekomstige beheerkosten per m2	Jaarlijkse besparing beheerkosten per m2
Extensiveren:				
Bosplantsoen intensief naar:	€ 1,00			
Bosplantsoen extensief		€ -	€ 0,25	€ 0,75
Gras/ruigte		€ 4,00	€ 0,15	€ 0,85
Gazon		€ 5,00	€ 0,20	€ 0,80
Bosplantsoen extensief naar:	€ 0,25			
Gras/ruigte		€ 4,00	€ 0,15	€ 0,10
Gazon		€ 5,00	€ 0,20	€ 0,05
Heesters naar:	€ 2,40			
Bosplantsoen extensief		€ 6,00	€ 0,25	€ 2,15
Bodembedekkers		€ 20,00	€ 2,10	€ 0,30
Gras/ruigte		€ 4,00	€ 0,15	€ 2,25
Gazon		€ 5,00	€ 0,20	€ 2,20
Bodembedekkers naar:	€ 2,10			
Gazon		€ 4,00	€ 0,20	€ 1,90
Intensiveren:				
Bosplantsoen intensief naar:	€ 1,00			
Heesters		€ 20,00	€ 2,40	€ 1,40-
Bosplantsoen extensief naar:	€ 0,25			
Heesters		€ 20,00	€ 2,40	€ 2,15-
Heesters naar:	€ 2,40			
Vaste planten / wisselperk		€ 25,00	€ 10,00	€ 7,60-
Gazon naar:	€ 0,20			
Heesters		€ 15,00	€ 2,40	€ 2,20-
Vaste planten / wisselperk		€ 25,00	€ 10,00	€ 9,80-

Tabel 3: Kostenindicatie diverse omvormingsmogelijkheden

Voorstel voor planmatig omvormen van een deel van het openbaar groen						
Extensiveringen:						
Huidige beheergroep	Aantal m2	Omvormen naar	% om te vormen	Aantal m2 om te vormen	Enmalige omvormingskosten	Jaarlijkse besparing beheerkosten
Bosplantsoen intensief	12.000	Bosplantsoen extensief	20%	2.400	€ -	€ 1.800
Bosplantsoen intensief	12.000	Gras/ruigte	20%	2.400	€ 9.600	€ 2.040
Bosplantsoen intensief	12.000	Gazon	30%	3.600	€ 18.000	€ 2.880
Heesters	65.000	Bosplantsoen extensief	10%	6.500	€ 39.000	€ 13.975
Heesters	65.000	Gras/ruigte	10%	6.500	€ 26.000	€ 14.625
Heesters	65.000	Gazon	20%	13.000	€ 65.000	€ 28.600
Bodembedekkers	38.000	Gazon	20%	7.600	€ 30.400	€ 14.440
Totaal extensiveringen:				42.000	€ 188.000	€ 78.360
Intensiveringen:						
Huidige beheergroep	Aantal m2	Omvormen naar	% om te vormen	Aantal m2 om te vormen	Enmalige omvormingskosten	Jaarlijkse verhoging beheerkosten
Bosplantsoen intensief	12.000	Heesters	30%	3.600	€ 72.000	€ 5.040-
Bosplantsoen extensief	112.000	Heesters	0,5%	560	€ 11.200	€ 1.204-
Heesters	65.000	Vaste planten/wisselperk	0,5%	325	€ 8.125	€ 2.470-
Gazon	282.000	Heesters	0,5%	1.410	€ 21.150	€ 3.102-
Gazon	282.000	Vaste planten/wisselperk	0,5%	1.410	€ 35.250	€ 13.818-
Totaal intensiveringen:				7.305	€ 147.725	€ 25.634-
Totaal omvormingskosten (extensiveringen en intensiveringen):					€ 335.725	
Totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten:					€ 52.726	
Terugverdientijd van de omvormingskosten (in jaren):					6,4	

Tabel 4: Voorstel voor planmatig omvormen van een deel van het openbaar groen

Beleidskeuzes:

- Door middel van renovaties en omvorming van openbaar groen wordt een besparing op de beheerkosten nastreefd waarmee de omvormingen kunnen worden gefinancierd. Tevens wordt een deel van het reguliere groenbudget ingezet om de omvormingen te bekostigen.
- Het voorstel zoals geformuleerd in tabel 4 en tabel 5 wordt de komende jaren uitgevoerd.

6.4 | Participatie en Communicatie

Participatie is meer dan alleen uitleg geven over ontwikkelingen en veranderingen in de openbare ruimte. Het gaat om het creëren van betrokkenheid van burgers bij hun woonomgeving. Wanneer burgers zich meer betrokken voelen, zullen ze ook bewuster omgaan met hun woonomgeving en worden de samenhang en leefbaarheid in de buurt verbeterd. Meedenken over, en meewerken in het groen kan een meerwaarde geven om de betrokkenheid te vergroten.

Inspraak

De gemeente Laarbeek wil burgers zoveel mogelijk betrekken bij wat er in de gemeente gebeurt. Het is echter niet wenselijk dat burgers overal in dezelfde mate inspraak op hebben. Mee kunnen denken met de gemeente is belangrijk, maar dat betekent niet dat we het altijd iedereen naar de zin kunnen maken. Het is belangrijk om burgers vooraf inzicht te geven in de wijze van inspraak en wat de ruimte is om invloed op de planvorming uit te oefenen. Op basis van de in hoofdstuk 3 benoemde groenstructuur is hierin een onderverdeling gemaakt waarbij de mate van inspraak afhankelijk is van de status binnen de groenstructuur.

De hoofdgroenstructuur is bepalend in de totale identiteit van de Laarbeekse dorpen. Acties vinden hier op een hoger schaalniveau plaats en zijn gericht op het versterken van de hoofdgroenstructuur in zijn totaal. Dat betekent dat de hoofdgroenstructuur zich minder leent voor verregaande inspraak. Inspraak zal veelal beperkt blijven tot informeren en leidt hooguit tot marginale aanpassingen in de plannen.

Op het niveau van wijkgroen is het actief betrekken van burgers zeer waardevol. Burgers zullen dan ook bij ontwikkelingen in hun buurt gevraagd worden om mee te denken over de invulling hiervan. Wanneer op buurt- of straatniveau ontwikkelingen plaatsvinden, worden de direct omwonenden actief geïnformeerd en gevraagd om mee te denken en te reageren op de plannen. Zij hebben immers het beste beeld van de huidige kwaliteiten en de knelpunten en zijn de toekomstige gebruikers.

Bij het overige groen kan de inspraak het meest ver gaan. Dit groen heeft slechts een zeer locale functie en de inrichting daarvan moet primair aansluiten bij de wensen van de direct omwonenden.

In een schema uitgewerkt ziet de participatie er dan als volgt uit:

Groenstructuur	Betrokkenheid	Participatievorm
Hoofdgroenstructuur	Van belang voor alle inwoners van de gemeente.	Informeren
Wijkgroen	Van belang voor de bewoners van de buurt/wijk.	Raadplegen, adviseren
Overig groen	Alleen van belang voor de direct omwonenden.	Adviseren, coproduceren, meebeslissen of zelfbeheer

Beheer en onderhoud

Participatie kan zover gaan dat het complete onderhoud overgedragen wordt aan burgers (zelfbeheer). Zonder dat hier formeel iets voor geregeld is gebeurt dat ook nu hier en daar al. De gemeente staat hier in principe ook positief tegenover omdat het de betrokkenheid van burgers bij hun woonomgeving vergroot en het de openbare ruimte soms net een beetje meer uitstraling geeft dan de gemeente zelf in de openbare ruimte kan leveren.

Aan de andere kant vraagt beheer en onderhoud ook een stuk continuïteit en dat is de grote onzekere factor bij zelfbeheer. Wanneer enkele actieve burgers verhuizen of stoppen met onderhoud, kan het zelfbeheer in één keer stilvallen met alle negatieve gevolgen voor het onderhoud van de openbare ruimte vandien. Ook hier zal aan de hand van de in hoofdstuk 3 omschreven groenstructuur bepaald moeten worden hoe ver participatie in het beheer en onderhoud kan gaan.

Om de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen op het gewenste kwaliteitsniveau in stand te kunnen houden, is continuïteit in beheer en onderhoud erg belangrijk. Daarom leent de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen zich niet voor zelfbeheer. Om het gewenste eenduidige beeld te kunnen behouden zal de gemeente het beheer en onderhoud van zowel de hoofdgroenstructuur als het wijkgroen zelf uitvoeren. Daarbij is het belangrijk dat burgers inzicht gegeven wordt in de afwegingen die de gemeente maakt om inrichting en beheer goed af te stemmen op de doelstellingen van de groenstructuur. Ook daarmee kan het begrip en de betrokkenheid worden vergroot.

In tegenstelling tot de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen komt het overige groen wel in aanmerking voor zelfbeheer. Om hier de continuïteit zo goed mogelijk te waarborgen zouden de volgende voorwaarden gesteld kunnen worden aan zelfbeheer:

- Binnen de wijk/buurt moet voldoende draagvlak zijn voor zelfbeheer.
- Het zelfbeheer moet groepsgewijs worden uitgevoerd (bijvoorbeeld door een buurtvereniging).
- Alleen onderhoud (verzorging) kan door burgers worden uitgevoerd, het technisch beheer blijft de gemeente uitvoeren.
- Veranderingen in de inrichting zullen altijd in overleg met

Financiële consequenties van het omvormingsvoorstel uit tabel 4			
Uitgangspunten:			
De volledige omvorming wordt gelijkmatig over 8 jaar verdeeld.			
Per jaar 1/8 deel omvormen, kosten bedragen per jaar:		€	41.966
Per jaar 1/8 deel van de besparing realiseren, opbrengst per jaar:		€	6.591
Jaarlijkse kosten omvormingen 2012 t/m 2017:			
In te zetten opbrengst besparing:		Extra benodigde middelen:	
2012	€ 6.591	2012	€ 35.375
2013	€ 13.182	2013	€ 28.784
2014	€ 19.772	2014	€ 22.193
2015	€ 26.363	2015	€ 15.603
2016	€ 32.954	2016	€ 9.012
2017	€ 39.545	2017	€ 2.421
2018	€ 46.135	2018	€ 4.170-
2019	€ 52.726	2019	€ 10.760-
Vanaf 2020 wordt een jaarlijkse structurele besparing van € 52.726 gerealiseerd.			

Tabel 5: Financiële consequenties van het omvormingsvoorstel uit tabel 4

de gemeente moeten gebeuren. Overwogen kan worden om budget dat bespaard wordt op het onderhoud (gedeeltelijk) aan te wenden voor herinrichting naar wens van de bewoners.

Communicatie

Laarbeek is een groene gemeente. Dat is een enorme kwaliteit en die dragen we nog te weinig uit. Groen mag veel meer in de etalage gezet worden. Een goede communicatie is daarbij onontbeerlijk. Communicatie is onmisbaar om het in dit plan geformuleerde groenbeleid ook goed tot uitvoering te kunnen laten komen. Als gemeente moeten we uitleggen waarom we bepaalde keuzes maken in het groenbeheer. Ook uit de gehouden bewonersenquête blijkt dat de meeste burgers het erg belangrijk vinden dat de gemeente goed communiceert over de keuzes die gemaakt worden en vooral waarom die keuzes zo gemaakt worden. Goede voorlichting kweekt begrip voor de afwegingen die de gemeente maakt en de uiteindelijke keuzes.

Het communiceren over de inhoud van dit Groenbeleidsplan houdt daarom niet op wanneer de gemeenteraad het plan vastgesteld heeft. Het Groenbeleidsplan is daarna op de gemeentelijke website te vinden zodat belangstellenden er altijd kennis van kunnen nemen. Ook zal in de Laarbeeker aandacht besteed worden aan de uitvoering van het nieuwe groenbeleid. Door dit per thema te doen kan er regelmatig een artikel geplaatst worden. En wanneer er in een straat of buurt openbaar groen gerenoveerd of omgevormd wordt, zal hierover gecommuniceerd worden.

Beleidskeuzes

- De mate van inspraak op ontwikkelingen en plannen is afhankelijk van de ligging binnen de groenstructuur. In de hoofdgroenstructuur gaat inspraak minder ver dan bij wijk-groen of overig groen.
- Alleen overig groen komt in aanmerking voor zelfbeheer.
- De communicatie met betrekking tot openbaar groen wordt geïntensiveerd waarbij het uitleggen van de gemaakte beleidskeuzes centraal staat.

6.5 | Integraal beheer van de openbare ruimte

Groen is slechts een onderdeel in de totale openbare ruimte. Die bestaat verder uit water (inclusief riolering), verhardingen, openbare verlichting en straatmeubilair. De roep om een integraal beheer van de openbare ruimte wordt steeds luider. Dit is een logische ontwikkeling. Burgers ervaren immers de totale openbare ruimte als hun woonomgeving. Als het groen er goed uitziet, maar de wegen zijn slecht of er zijn parkeerproblemen, dan is het totale oordeel over de kwaliteit van de woonomgeving meestal negatief. Het is daarom van belang om naar de toekomst toe alle aspecten van de openbare ruimte meer en meer in samenhang met elkaar te bekijken.

Het is dan ook een logische stap om ook het beheer en onderhoud integraal te benaderen. Dat vraagt echter een om-

slag in denken en in werken binnen de interne gemeentelijke organisatie. Het beheer en onderhoud is nu nog vooral per vakgebied georganiseerd. Die wijze van werken zal dan doorbroken moeten worden. Dat zijn processen die tijd vragen. Tegelijkertijd zal ook de technische vakkennis die er momenteel voor elk vakgebied is, behouden moeten blijven. Hier ligt voor de komende jaren een mooie uitdaging voor de afdeling Openbare Werken.

Integraal beheer, meer burgerparticipatie, omvormingen van groen en meer rekening houden met biodiversiteit vragen ook meer flexibiliteit in het beheer en onderhoud. De huidige groenonderhoudsbestekken die gebaseerd zijn op vaste hoeveelheden en frequenties sluiten daar steeds minder goed op aan. De overstap naar zogenaamde beeldbestekken komt op dit moment echter nog te vroeg. Bij beeldbestekken is het beeld van de openbare ruimte maatstaf voor het moment van onderhoud uitvoeren. Dit sluit beter aan op de praktijk dan een traditioneel onderhoudsbestek. Dan wordt er geschoffeld omdat het zo in de planning staat. Bij een beeldbestek wordt er geschoffeld op het moment dat het onkruid een bepaalde acceptatiegrens bereikt. Beeldbestekken kunnen bovendien gebruikt worden voor het totale beheer van de openbare ruimte.

7. | CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 10 ACTIEPUNTEN)

In dit Groenbeleidsplan zijn vele onderwerpen die betrekking hebben op de inrichting en het beheer van het openbaar groen in Laarbeek aan de orde gekomen. De koers voor de komende jaren is vastgelegd in diverse beleidsuitgangspunten. Nu komt het aan op de praktische vertaling naar de uitvoering. Hieronder zijn tien actiepunten geformuleerd waar we de komende jaren concreet mee aan de slag gaan om het groenbeleid te implementeren.

1. Er wordt een nieuw Groenbeheerplan opgesteld waarin de differentiatie in het groenbeheer naar drie onderhoudsniveaus wordt opgenomen. De groenonderhoudsbestekken worden aangepast zodat de differentiatie naar drie onderhoudsniveaus vanaf 2012 daadwerkelijk geïmplementeerd wordt.
2. Er zal vanaf 2012 begonnen worden met de omvorming van delen van het openbaar groen om de inrichting van het groen af te stemmen op het gewenste onderhoudsniveau.
3. Voor de langere termijn wordt er een groenrenovatie- en vervangingsplan opgesteld, eventueel als onderdeel van het op te stellen Groenbeheerplan. Daarin wordt een planning opgenomen waarin keuzes gemaakt worden welk deel van het groen in welk jaar gerenoveerd of vervangen moet worden. Hieraan wordt ook een financiële planning gekoppeld.
4. Er wordt uitvoering gegeven aan de herinrichting van markante plekken en dorpsentrees zodat deze meer uitstraling krijgen.
5. In overleg met IVN Laarbeek zal bekeken worden op welke locaties en met welke maatregelen de biodiversiteit verhoogd kan worden. Samen wordt er een plan gemaakt gericht op doelsoorten en concrete maatregelen die in het groenbeheer geïmplementeerd zullen worden.
6. Er wordt een inrichtingsplan gemaakt voor de groenzone ten noorden van de wijk De Voorbeemd in Beek en Donk en de aansluitende zone langs de Goorloop . Natuur, water en extensieve recreatie komen hierin samen.
7. In navolging van Beek en Donk (Lage Heesweg) en Aarle-Rixtel (Strijp) worden de komende jaren meer speelplekken gerealiseerd die gebaseerd zijn op het uitgangspunt 'natuurlijk spelen'. In overleg met dorpsraden en eventueel buurtverenigingen worden geschikte locaties gezocht.
8. Burgerparticipatie in het groenbeheer krijgt meer ruimte. Samen met buurtverenigingen wordt bekeken waar de mogelijkheden liggen en waar vrijwilligersgroepen gevormd kunnen worden om (een deel van) het groenbeheer in de eigen woonomgeving over te nemen.
9. Externe private partijen worden in de gelegenheid gesteld om delen van openbaar groen (zoals bijvoorbeeld rotondes) te adopteren voor wat betreft aanleg en onderhoud.
10. De gemeente gaat actiever communiceren over de waarde van openbaar groen en de keuzes die bij het beheer ervan gemaakt worden door periodiek in de Laarbeeker artikelen te plaatsen.

8. | GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Veiligheidsmonitor – gemeente Laarbeek – 2009
- Nota Ruimte – ministerie van VROM e.a. - 2006
- De waarde van Goen – ministerie van LNV e.a. – 2008
- Structuurvisie Laarbeek ‘Groeï in balans’ – gemeente Laarbeek – 2010
- Flora- en faunawet – ministerie van LNV – 2002
- Gedragscode Bestendig beheer groenvoorzieningen – Vereniging Stadswerk Nederland en Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners - 2008
- Landschapsontwikkelingsplan – gemeente Laarbeek – 2003
- Kaderrichtlijn Water – Europese Unie - 2000
- Waterplan Laarbeek – gemeente Laarbeek e.a. – 2004
- Laarbeek, Waterpoort van de Peel – gemeente Laarbeek – 2007
- Beleidsplan Toerisme en Recreatie Laarbeek 2009-2012 – gemeente Laarbeek – 2009
- Speelruimteplan – gemeente Laarbeek – 1999
- Gemeentelijk Verkeer- en vervoersplan – gemeente Laarbeek – 2009
- Wegcategoriseringsplan – gemeente Laarbeek – 2009
- Integraal Dorpsontwikkelingsplan Beek en Donk – gemeente Laarbeek - 2008
- Integraal Dorpsontwikkelingsplan Aarle-Rixtel – gemeente Laarbeek - 2006
- Integraal Dorpsontwikkelingsplan Lieshout – gemeente Laarbeek - 2008
- Integraal Dorpsontwikkelingsplan Mariahout – gemeente Laarbeek - 2006
- Nota Hondenbeleid – gemeente Laarbeek – 2000

9. | BIJLAGEN

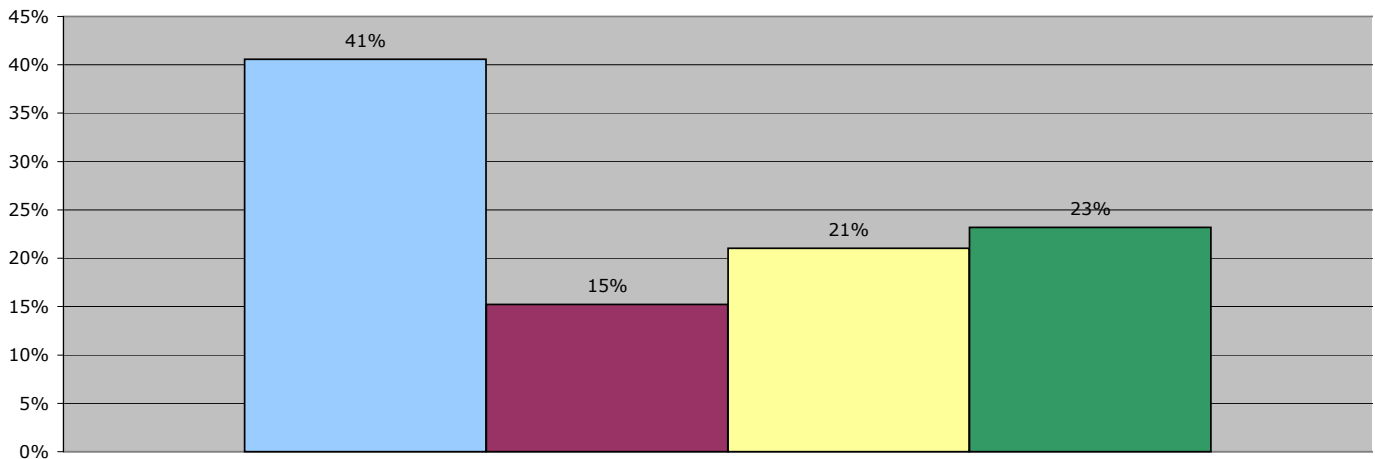
- Bijlage 1: Uitkomsten bewonersenquête
- Bijlage 2: Groenstructuurkaart Beek en Donk
- Bijlage 3: Groenstructuurkaart Aarle-Rixtel
- Bijlage 4: Groenstructuurkaart Lieshout
- Bijlage 5: Groenstructuurkaart Mariahout
- Bijlage 6: Criteria voor uitgifte van groen
- Bijlage 7: Kaart onderhoudsniveaus Beek en Donk
- Bijlage 8: Kaart onderhoudsniveaus Aarle-Rixtel
- Bijlage 9: Kaart onderhoudsniveaus Lieshout
- Bijlage 10: Kaart onderhoudsniveaus Mariahout

BIJLAGE 1: UITKOMSTEN BEWONERSENQUÊTE

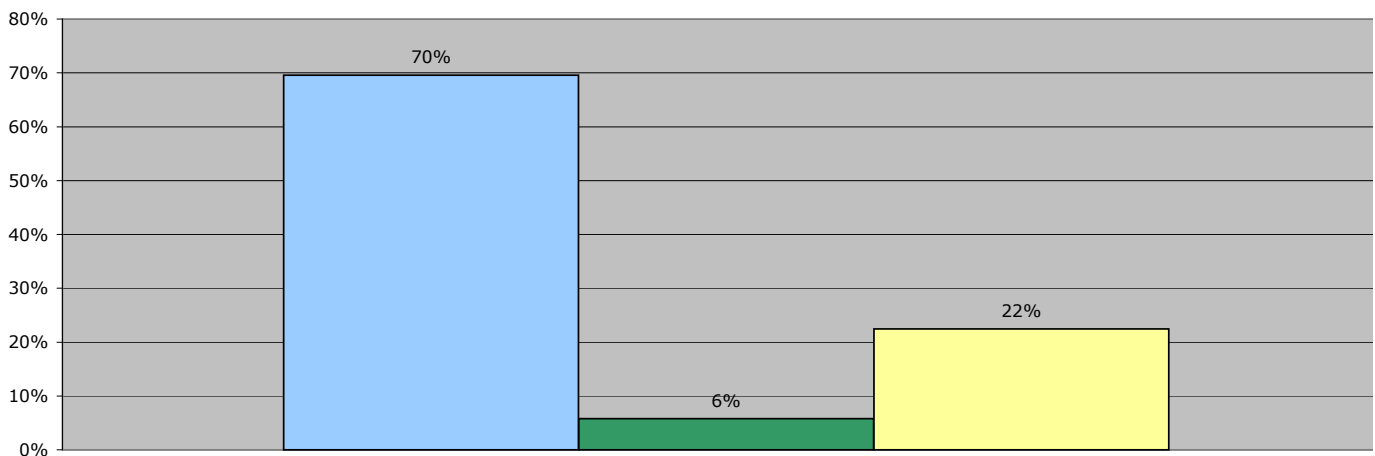
In welk dorp woont u?

A	Beek en Donk	41%
B	Aarle-Rixtel	15%
C	Lieshout	21%
D	Mariahout	23%

Vindt u dat er in uw buurt/straat voldoende openbaar groen staat?

A	Ja, er is voldoende openbaar groen in mijn buurt/straat.	70%
B	Er is teveel openbaar groen in mijn buurt/straat.	6%
C	Er is te weinig openbaar groen in mijn buurt/straat.	22%

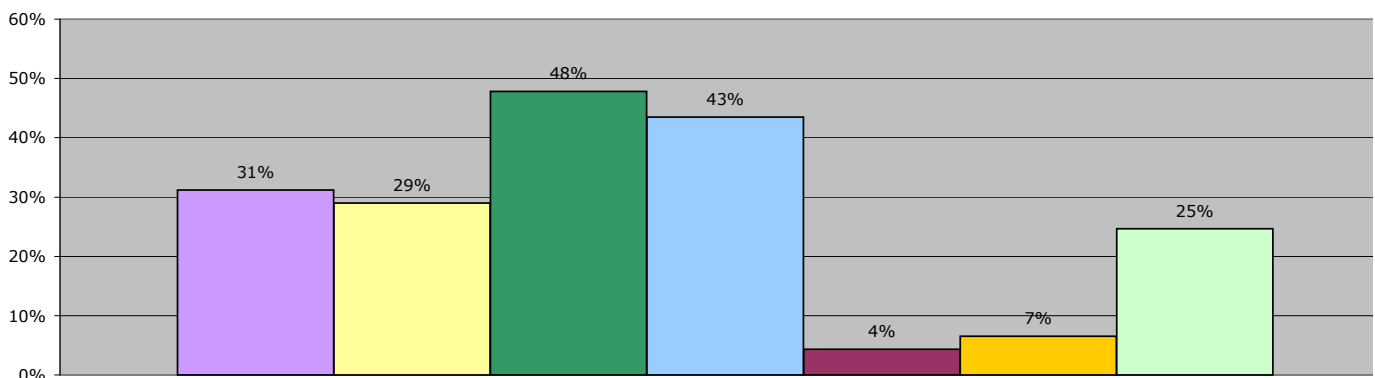

Welk cijfer van 1 t/m 10 geeft u uw woonomgeving als het gaat om de groenvoorziening?

5,9

Ervaart u wel eens nadelen van gemeentelijk groen en zo ja, welke nadelen?

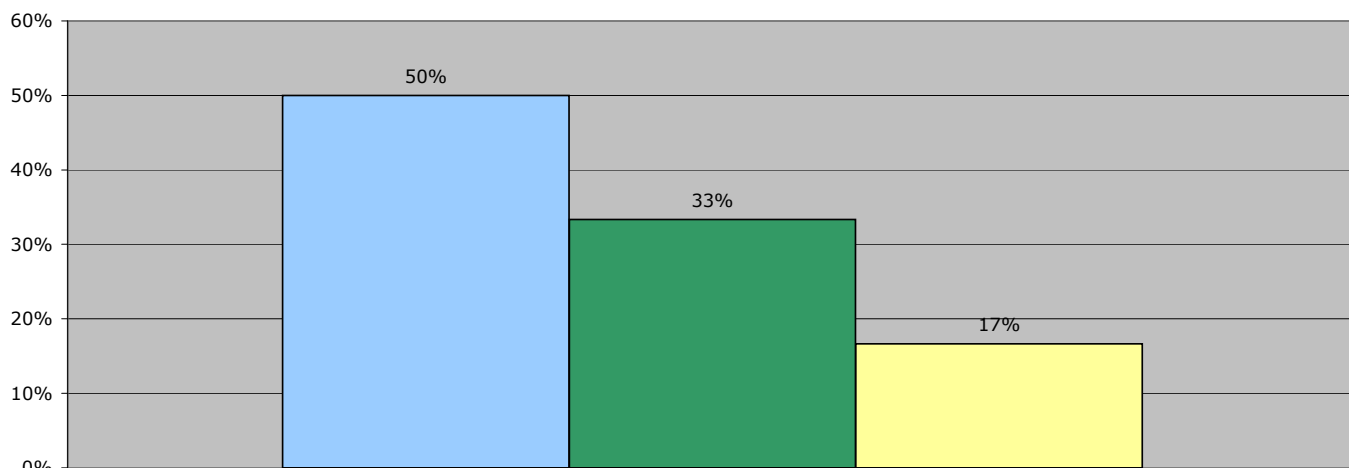
A	Ik ervaar geen nadelen.	31%
B	Ik stoer me aan de hoeveelheid onkruid in de plantsoenen.	29%
C	Ik erger me aan de manier waarop onderhoud uitgevoerd wordt.	48%
D	Ik erger me aan hondenpoep op de stoep of in de plantsoenen.	43%
E	Ik voel me wel eens onveilig door hoge beplanting of donkere hoeken.	4%
F	Het uitzicht is slecht vanwege beplanting.	7%
G	Andere vormen van overlast*	25%

Wat vindt u van het onderhoud dat de gemeente uitvoert aan het groen?

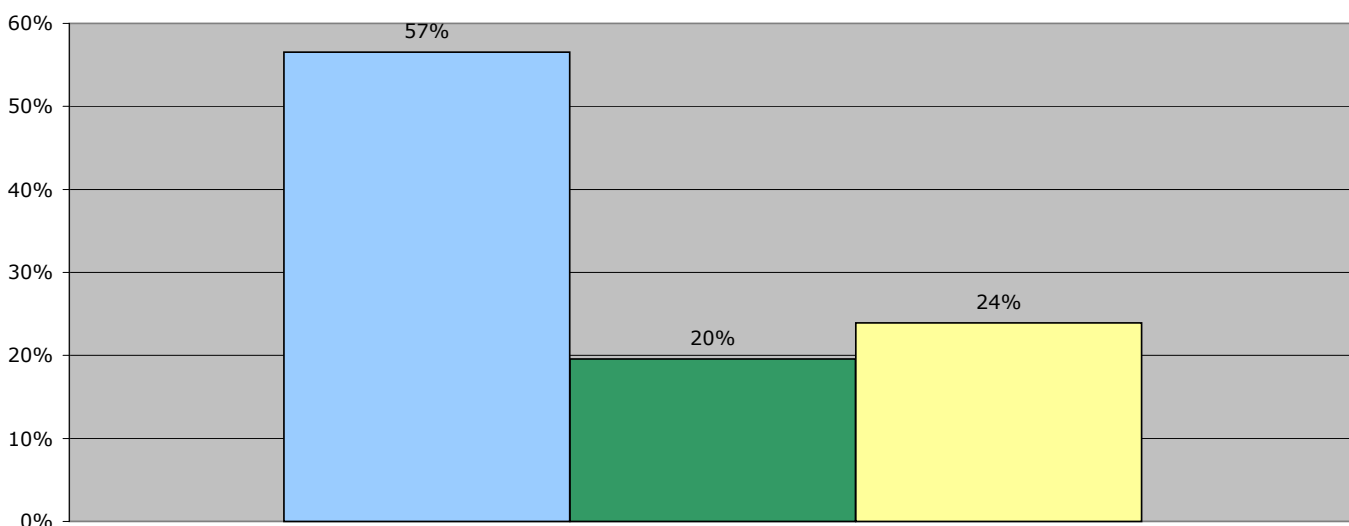
A Onkruidbestrijding in plantsoenen.

■ voldoende	50%
■ onvoldoende	33%
■ geen mening	17%

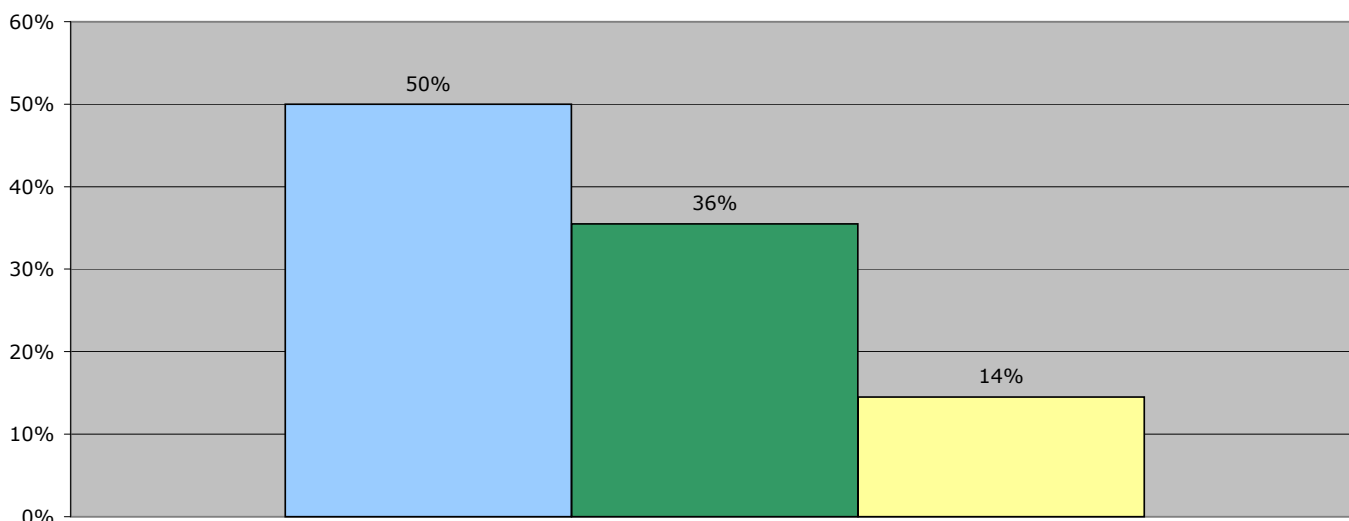
B Onkruidbestrijding op verhardingen.

■ voldoende	57%
■ onvoldoende	20%
■ geen mening	24%

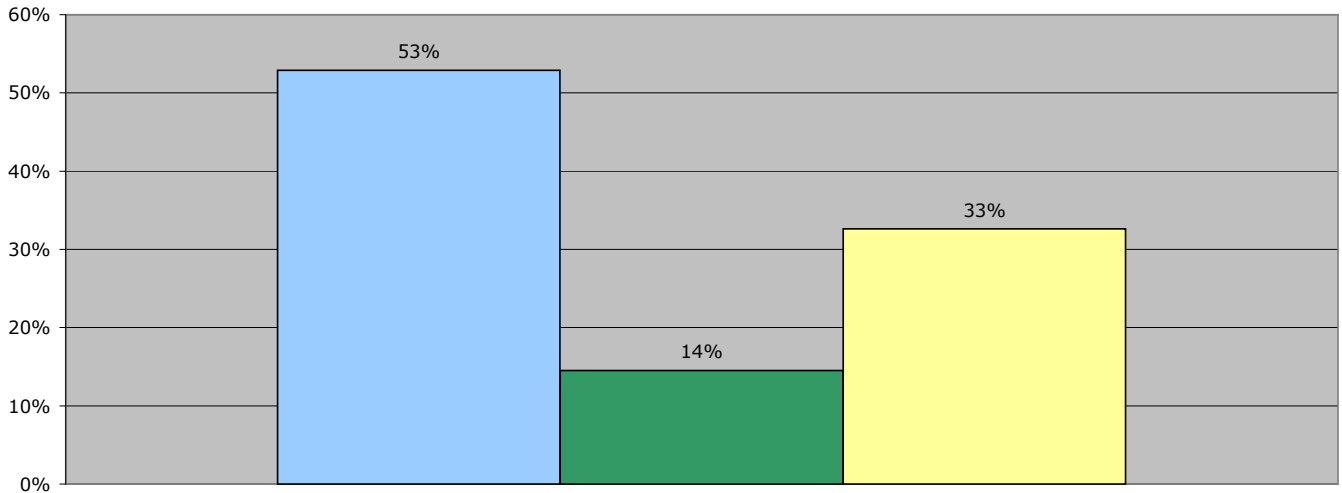
C Snoeien van plantsoenen.

■ voldoende	50%
■ onvoldoende	36%
■ geen mening	14%

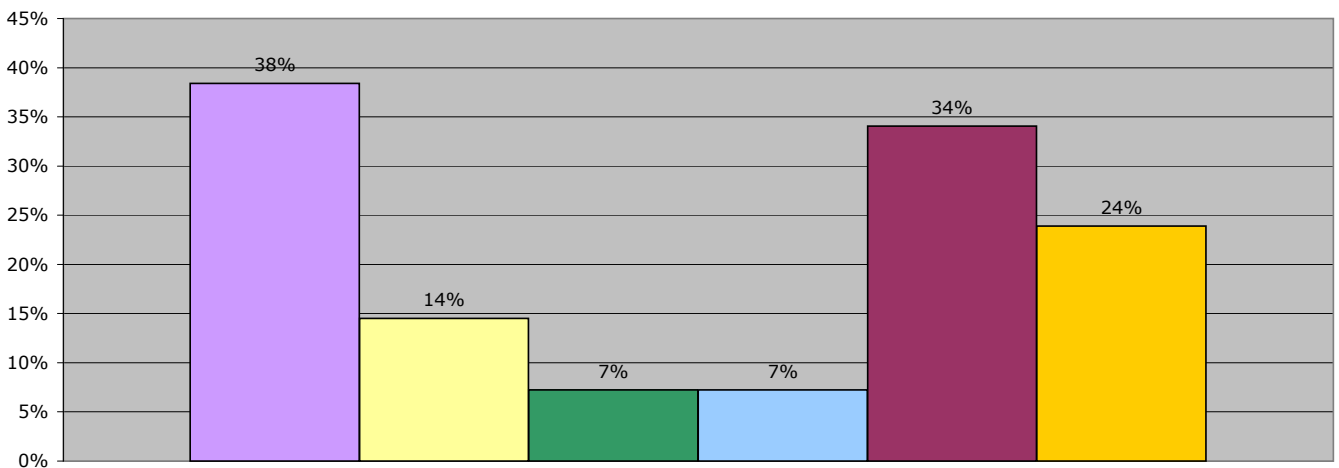

D Onderhoud van gazons.

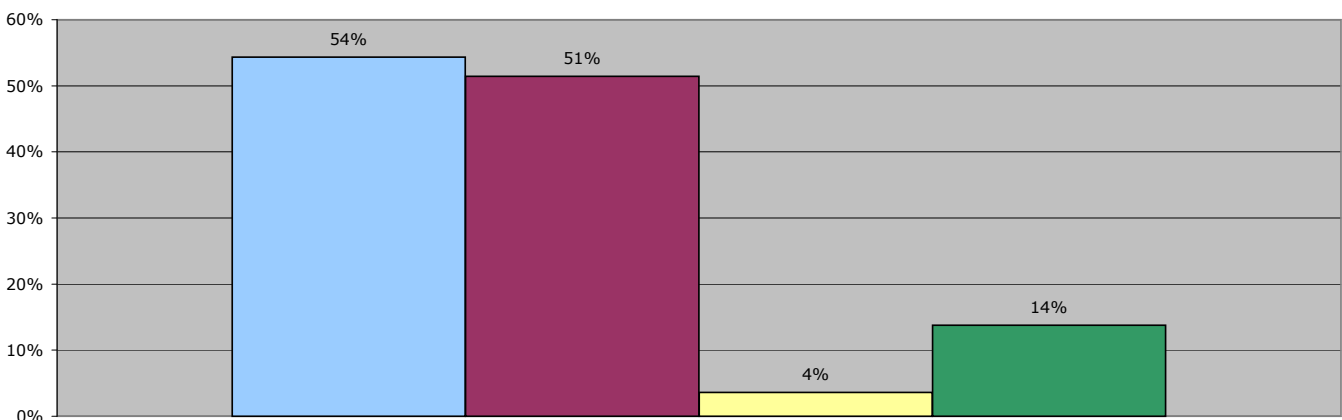
voldoende	53%
onvoldoende	14%
geen mening	33%

Openbaar groen is er niet alleen om naar te kijken, maar ook om gebruikt te worden.**Hoe is dat in uw buurt/straat?**

A	Ik vind de gebruikswaarde van het groen goed.	38%
B	Voor kinderen niet spannend genoeg, speelvoorzieningen liggen te ver weg.	14%
C	Ik mis een parkje om een wandeling te maken en/of de hond uit te laten.	7%
D	Ik mis een grasveld/pleintje om met de buurt samen iets te organiseren.	7%
E	Ik vind dat er meer aandacht aan natuur en flora en fauna besteed moet worden.	34%
F	Anders*	24%

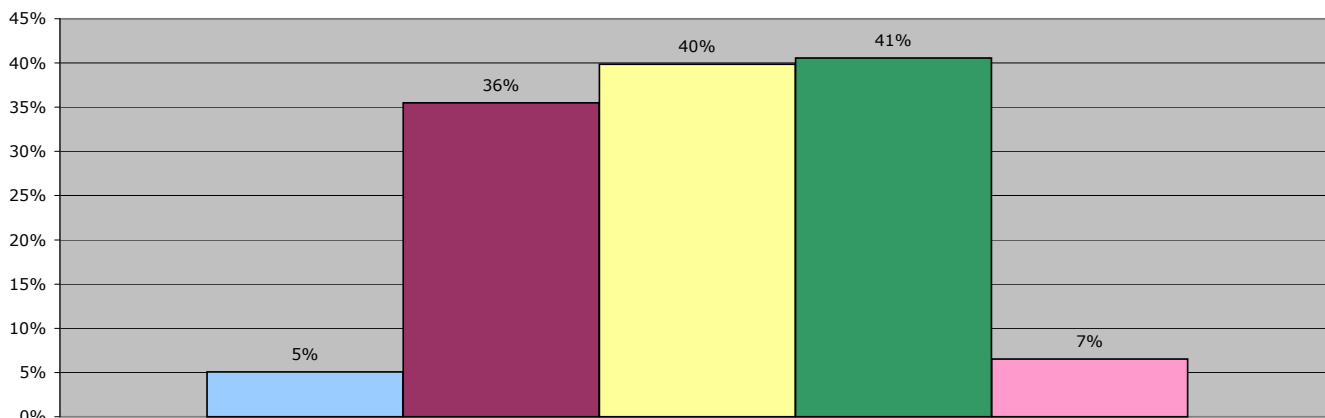
Hoe vindt u dat de gemeente u zou moeten informeren over veranderingen aan het groen en het kappen of planten van bomen in uw buurt/straat?

A	Ik wil mee kunnen denken als het plan nog niet helemaal klaar is, bijvoorbeeld via een bewonersavond of een bewonersenquête.	54%
B	Ik wil graag een conceptplan ontvangen waarop ik dan mijn reactie kan geven	51%
C	Ik vind het voldoende om persoonlijk geïnformeerd te worden als het plan klaar is.	4%
D	Ik lees op de gemeentepagina wel wat de gemeente van plan is.	14%

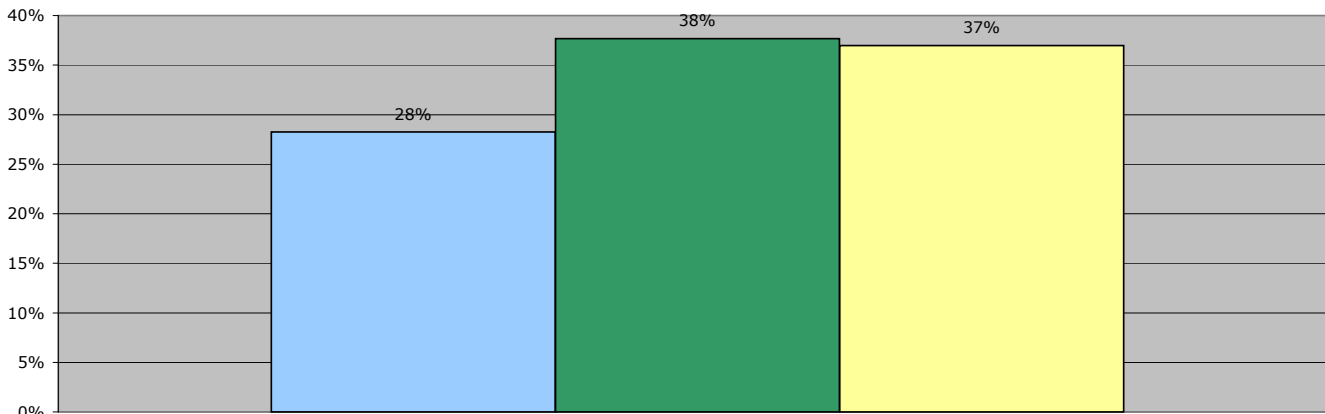
Als de gemeente moet bezuinigen op groen, waarop zou dan bezuinigd moeten worden?

A	Overall minder onderhoud aan het groen uitvoeren.	5%
B	Verschil maken in onderhoudsniveaus, niet overal hoeft het groen er even verzorgd bij te liggen.	36%
C	De groenvoorziening opnieuw inrichten met onderhoudsvriendelijkere beplanting of gras.	40%
D	Burgers en buurtverenigingen inschakelen bij het onderhoud.	41%
E	Groen weghalen of minder groen aanleggen.	7%

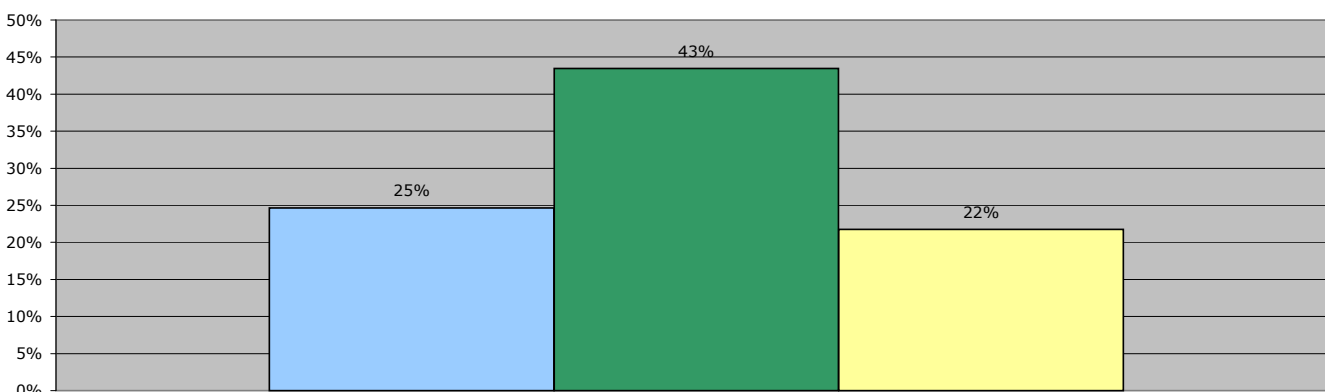
Bent u bereid om mee te helpen bij het onderhoud van het groen in uw straat?

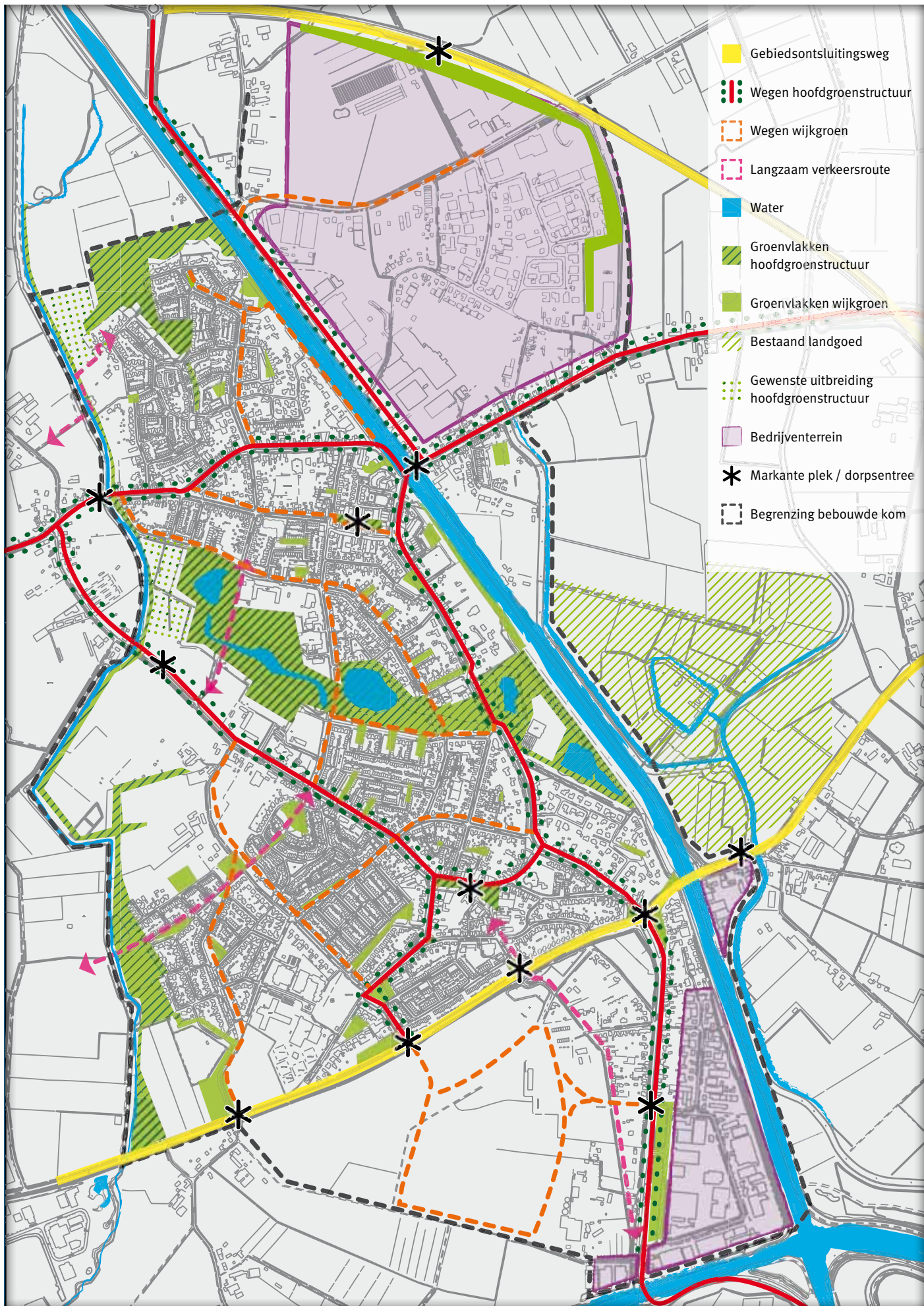
A	Ja, ik wil daar wel mijn steentje aan bijdragen.	28%
B	Ja, als de straat/buurt ook mee mag praten over de inrichting.	38%
C	Nee, ik vind dat een taak van de gemeente.	37%

Welk van de drie onderstaande eindbeelden spreekt u het meest aan?

A	Een nette buurt waarbij de plantsoenen en de gazons keurig worden bijgehouden en de stoepen schoon zijn. Er staan niet zo veel bomen. In de plantsoenen staan planten met een hoge sierwaarde. Er zijn traditioneel ingerichte speelplekken met speeltoestellen. Er is veel 'kijkgroen'.	25%
B	Een groene buurt met natuurlijke plantsoenen en gazons die wat minder intensief bijgehouden worden. Op de stoepen groeit hier en daar wat onkruid. Er staan diverse soorten bomen, groot en klein. In de plantsoenen staan planten met een hogere ecologische waarde (bloemenmengsels en natuurlijke beplanting) die niet zo veel onderhoud nodig hebben. Speelplekken hebben een natuurlijk karakter waarin kinderen veel zelf kunnen ontdekken. De openbare groenvoorziening kenmerkt zich meer als 'natuur in de buurt'.	43%
C	Een functionele buurt waar in de woonstraten alleen kleinere bomen staan. De plantsoenen in het hart van de buurt worden vrij intensief bijgehouden en fungeren tevens als speelplek. De beplanting en de grasvelden aan de randen van de buurt worden minder intensief bijgehouden en worden zodanig ingericht dat een korte wandeling door een 'parkachtige omgeving' mogelijk wordt. De openbare groenvoorziening kenmerkt zich als 'gebruiksgroen voor jong en oud'.	22%

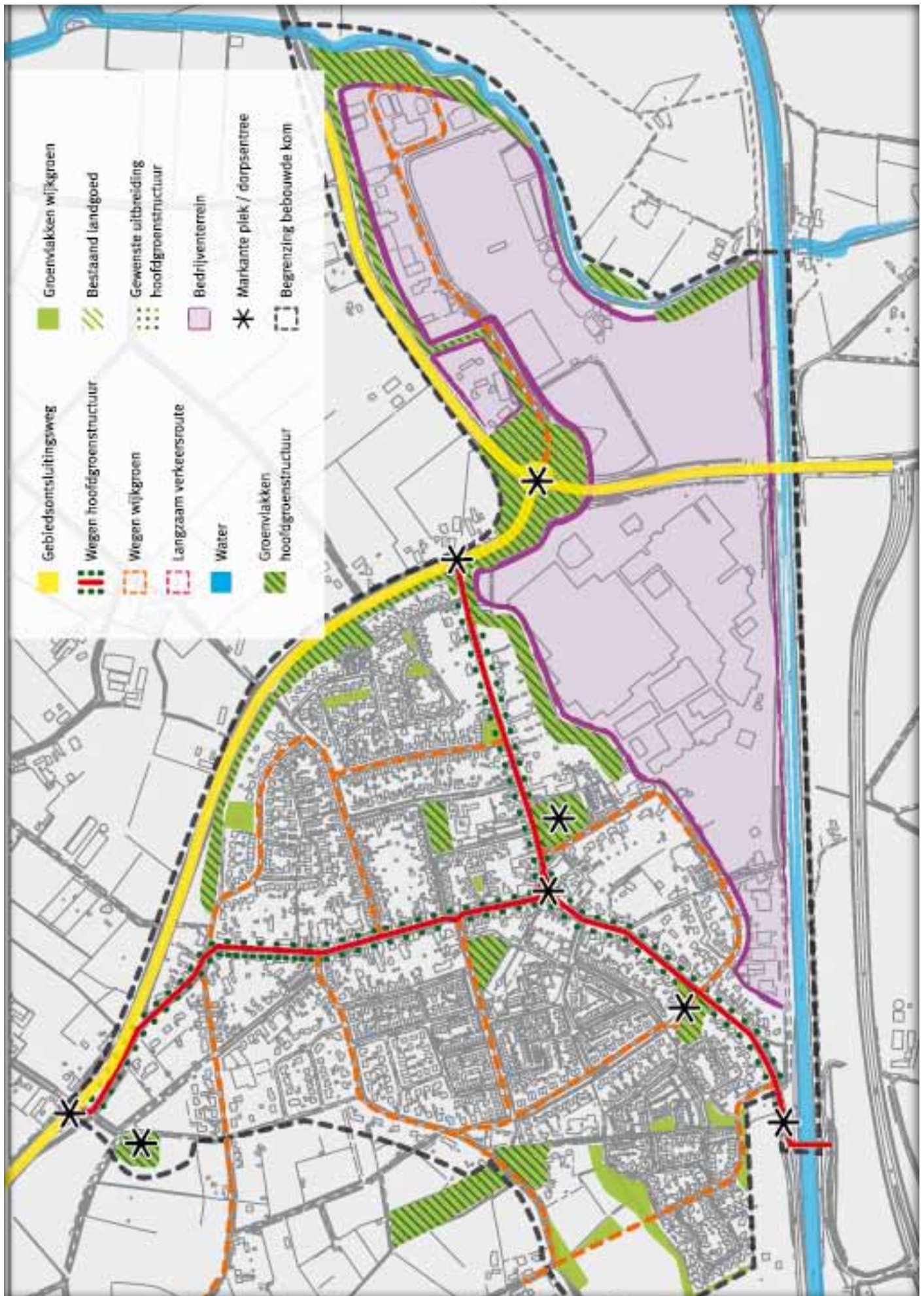

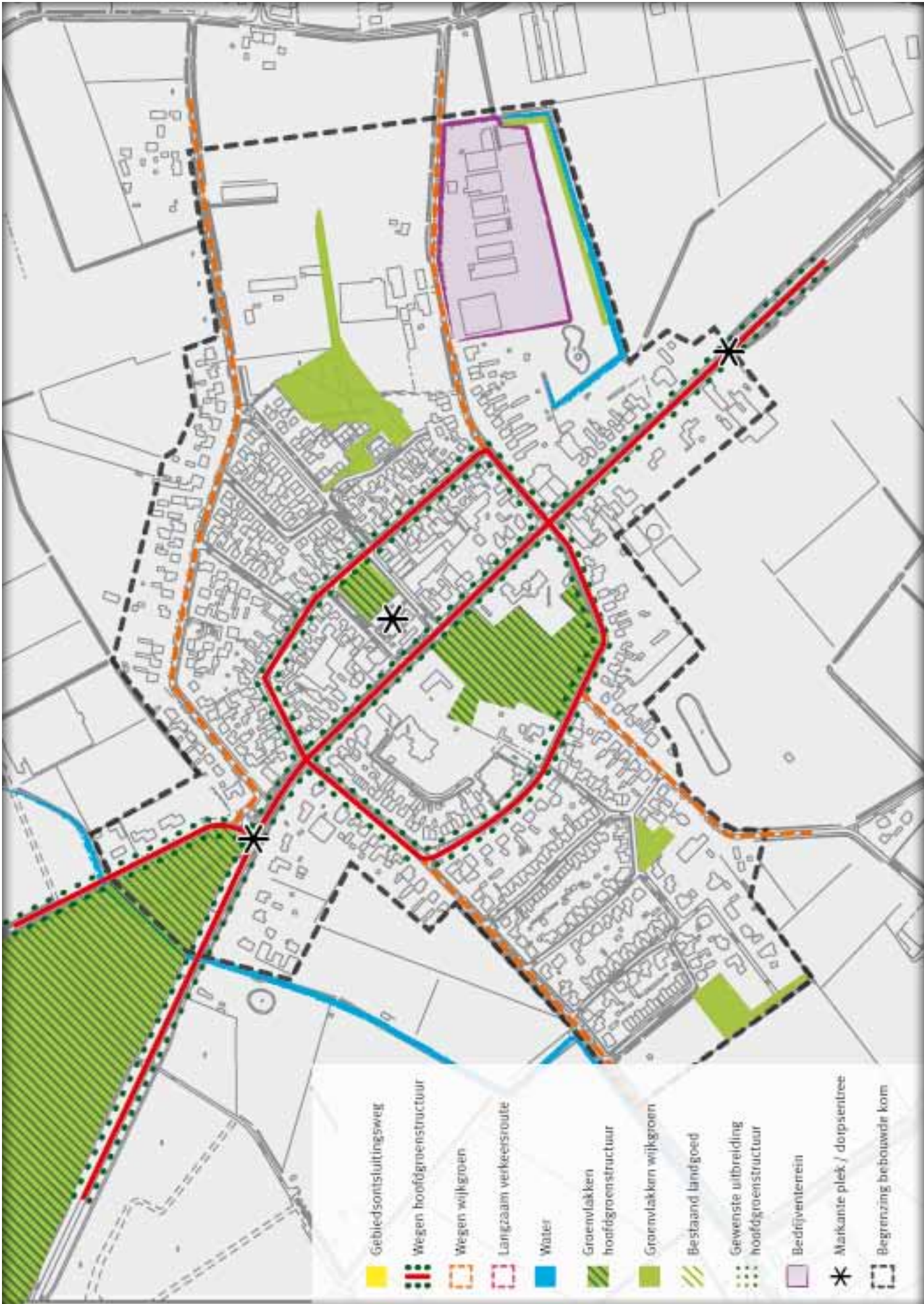
Bijlage 2: Groenstructuurkaart Beek en Donk

Bijlage 3: Groenstructuurkaart Aarle-Rixtel

Bijlage 4: Groenstructuurkaart Lieshout

Bijlage 5: Groenstructuurkaart Mariahout

CRITERIA VOOR UITGIFTE VAN GROEN

Uitgifte groenstroken

Het beleid kent een passieve aanpak van de verkoop/verhuur van groenstroken waarbij enkel op grond van een initiatief van verzoeker een procedure wordt gestart.

Algemene uitgiftecriteria

Bij de beoordeling van een aanvraag worden de volgende algemene uitgiftecriteria gehanteerd:

- De gemeente behoudt uitsluitend die gronden in eigendom en/of gebruik, die nodig zijn voor de uitoefening van haar taken. Anders gezegd reststroken die de gemeente niet nodig heeft, komen in beginsel voor uitgifte in aanmerking.
- Groen dat onderdeel uitmaakt van de hoofdgroenstructuur of het wijkgroen zoals benoemd in het Groenbeleids- en -structuurplan komt niet voor uitgifte in aanmerking.
- De gemeente handhaaft haar rechtspositie met betrekking tot eigendom en gebruik van groen. Wanneer er sprake is van een illegale ingebruikname van gemeentegrond wordt getoetst of uitgifte tot de mogelijkheden behoort. Wanneer dit niet het geval is, wordt handhavend opgetreden.
- De uitgifte van groen moet bijdragen aan een goed beheer van de openbare ruimte, waarbij de kwaliteit van de openbare ruimte in stand dient te blijven.
- De uitgifte van groen mag het belang van andere partijen niet nadelig treffen. Dit ter beoordeling op basis van redelijkheid en billijkheid door de gemeente.
- De uitgifte van groen mag niet leiden tot een toename van versnippering. Grond die grenst aan eigendom van meerdere particulieren komt in principe alleen in aanmerking voor uitgifte als alle aangrenzende eigenaren tezamen overeenstemming met de gemeente bereiken.
- De uitgifte van de groen mag niet leiden tot verkeerstechnische belemmeringen. Te denken valt aan vermindering van uitzicht ten behoeve van het verkeer.
- Het uit te geven groen dient aan te sluiten op het perceel waar de aspirant koper / huurder / gebruiker juridisch eigenaar van is.
- De uitgifte vindt plaats tegen de vastgestelde prijs. Er kan niet worden onderhandeld over de prijzen.
- Na positieve besluitvorming wordt in alle gevallen een op de situatie toegesneden overeenkomst uitgewerkt.

Uitgiftecriteria bij verkoop

Indien groen- en/of reststroken voor verkoop in aanmerking komen, geldt dat:

- de groen- en/of reststrook alleen gebruikt mag worden voor tuinuitbreiding. Op de te verkopen grond mogen in beginsel geen omgevingsvergunningplichtige bouwwerken worden opgericht. Dit kan slechts anders zijn als het bestemmingsplan bebouwing toestaat of mogelijk maakt;
- de koper van de grond alle kosten die samenhangen met de eigendomsoverdracht op zich neemt. Dit betreft onder meer de koopsom, de overdrachtsbelasting, notariële- en kadastrale kosten;
- er geen sprake is van structuurbepalend groen, onderdeel van de hoofdgroenstructuur of het wijkgroen. De kwaliteit van de groenstructuur en de beheerbaarheid van het resterende groen worden als richtinggevende criteria beschouwd;
- er geen kabels en of leidingen ten behoeve van nutsvoorzieningen liggen in de te verkopen grond;
→ bij aanwezigheid van kabels en leidingen in de gevraagde grond is alleen verhuur mogelijk onder de voorwaarde dat het gebruik van de grond geen belemmering vormt voor vervanging van, en onderhoud aan de betreffende nutsvoorzieningen.
- er geen waardevolle bomen zoals aangeduid op de 'Groene Kaart' op de uit te geven strook grond staan of binnen 3 meter van de uit te geven grond;
- de uit te geven groenstrook aansluit op het perceel waar de aspirant koper juridisch eigenaar van is, of de aspirant huurder de woning op het belendende perceel zelfstandig huurt en de strook grond bij de tuin wordt betrokken;
- er geen claims op de grond liggen op basis van in voorbereiding zijnde bouwplannen, herinrichtingsplannen, aanspraken van derden et cetera;
- er op basis van een historisch of beperkt onderzoek geen feiten bekend zijn die aantonen dat in de grond voor het milieu en/of de volksgezondheid gevaarlijke stoffen voorkomen. Koper heeft het recht op zijn kosten, vóór afwikkeling van koopovereenkomst, een verkennend bodemonderzoek uit te laten voeren.

De gemeente behoudt zich het recht voor om in bijzondere gevallen in de (koop)overeenkomst af te wijken van de hierboven genoemde voorwaarden.

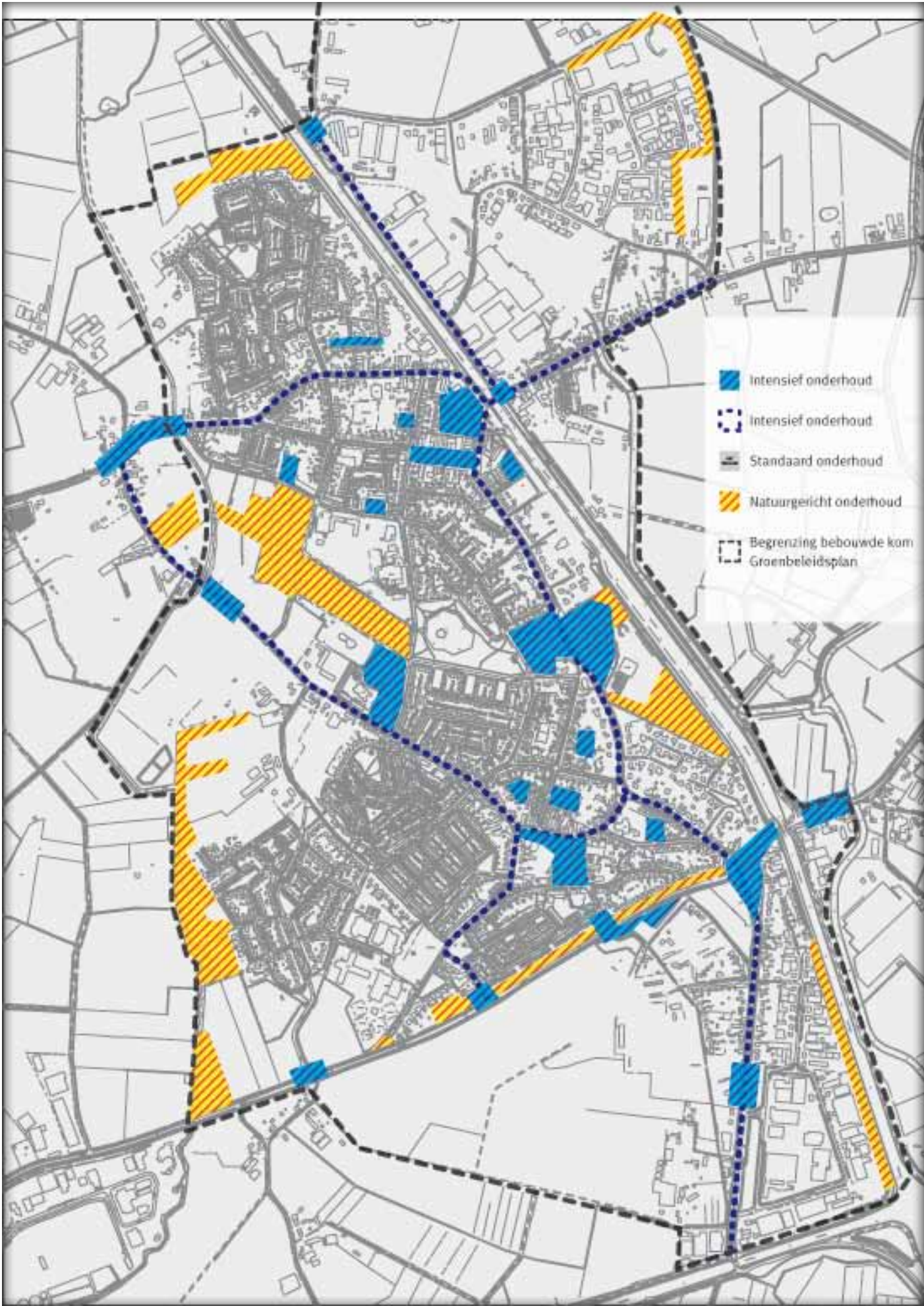
Uitgiftecriteria bij verhuur

Enkel indien met gegronde redenen geen sprake kan zijn van verkoop, wordt onderzocht of het verhuren van (een gedeelte van) de groenstrook uitkomst biedt.

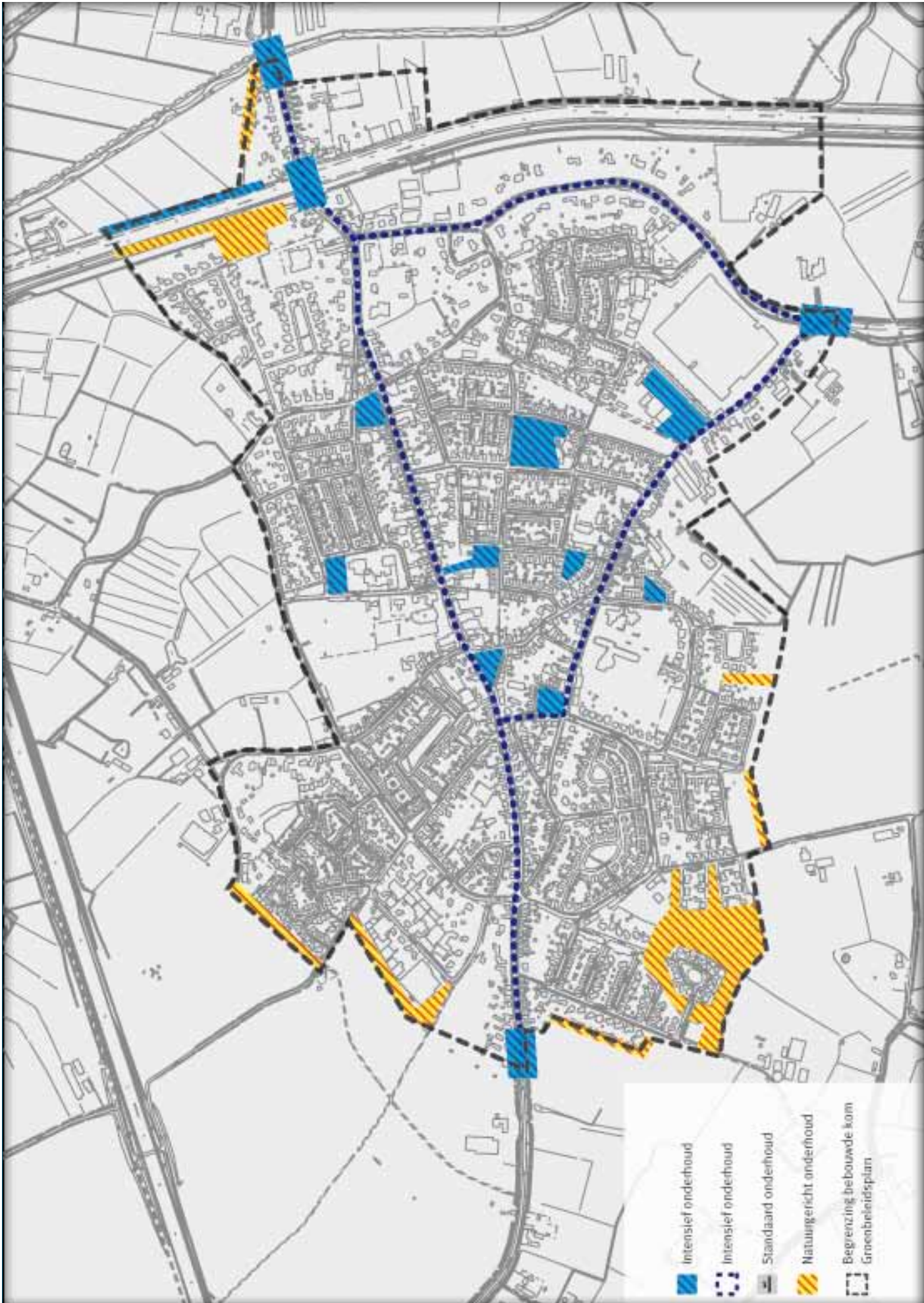
Redenen voor verhuur kunnen zijn:

- De aanwezigheid van kabels en/of leidingen ten behoeve van nutsvoorzieningen als het gebruik van de grond geen belemmering vormt voor vervanging van, en onderhoud aan de betreffende nutsvoorziening.
- Een korte termijn van gebruik.
- De grond zal voorzienbaar op termijn bij een ruimtelijk plan worden betrokken.
- De aanvrager is huurder.

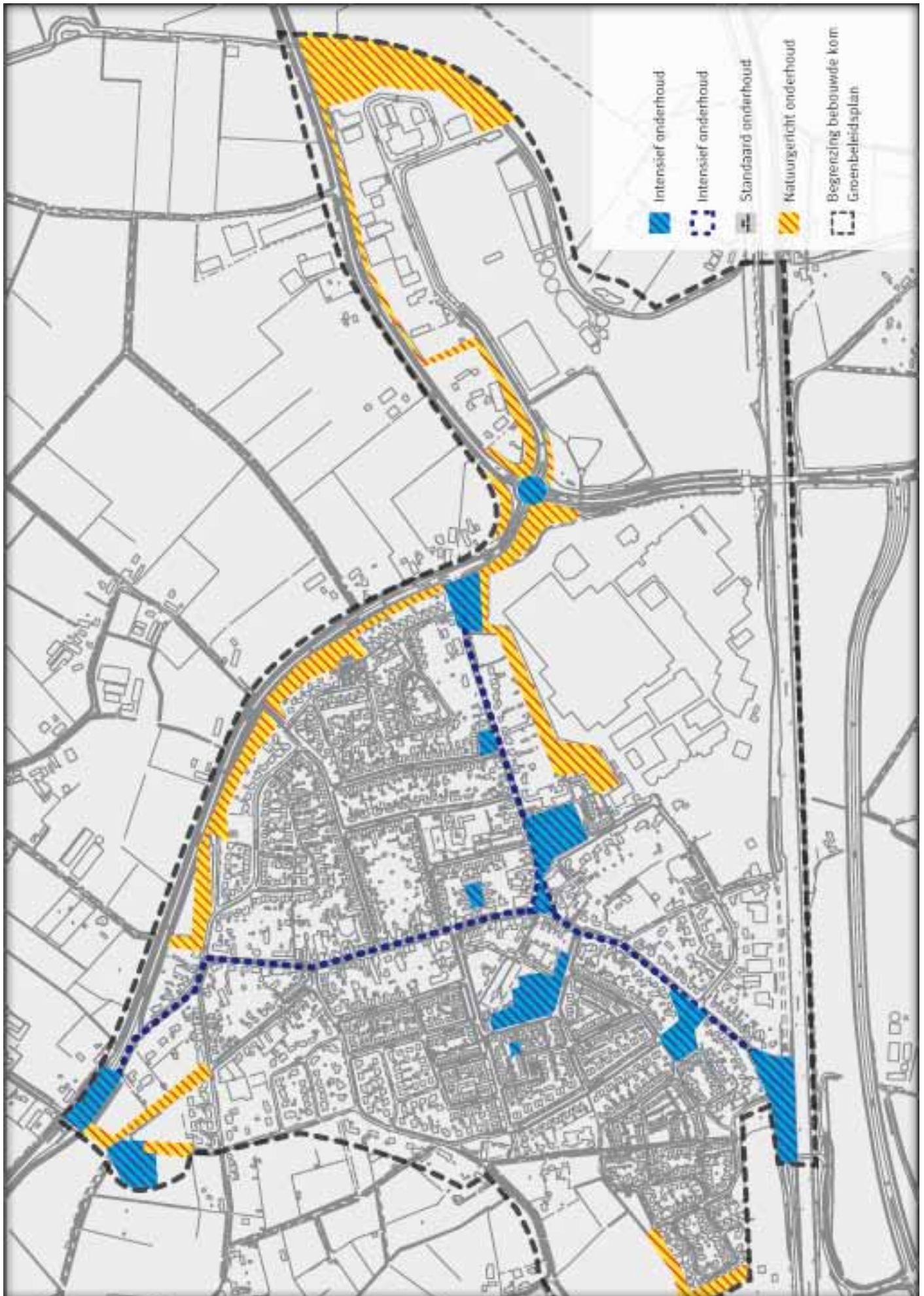
Dit betreft geen limitatieve opsomming van redenen voor verhuur. Iedere situatie zal op zichzelf worden beoordeeld.

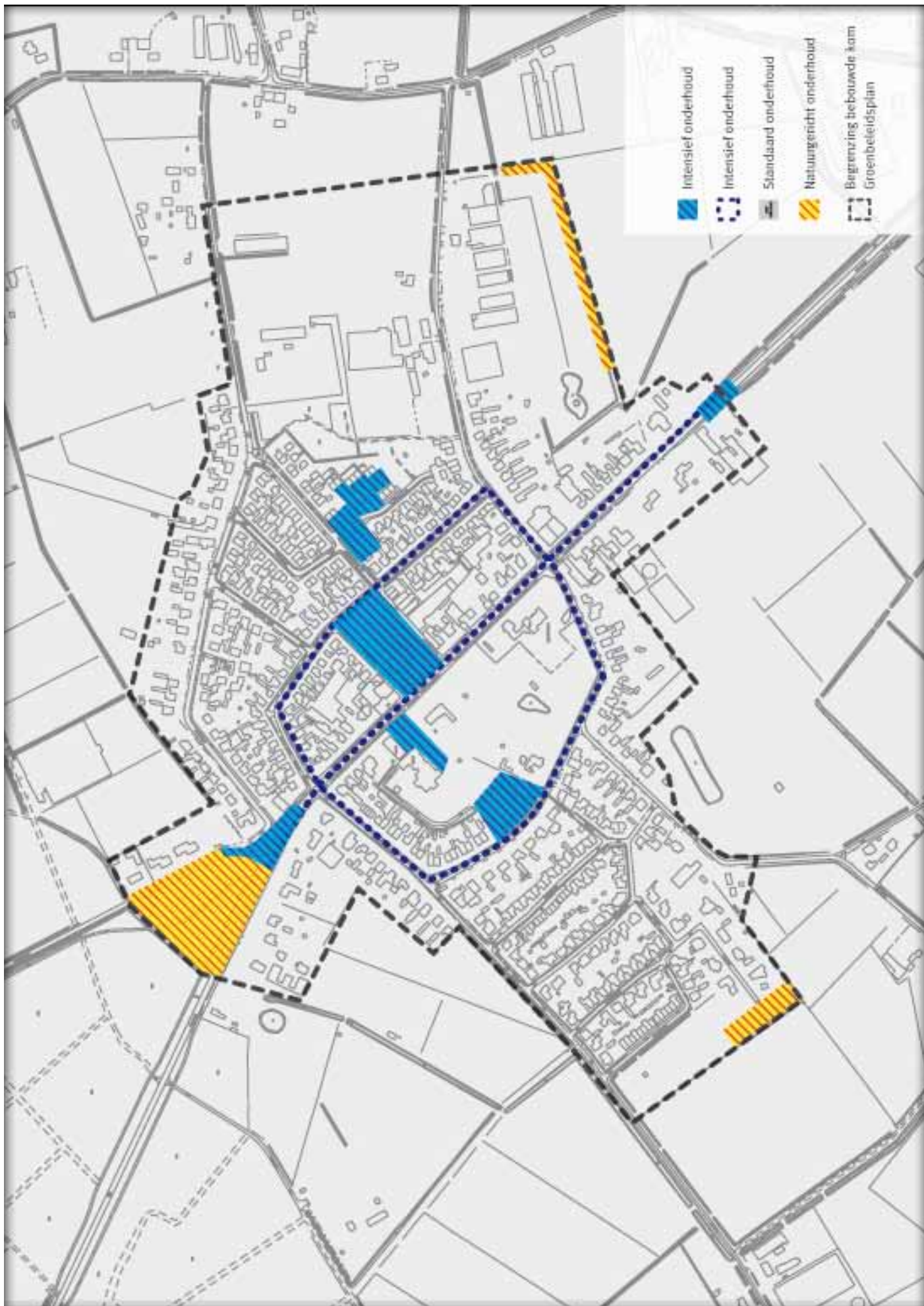
Bijlage 7: Kaart onderhoudsniveaus Beek en Donk

Bijlage 8: Kaart onderhoudsniveaus Aarle-Rixtel

Bijlage 9: Kaart onderhoudsniveaus Lieshout

Bijlage 10: Kaart onderhoudsniveaus Mariahout